İBN ARABÎCİLİĞİN KISKACINDAKİ AKADEMİ

İBN ARABÎCİLİĞİN KISKACINDAKİ AKADEMİ

-DEMİRLİ, KILIÇ VE YÜCER ÖRNEKLERİ-

Dr. Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2026

Bismillâhi’r-Rahmâni’r-Rahîm.

El-hamdu li’llâhi Rabbi’l-‘âlemîn. Ve’s-salâtü ve’s-selâmu ‘alâ Rasûlinâ Muhammedin ve ‘alâ âlihî ve sahbihî ecma’în.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 5

BİRİNCİ BÖLÜM: FENA Fİ’L-İBN ARABÎ BİR AKADEMİSYEN: PROF. DR. EKREM DEMİRLİ

HZ. EBUBEKİR R. A. VE ZAMPARA İBN ARABÎ KALPAZANI **10**

TANRISINI YARATAN İNSAN **13**

İMAM MATÜRİDÎ RH. A. VE İBN ARABÎ SOYTARISI **30**

POZİTİVİZM, MANEVÎ ÂLEM VE KEŞF **37**

VAHDET-İ VÜCUTÇULUK, TEMELDE, ESKİ YUNAN FİLOZOFLARININ “SUDÛR” TEORİSİNE DAYANMAKTADIR **44**

DEMİRLİ’NİN LEKESİZ KOPYASI VE TİLMİZİ ÖMER LEKESİZ’İN, DON KİŞOT İBN ARABÎ’NİN SANÇO PANZA’SI OLARAK AKLA AÇTIĞI SAVAŞ **63**

TEFEKKÜR MÜ (KENDİNİ TEFEKKÜR ZANNEDEN BOŞBOĞAZLIK MI), YOKSA KEŞF Mİ, HANGİSİ, BİR KARAR VERİN! **69**

LEDÜNNÎ İLİM VE İLHAMA DAİR **72**

KADER EDEBİYAT PARALANACAK VE FELSEFE YAPILACAK BİR MESELE DEĞİLDİR, İLAHÎ SIRDIR **78**

POP TASAVVUF (VEYA BELKİ ARABESK TASAVVUF) **85**

LÜZUMSUZ GEVEZELİKTE HİKMET ARAMAK **93**

SANAT VE SANATÇIYA DAİR **101**

İKİNCİ BÖLÜM: İNGİLİZ'İN IBN ARABI SOCIETY'SİNİN SOSYETİK ÜYESİ: PROF. DR. MAHMUT EROL KILIÇ

SÖZÜNÜ ETTİĞİ "İRFAN"IN İÇİ BOŞ OLDUĞU İÇİN, ONU ANLATAMADI, FAKAT DİLİNİN ALTINDAKİ BAKLAYI DA ÇIKARDI **107**

CİNAYETİN DE KABİL'E UZANAN BİR GELENEĞİ VAR **117**

YANLIŞ SORUNUN DOĞRU CEVABI OLMAZ **126**

MÜŞRİKLERE BENZEMEYE BAŞLAMIŞ OLDUĞUNU ANLAYABİLSEYDİ **137**

VAHDET-İ VÜCUD, MARİFET VE HAKİKAT **148**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TAVŞANIN SUYUNUN SUYU KABİLİNDEN LÜZUMSUZ İBN ARABÎCİ: PROF. DR. HÜR MAHMUT YÜCER

BİR EZBERİN EZBERCİ ADAMI OLMAK **157**

MUHKEMDEN KAÇMAK, MÜTEŞABİHE SIĞINMAK **164**

MUTASAVVIFLARIN TUHAF AYRICALIKLARI **174**

ÇERKEŞÎZADE'NİN AKIL HOCASI **177**

MASONİKLEŞEN TASAVVUF **182**

HASPAYA TEKFİR YAKIŞIYOR **186**

ZARARLI KİTAPLAR VE İNGİLTERE'DEKİ İBN ARABİYYE TARİKATI TEKKESİ (IBN ARABI SOCIETY) **191**

İBN ARABÎ'Yİ SAVUNMA SANAYİİ **195**

FETHULLAH'I ÖRNEK GÖSTEREREK İBN ARABÎ UYARISI YAPTIĞIMIZDA YIL 2009'DU **200**

ÖNSÖZ

Günümüzün ilahiyat fakültelerine bakıldığında, kendisini gerçekten iyi yetiştirmiş bazı insanların bulunduğu görülmekle birlikte, birçoğunun taşıdıkları unvanları hak etmedikleri anlaşılmaktadır.

Bunun sebeplerinden biri olarak ilahiyat fakültelerinin mevcut yapısı gösterilebilir. Merhum **Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil**, "***Din ve Laiklik***" adlı kitabında, buralardan din tenkitçisi çıkabileceğini, fakat din alimi yetişmeyeceğini söylüyor. Bize göre bu, büyük ölçüde doğru bir tespit. Ancak, paralel bir eğitim alan ve çalışma yapanlar, içinde bulundukları kurumsal yapının dar kalıplarını aşmaya başaranlar, bunun istisnasını teşkil ediyor olabilirler.

İslamî ilimler arasında en sorunlu alanı ise "tasavvuf" oluşturuyor. Mesela fıkhın, hadîsin, tefsirin birer "usûl"ü var; bunlar başlıbaşına birer ilim.. Buna karşılık, tasavvuf alanında yapılan akademik çalışmalar için doğru dürüst bir usulden söz etmek mümkün değil. Bu alanda yapılan çalışmalar da bunu ispatlıyor.

Mesela bir doktora tezi çerçevesinde belirli bir yüzyıldaki tasavvufî oluşumlar incelendiğinde, gerçekte bunu spesifik bir "tarih" (kültür tarihi) araştırması olarak görmek de mümkündür. Bu, tasavvuf alanında uzmanlaşma, ihtisas sahibi olma anlamına gelmez; çünkü bu tarz bilgiler tarihsel malumat olmaktan öteye geçmezler, İslâmî bilgi ya da ilmin kapsamı içinde yer almazlar.

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin, kendi zamanının Mısır ulemasının büyük bölümüne yönelttiği, "geçmişte yaşamış ulemanın tercüme-i hali ile uğraşıp **ilmin özüne ve esasına** gelmeme" suçlaması, günümüzde tasavvuf sahasında oldukça yaygın bir tutumdur.

*

Görüldüğü kadarıyla, “tasavvuf” adı altında ilahiyat fakültelerinde yer alan ana bilim dalı, henüz oturmamış bir disiplin durumunda. Nitekim birçok tasavvuf uzmanının tasavvuf sahasının klasiklerini bile (baştan sona) okumadığı, bazen salt adlarını bildiği görülmektedir.

Şayet doktora tezleri belirli bir şahsiyet ve görüşleri üzerineyse, onun hakkında yeterli bir bilgileri olabiliyor.

Yukarıda da belirtildiği gibi, fıkhın bir yöntemi vardır, neyin burhan veya delil niteliği taşıdığı konusunda bir mutabakat zemini mevcuttur; bu çerçevede, edille-i şeriyyenin neler olduğu konusunda tartışma yoktur. Kelamcılar arasında da bilginin kaynağı (akıl, sağlam duyular, doğru haber) konusunda bir uzlaşma zemini mevcuttur. Ama “tasavvufçu”larda böyle bir ortak zemin yok. Dolayısıyla, yazdıklarında bilimsel bir ispat mantığı ya da yöntemi genelde bulunmuyor.

Fakat günümüze özgü bir anabilim dalı olarak düşünüldüğü için, çalışmalarda yazım kurallarına uymak, kitap adlarını italik yapmak, bol dipnot kullanmak gibi şekil unsurlarının bulunması, bilimsellik için yeterli görülüyor.

Muhteva açısından, tasavvufçular kadar bilimsel zihniyetten uzak bir topluluk belki de yok. İbn Haldun, bu noktaya şöyle işaret etmektedir:

> “Aynı şekilde haddi aşmış mutasavvıf kelamcılar da **vecd** hallerinden söz ederken **kelam ile felsefenin meselelerini birbirine karıştırmışlar** ve bunları tek bir şeymiş gibi ele almışlardır. Peygamberlik, ittihad, hulul ve vahdet gibi konularda yaptıkları gibi. Oysa bu üç ilim dalının (tasavvuf, kelam, felsefe) idrak yolları birbirinden farklıdır. (Delillere dayalı) bir ilim olmaktan en uzak olanı ise mutasavvıfların idrakleridir. Çünkü onlar idraklerinin vicdana (yani nefis terbiyesiyle ruhun bedenden soyutlanıp kendi alemine geçmesi ve bu şekilde hakikatlere ulaşmasına) dayandıklarını iddia ederler ve delillerden kaçarlar. Halbuki, daha önce açıkladığımız gibi vicdan, ilmî idraklere ve bunların meselelerine uzaktır.”

(***Mukaddime***, C. II, çev. Halil Kendir, İstanbul 2004, s. 710-711.)

Bu yüzdendir ki, tasavvuf alanında akademik kariyer yapmış kişilerin yazılarına bakıldığında, birçoğunun tasavvuf konusunda kafalarında sağlıklı ya da tutarlı bir anlayışın mevcut olmadığı, buna bağlı olarak diğer İslâmî ilimlere yaklaşımlarının da bozulmuş olduğu görülmektedir.

Böylece tasavvuf adı altında ortaya sürülen malumat yığını, ondan beklenen asıl işlevi (kalbin ve ahlâkın düzeltilmesi) ifâ etmek yerine, insanları itikaden sapıklığa iten veya amel bakımından bid'atlere yönelten bir saçmasapan yorumlar ve hikâyeler demetine dönüşmektedir. (Bazen de "irfan artistliği"ne ya da "irfan pazarlamacılığa"..)

*

Geleneksel medrese programlarına baktığımızda, müfredatta tasavvufî kitapların yer almadığını görüyoruz. Yani medreselerin tasavvufu öğretmek gibi bir misyonları ve gayeleri yoktu. Tasavvuf tekkelerin işiydi ve onlar da tasavvufu kitaplar üzerinden okutulan ve öğretilen bir şey olarak görmüyorlardı. Tasavvuf demek tarikat demekti ve tarikat da belirli pratikler (intisab, zikir, evrad, halvet, sohbet/arkadaşlık, mürşid terbiyesi, rabıta, nafile namazlar vs) anlamına geliyordu.

Modern ilahiyat fakülteleri ise tasavvufu, medreselerin, hatta tekkelerin aksine, "kitaplar okutularak öğretilen", pratik gerektirmeyen bir bilimsel disiplin olarak görüyor. Böylece tasavvuf, bazı psikolojik ve felsefî (metafiziksel) meseleler üzerine serdedilmiş görüşlerin incelenmesi ve mutasavvıf olarak bilinen tarihî şahsiyetlerin hayat hikâyelerinin araştırılması halini alıyor.

Buna bağlı olarak hak ve batıl tasavvuf ayrımı giderek anlamını yitirmeye başlıyor. Çünkü tasavvufi meseleler **normatif** bir yaklaşımla (normlar çerçevesinde, normlar ve ilkeler esas alınarak) değil, "**olgucu/pozitivist**" (olguya, "olan"a eğilen) bir bakış açısıyla değerlendirme konusu yapılıyor.

Normatif bir bakış açısı ister istemez devreye kelam ve fıkıh disiplinlerinin girmesini intac eder. Esasen İslamî ilimlerin ***Kur'an*** ve Sünnet eksenli birlik ve bütünlüğü de bunu gerektiriyor. Ancak, özellikle İbn Arabî gibi isimlerin etkisi altındaki tasavvufçuların (tasavvuf alanında uzmanlaşma iddiasındaki akademisyenlerin) buna, açıkça değilse bile dolaylı biçimde itiraz ettikleri görülüyor. Bunu İslam'ın, fıkha (Şeriat'e), hatta fıkhın belirli bir alt dalına (ukubata, ceza ve yaptırımlara) indirgenmesi olarak nitelendiriyorlar.

Dolayısıyla bunların, tasavvufu İslam'dan ayrı **bağımsız bir din** haline gelmekle suçlayan ve tümden reddeden çevreleri fiilen haklı çıkarmakta, onların değirmenine su taşımakta olduklarını söylemek mümkündür. Gerçekten de, özellikle (bir **mason** olan) **Abdülvâhid Yahyâ (René Guénon), Îsâ Nûreddin (Frithjof Schuon), İbrâhim İzzeddin (Titus Burckhardt), Ebûbekir Sirâceddin (Martin Lings), Hasan Abdülhakîm (Charles le Gai Eaton), Mustafa (Michel) Valsan**, İranlı **Seyyid Hüseyin Nasr** ve bu isimlerden etkilenen ülkemiz "aydın"larından bazıları, böylesi bir tasavvuf anlayışına sahip bulunuyorlar.

Doğal olarak, böylesi bir tasavvuf anlayışının, bizim geleneğimizdeki (medrese-tekke bütünlüğü çerçevesinde neşv ü nema bulan) tarikatların tasavvuf anlayışı ile örtüşmesi imkânsızdır. Bununla birlikte, birçoklarının, salt tasavvuf etiketi taşıdığı için bu tür yeni yorumlara hüsnüzan ve sempati ile baktıkları görülmektedir. Akademik tasavvufçuluğun bu noktada tasavvufa ilgi duyan çevreleri söz konusu yeni yaklaşımlar konusunda uyarması gerekirken, kendisi de bazen bir ölçüde onların peşine takılmaktadır.

Nitekim, geçmişte İbn Arabî'yi savunmuş ya da onun hakkında hüsnüzanda bulunmuş mutasavvıflar bile bu adamın kitaplarının okunmasının ve okutulmasının caiz olmadığını (ve böylece İbn Arabî'nin deyim yerindese "caiz" bir adam olarak görülemeyeceğini) söylemişlerken, modern ilahiyatçıların İbn Arabî üzerine tez hazırlamayı akademik bir başarı olarak görüyor ve kitaplarının yayılmasına katkıda bulunuyorlar. Hatta o kitaplar üzerinden ders vermeye kalkışıyorlar.

*

Tabiî ki, bu gelişmenin "uluslararası" bir boyutu da var. Ve bu boyut sadece **mason Abdülvâhid Yahyâ (René Guénon)** gibi isimlerin çıkardıkları "yeni icatlarla" sınırlı bulunmuyor.

Hristiyan dünyasının İslam dünyasına yönelik projelerinden birinin "İbrahimî dinler" ve "dinlerarası diyalog" gibi kavramlar üzerinden yapılan "*İslam'ı 'ılımlılaştırarak, **güncelleyerek**' Yahudilik ve Hristiyanlığa yaklaştırmak*" olduğu biliniyor. Bu tür girişimlere karşı İslam dünyasında belirli bir farkındalık ve şuur teşekkül etmiş bulunuyorsa da, benzer bir faaliyetin İngiltere'deki **Ibn Arabi Society** marifetiyle tasavvuf eksenli olarak da yürütüldüğü dikkatlerden kaçıyor.

Batılılar'ın geçmişte, hilafet kurumunu temsil eden Osmanlı Devleti'ne karşı etnik veya dinî muhalif her hareketi destekledikleri bilinen birşey. Dolayısıyla bundan selefîler de paylarını bir ölçüde aldılar. Günümüzde ise ortada bir Osmanlı Devleti yok, ve sömürgecilerin İslam dünyasındaki gelişmeleri manipüle etmek için destekledikleri çevreler bir ölçüde farklılaşmış bulunuyor. Öyle ki, **Siyasal İslam**'dan, **İslamcılık**tan (Islamism) ve **cihatçılık**tan şikayetçi oldukları günümüzde tasavvufî akımlar ve tarikatlar konusuna özel olarak eğilmekte oldukları görülüyor. Ve bu noktada ilk sırayı açık arayla İbn Arabîcilik alıyor.

Ecdadımız, bu adamın kitaplarının okunmamasının ve okutulmamasının gerektiğini söylemişlerken, İngilizler **Ibn Arabi Society**'yi sırf bu iş için kurmuş durumdalar ve söz konusu kitaplar okunsun diye dünyanın parasını harcıyorlar. Sistematik ve organize biçimde sempozyumlar düzenliyor, dergi yayınlıyor, ve kitaplar basıyorlar.

Ve Batılılaşmaktan şikayetçi olan muhafazakârlarımız, İbn Arabî konusunda Batılılar'in izini takip ediyor, Batılılaşıyorlar.

BİRİNCİ BÖLÜM:

FENA Fİ'L-İBN ARABÎ BİR AKADEMİSYEN: PROF. DR. EKREM DEMİRLİ

HZ. EBUBEKİR R. A. VE ZAMPARA İBN ARABÎ KALPAZANI

"İbn Arabî, '*Marifetullah (Allah'ı bilme) meselesinde "İdrakten aciz olduğunu anlamak, idraktir" diyen kişi cahildir'* diyerek, bu sözün sahibi olan Hz. Ebubekir'e hakaret etmiş bulunuyor."

Bunu Prof. **Ekrem Demirl**i'ye, harıl harıl İbn Arabî tercümeleri yaptığı 2008 yılında söylemiştim.

"Böyle birşey yok" demişti.

Buna karşı, İmam-ı Rabbanî'nin onun bu edepsizliğine ***Mektubat***'ta dikkat çekmiş olduğunu ifade etmiştim.

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi şöyle diyor:

> "Kelam ilmi, Allah'ı **tahdîd (sınırlama) ve ta'yîn (belirleme)** hususunda aczini itiraf etmekte, Müslümanları bunun ötesine geçmek için uğraşmaktan men etmekte ve şöyle demektedir: *"Bu meselede idrakin kavrayışındaki aczi itiraf idraktir, Allah'ın zatının sırrını araştırmak ise şirktir."* … Vahdet-i vücutçuluğuyla tanınmış olan **Şeyh Muhyiddin Arabî**, bu sözün sahibini –o kişi **Sıddîk-i Ekber Hz. Ebubekir** radiyallahu anhü olduğu halde-- cahillikle suçlama cüretinde bulunmuş, hatta şunu demiştir: *'**Hristiyanlar'ın hatası**, uluhiyeti (tanrılığı), sair mevcudatı dışarıda bırakarak sadece Meryem oğlu Mesih'e özgü kılmalarıdır'."*
>
> (Mustafa Sabri, ***Mevkıfu'l-Akl ve'l-İlm ve'l-Âlem min Rabbi'l-Âlemin ve İbâdihi'l-Murselîn***, C. 1, 2. b., Beyrut: Dâru İhyâi't-Türasi'l-Arabî, 1981, s. 267.)

İmam-ı Rabbanî, (Mekînüddin'in evlenmediği veya evlenemediği **güzel kızı Nizam** için aşk kitabı yazmış olan) zampara İbn Arabî'nin söz konusu densizliğine 489'uncu mektupta değiniyor.

İfadeleri, (Abdülkadir Akçiçek'in tercümesine göre) şöyle:

> … Şeyh Muhyiddin b. Arabi, … Şöyle demiştir:
>
> -Bizden alim olan da vardır; bizden cahil olan da şöyle demiştir: "İdrak etmekten yana acizlik, idraktir".
>
> … Bunlarla bir övünme payı çıkarıp onları kendi nefsinden bilmiştir. Bunun için de şöyle demiştir:

-Hatemü'l-enbiya (peygamberlerin sonuncusu), bu ilimleri Hatemü'l-velâyetten (velilerin sonuncusundan) alır.

Burada, Hatemü'l-velayet-i Muhammediye'den de, kendisini kasd etmiştir. Bu manadan ötürü de, taana (kötüleme ve yergiye) uğramıştır.

Bu kelâmın tevili için, ***Füsus*** şarihleri (onun ***Füsus*** kitabına şerh/açıklama yazanlar) gayretlerini sarf etmiştir. …

Sübhanellah... Bu sözün diyeni Hazret-i Sıddık'tır. Allah ondan razı olsun. … O, irfan sahiplerinin başı olup sıddıkların da reisidir. Hangi ilim, o aczi geçebilir!.. Hangi güçlüdür ki; o acizden daha önde bir basamağa varmıştır!..

Evet, Sıddık'ın üstazı hakkında, yani Resulullah (sav) Efendimiz hakkında dediğini dedikten [Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ilimde (evliyanın sonuncusu olduğunu iddia eden) kendisinin talebesi olduğu zırvasını söyleyebildikten] sonra Hazret-i Sıddık hakkında neden öyle demesin?

TANRISINI YARATAN İNSAN

İbn Arabî'nin "**Hristiyanlar'ın** (Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin sözünü ettiği) **hatası** için hazırlamış olduğu sihirli formül", Ekrem Demirli'nin şu başlığı taşıyan makalesinde çok güzel anlatılmış:

"*Mesnevî*'yi *Fusûsu'l-Hikem*'e Göre Yorumlamak 'İlâh-ı Mu'tekad' ve Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinden Hikâyeler". (***Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi***, 2005, cilt: VI, sayı: 14 [Mevlânâ Özel Sayısı], s. 347-364.)

Demirli, makalesinin sonuç bölümünde şu akla ziyan hikayeyi anlatıyor:

> "Öte yandan ilâh-ı mu'tekad ["itikad edilen / inanılan" tanrı], insanın mutlaka "**belirli**" ve "**sınırlı**" bir sûrete tapma ihtiyacından kaynaklanır ve bu tavır bir bakıma tabiidir. Çünkü insanın hiçbir şekilde bilemediği ve hakkında hüküm veremediği bir şeye tapması söz konusu olamaz. Bu durumda ilâh-ı mu'tekad, insanın bilme imkanlarının sınırlılığı nedeniyle, sınırlanır. İbnü'l-Arabî'nin dikkat çektiği şey, herkesin kendi inancındaki ilah-ı mutekadı **yegane ilâh** sûreti olarak gör**me**mesinin gerekliliğidir."

Böylece, Şeyhülislam'ın dikkat çekmiş olduğu **"tahdîd (sınırlama) ve ta'yîn (belirleme)"** meselesi önümüze gelmiş oluyor.

Demirli'nin bu tuhaf lafları, bir yığın batıl faraziye/varsayım ve önyargının illüzyonist elçabukluğu ve hokkabazlığı ile aksiyom ya da postüla katına yükseltimesi anlamına geliyor. İnsanın mutlaka "**belirli**" ve "**sınırlı**" bir **sûrete tapma ihtiyacı** neden olsun ki?!

Evet, **ihtiyaç**mış, öyle diyor.

*

Lafa bak, **mana**dan bile değil, **suret**ten söz ediyor.. Sözde maneviyat okyanusunun derinliklerinden inci çıkaran, (**nefs terbiyesi** olma vasfını kaybeden) **keşfçi tasavvuf** hurafesinin geldiği noktaya bakın: Surete tapma.

*"Çünkü insanın hiçbir şekilde **bilemediği ve hakkında hüküm veremediği** bir şeye tapması söz konusu olamaz"*mış..

Bu da aksiyom makyajıyla arz-ı endam eden bir başka işkembevî şuh faraziye.

Yani, tapacaksan taptığın şeyin "**zat**"ını bilmen, **"zat"ı hakkında hüküm** verebilmen gerekiyormuş.. Böylece, İslam'ın [Kelam/Tevhid ilmi tarafından "zatı bilinemez (varlığı ve birliği değil, zatı) ve zatı hakkında hüküm verilemez" olarak tanıtılan] tanrısı, Allahu Teala, kendisine tapılması "imkân"ını kaybetmiş oluyor.

Değil kendisi gibi, kendisinin **"benzeri gibisi"nden bile söz edilemeyecek olan (Leyse ke-mislihî şey'ün)** Allahu Teala için (Şura, 42/11) ne **suret** söz konusu olabilir ne de onun **zatının bilinmesi**.

*

Demirli'nin şu cümlesi ise, (Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i İslam duvarındaki gümüş, kendisini de altın kerpiç ya da tuğla ilan eden) zampara şeyh ahbun kerpiçin has halis, saf ve som müşrik olduğunu ilan etmek anlamına geliyor:

> "**İbnü'l-Arabî**'nin dikkat çektiği şey, herkesin kendi inancındaki ilâh-ı mu'tekad'ı **yegane** ilâh sûreti olarak görmemesinin gerekliliğidir."

Yani "Sizden de, Allah'dan başka yalvarıp durduklarınızdan da ayrılıp gidiyor ve Rabbime duâ ediyorum" (Meryem, 19/48) diyen **Hz. İbrahim** aleyhisselam hata etmiş, böyle buyurdu ahbın kerpiç.

Zamparaya göre, "inanılan" tanrılar çok olabilir, sorun yok, bunu kabul etmelisin.. Eğer sen, Allahu Teala'ya **suret** atfetmiyorsan zaten tanrın yok demek,

tanrısızsın, fakat O'na bir suret atfederek "müşrik müslüman" olma başarısını gösterirsen de yine kurtulmuş sayılmazsın, **başkasının belirlediği tanrı suretine de itiraz etmemek zorundasın**..

Sade suya tirit müşriklik muteber değil, illa da katmerli şirk olacak.

Bunları yazan arkadaş, Marmara İlahiyat'ta profesör.. Tasavvuf "prof"u.. Ört ki ölem!

*

Böylesi bir garabet nasıl oluyor da kendisine ilahiyatlarda yol buluyor diye düşünüp taşınmanıza gerek yok..

İpin ucu **Ibn Arabi Society**'yi kurduran **İngiliz istihbaratının / gizli servisinin** elinde..

Doğal olarak, çağdaş uygarlık yolunda İngilizler'in adımlarını takip etmekte olan **Kemalist derin devletimizin** bu bahiste de onları örnek alıp almadıkları sorusu akla gelecektir.

Bizimkilerin başı kel mi, İngilizler'den neden geri kalsınlar ki, değil mi ama?

Kulakları çınlasın, **açık sözlü emekli MİT'çi Yılmaz Tekin**, ***Aktüel*** dergisine verdiği bir röportajında, MİT'in öteden beri **birtakım edebiyatçı, yazar, şair, gazeteci, araştırmacı, düşünür kaşınır, akademisyen vesairenin** eline dosyalar tutuşturarak kitaplaştırmalarını sağladığını, bazen de onların kulaklarına **belirli fikirleri** üfleyerek bunları dallandırıp budaklandırmalarını, köpürtmelerini istediğini açıklamıştı.

MİT tarikatçıları ve tasavvuf meraklılarını kendi hallerine bırakır mı, yoksa onların önüne paketlenmiş hazır fast-food ürünler koyar mı sorusu önem taşıyor.

Her yere burnunu sokan, her çevrede elemanları ve muhbirleri bulunan, sürü sepet "**tesir ajanı**" istihdam eden MİT'in **paravan yayıncılık şirketleri** kurmamış olduğunu, ve birçok yayınevini de, elemanı olan "**embedded" editörler** vasıtasıyla istihbarat yağlı güreşçiliğinin tek ve çift sarma teknikleriyle boyunduruk altına almamış bulunduğunu düşünmek saflık olur.

Böyle bir ortamda İbn Arabî'nin kitaplarının bitli pazarına sahte nur yağmasını sağlamak, bir istihbarat teşkilatı için çocuk oyuncağıdır.. İbn Arabî'nin kitaplarının tercümesi için **akademisyen ve mütercimlere** teklif götürülür, sonra bunlara "**çeviri ödülü**" filan verilmesi sağlanır, kitapların reklam ve propagandası yaptırılır, olur biter. (2000'li yıllarda bana bile İbn Arabî'den çeviri yapma teklifi gelmişti.)

Belirli bir maaşa talim eden bir akademisyenin "yağlı" bir teklif aldığında bunu elinin tersiyle itmesi lafta kolay, icraatta zordur

Sonra da, işte Ekrem gibi, "Gaflet anımıza rastgeldi, bu zırvaları tercüme işini kabul ettik, etmez olaydık" demek yerine her zırvaya bir kulp takmak için aklınızı yele verirsiniz.. Çırpındıkça da daha beter batarsınız.

*

Evet, **Demirli**'nin "doçent"ken yazmış olduğu (yukarıda atıfta bulunmuş olduğumuz) makalesi bir facia..

Mesnevî, bilindiği gibi Mevlana'nın kitabı.. ***Fusûsu'l-Hikem*** ise İbnü'l-Arabî'nin.. "İlâh-ı Mu'tekad", "itikad edilen ilah", **inanılan ilah** demek..

Demirli, söz konusu makalesinde, "Ben kulumun zannı üzereyim" hadîs-i kudsîsinden hareketle olmayacak yorumlar yapıyor. Söz konusu hadîsle ilgili olarak, Madve Yayınları'nın iki ciltlik ***Kudsi Hadisler*** kitabında yeterli açıklama var. Ehl-i Sünnet uleması bu hadîsin nasıl yorumlanacağı konusunda gerekeni

söylemiş olmakla birlikte, Demirli itikadî açıdan son derece mahzurlu, kabul edilemez nitelikte bir yorum yapabilmektedir.

Söz konusu hadîsle ilgili değişik rivayetler var. Birisi şöyle:

> "Ben kulumun zannı üzereyim. Şayet benim hakkımda hüsn-i zan beslerse ben de ona öylece davranırım. Şayet sû-i zan beslerse ona göre karşılık veririm." (İbn-i Hanbel, II, 391)

Aslında, hadîsin nasıl anlaşılması gerektiği, kendi içinde belirtilmiş. Bu hadîs-i kudsî, Allahü Teala'nın kula karşı muamelesi ile ilgili olarak kulun zannını konu edinmektedir.

*

Nitekim, Kelâbâzî (ö. 380/990), tasavvufun ilk ve en önemli kaynak eserlerinden olan ***Ta'arruf***'unda şöyle der:

> " 'Ben kulumun hakkımdaki zannı üzereyim' sözünün manasının şu olması caizdir: 'Kul benim kendisi için kafi olduğumu bilirse ben öyleyim. Kulum benim kendisini korumamı isterse ben öyleyim, o (tevbe ederek) bana dönerse ben de ona yönelirim, dua ederse icabet ederim, benim için bir amel yaparsa onu kabul ederim, af dilerse kendisini affederim."
>
> (***Ta'arruf***, çev. Süleyman Uludağ, 2. b., İstanbul: Dergâh Y., 1992, s. 31.)

Ekrem Demirli ise, hiç ilgisiz bir şekilde, buradan bir "Tanrı tasavvuru" üretmektedir. Tasavvur, düşünce ile olur. Halbuki hadîs-i şerîfte Allahü Teala'nın zatı hakkında düşünülmemesi emredilmiştir.

Çünkü bu, kulun kapasitesinin üstünde birşeydir. Akıl terazisi bu sıkleti çekmez. İnsan, herşey için zihninde bir tasavvur geliştirebilir; olmayacak tek tasavvur, Tanrı tasavvurudur.. Ya da Tanrı'ya dair tasavvurdur.

Gerçekte Tanrı tasavvurundan bahsetmek, "**tecsim**"den başka birşey değildir.. **Mücessime** (cisimleştirenler) taifesinden olmak anlamına gelir.

İbn Teymiyye gibi isimlere bile bu konuda, sırf tevilden kaçınma kaygısıyla müteşabih ayetlerin zahirine itibar ettikleri ve böylece tevilde bulunmuş oldukları için tepki gösterilirken, gösterilmesi gerekirken, bir tasavvufçunun Tanrı tasavvurundan söz ederek tecsimin ta kendisini dile getirmesi şaşırtıcı bir durum.

*

Allahu Teala'nın sıfatlarıyla ilgili müteşabih ayetlere zahirlerine göre mana vermek, o ayetlerin aslında müteşabih olmadığını, manasının açık olduğunu söylemek anlamına gelir.

Bilindiği gibi, selef ya da mütekaddimîn (önceden gelenler) bu konuda tefvîz yoluna gitmiş, yani manayı Allahu Teala'ya havale etmiş, müteahhirîn (sonrakiler) ise görülen lüzum üzerine mecaz mana ile tevil yolunu tercih etmişlerdir.

İbn Teymiyye'nin ilgili ayetere zahir anlamını vererek tecsime yöneldiği ileri sürülmüştür. Günümüz İbn Teymiyyecileri bu iddianın yanlış ya da iftira olduğunu ileri sürmekte ve İbn Teymiyye'nin bazı ifadelerini delil olarak göstermektedirler. Bununla birlikte, İbn Teymiyye'nin itikadî görüşlerinin, İbn Arabî'ninki gibi açıkça küfür ve şirk anlamına gelmemekle birlikte, bazı noktalarda yanlış anlamalara ve kanaatlere yol açabilecek şekilde karmaşık olduğu görülmektedir.

Demirli, Tanrı tasavvurundan söz edip tecsim yoluna yönelirken "lojistik desteği" İbn Teymiyye'den değil, İbn Arabî'den alıyor.

Ona dayanarak şöyle diyor:

> "Başka bir ifadesinde ise zikredilen görüşlerini farklı bir açıdan dile getirir: İnsanın inancındaki bir ilâha tapması neticede **kendisine ait bir ürüne**

> **tapması** demektir. Çünkü herkes **kendi nefsinde yarattığı ilâha** tapar. Bundan çıkan sonuç şudur: '**Herkes "putperest"tir**.' "

Gerçekte İbn Arabî bu ifadeleriyle herkesi **tekfir** etmiş, müşrik ilan etmiş oluyor. Peygamberler de dahil…

Tekfirciliğin önde gideni..

Başka biri bunu yapsa kıyamet koparılır, ama yanlışlığı güneş kadar açık çirkin lafların sahibi zampara İbn Arabî soytarısı olunca, birçokları bunda hikmet aramak gerektiğini düşünüyor.

*

Ancak, Demirli'nin makalesinden anlaşıldığı kadarıyla, İbn Arabî bu konuda doğruyu da söylüyor:

> "Allah hakkında fikir yürüten kişi, düşüncesiyle nefsinde inandığı şeyi yaratmış, düşüncesiyle yarattığı ilâha tapmıştır. Ona ol demiş, o da olmuştur. Bu nedenle insanlara peygamberin bildirdiği ve Kitabın anlattığı Allah'a inanmalarını emrettik. O ilâha ibâdet ettiğinde yaratılmamış ilâha, yani seni yaratana ibâdet etmiş olursun. Çünkü Allah'ı bilmek ancak [peygamberleri] taklit ederek gerçekleşebilir."

Fakat, tam da bu noktada Demirli son derece vahim bir çelişki sergiliyor. Diyor ki:

> "İbn Arabî, herkesin kendi inancında yarattığı bir ilâha taptığını dile getirir. Aksi de düşünülemez. Çünkü **zihinde tasavvuru olmaksızın herhangi bir şeye ibâdet edilemez**."

Böylece, yazara göre, herkes için, zihninde tasavvur ettiği, yani kendisinin "yarattığı" tanrıya ibadet söz konusu oluyor, peygamberlerin bildirdiği şekilde Allah'a ibadet de imkânsız hale geliyor.

İbn Arabî (kurnazlık yapıp) yanlışlarla doğruları harmanlar, bir yerde doğruyu, öbür yerde yanlışı dile getirirken, Demirli bunlar içinden yanlışlara tâbi olmayı tercih ediyor.

*

İbn Arabî'nin, yanlışları kabul ettirmek için doğruları **"yem" ve "tuzak"** olarak kullanan bir sahtekâr olduğunu düşünmek mümkün.

Ya da, neye inandığını, neyi savunduğunu bilmeyen bir şaşkın dangalak.. Aptal sapık..

Nitekim, yukarıda aktarılan doğru sözlerin hemen ardından, sapıklıktan başka birşey olmayan şu ifadeleri serdediyor:

> "O halde ey insan! **Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin!** Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin. **Bütün itikat sûretlerinin bir heyula'sı** haline gel. Çünkü Allah belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yücedir."

Demek istediği şu: Allah, belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yüce, o halde doğru yanlış, sapık hak demeden bütün itikat suretlerini kabul et!.

Doğru bir hükümden ancak bu kadar yanlış bir sonuç çıkarılabilir.

İnsan bu ifadelerin yanlış olduğunu gösteren âyet ve hadîsleri sıralamak istese sayfalar yetmez. Bütün itikat suretlerinin bir heyulası haline gelmek gerekseydi eğer, peygamberlerin işi son derece kolay olurdu; Nasreddin Hoca gibi bütün kâfir ve müşriklere, "Sen de haklısın, sen de, sen de..." der geçerlerdi.

Fakat işin şaşılacak tarafı şu ki, "***İslâm Düşüncesinin Yapısı***" adıyla bir eser kaleme alarak İslâm düşünce geleneğindeki ana mecraları konu edinmeye yeltenmiş olan bir başka tasavvufçu akademisyen, ***Prof. Dr. Süleyman Uludağ***,

eserinin son iki sayfasında İbnü'l-Arabî'nin yukarıdaki sözlerine sarılabilmiş, bunu büyük bir hoşgörü vs. örneği gibi gösterebilmiştir.

Yani bu, İbn Arabî'nin **şirk ve küfür**den başka birşey olmayan **şeytanî** mugalatalarına eşsiz hikmet nazarıyla bakma saplantısı, "tasavvufçu"lar arasında "münferit" bir hadise değil.

*

Evet, Demirli, İbn Arabî'nin doğru laflarını da aktarıyor:

> "İbnü'l-Arabî, Varlık'ın hak yönünü müteal özelliklerle niteler ve bu noktada her türlü belirlenim ve sınırlamayı reddeder. Bu yönüyle Varlık, mutlaktır, münezzehtir, akıllarca idrâk edilemez, hakkında herhangi bir hüküm verilemez ve O'nun hakkında verilecek her türlü hüküm **bir sınırlama ve inhisarı** içereceği için mutlaklıkla çelişir. İbnü'l-Arabî'ye göre bu mertebede Hak için 'mutlak' demek bile bir sınırlamadır ve insanın bundan kaçınması gerekir."

Burada büyük harfle yazılan "**Varlık**" (var olan) ile Allahu Teala kastediliyor.

Görüldüğü gibi, İbn Arabî bir yandan doğruları söylüyor, diğer yandan kendisiyle çelişip son derece yanlış laflar sarfediyor. Allah'ın "akıllarca idrak edilemeyeceğini" o anladıysa, pekala başkaları da anlayabilir.

Ayrıca, bu konuda herkesin aklının yetersiz olduğu, onların kendi kafalarından ürettikleri inançlara itibar etmemek gerektiği anlaşılmış olur.

Peki bu durumda, çıkıp, *"O halde ey insan!* ***Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin!*** *Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin.* ***Bütün itikat sûretlerinin bir heyula'sı haline gel****"* diyerek, "bütün itikat suretleri"nden söz etmenin anlamı var mıdır?!..

Bunlar, Demirli'nin 14 sayfalık makalesinin sadece **ilk iki sayfasındaki** "facia"lar..

*

Prof. Dr. Süleyman Uludağ, İbn Arabî için şöyle diyor:

> "İbn Arabî, Davud-i Zahirî tarafından kurulan ve Endülüslü İbn Hazm tarafından geliştirilen **Zahiri mezhebine bağlanmıştı**. Bunun için ibadette Zâhiri, **itikadda (tasavvufta) Bâtınî** idi denilmiştir. Ameldeki mezhebi Zahirî olan ve kıyası reddeden İbn Arabî'nin **itikaddaki mezhebi ne Eş'arilikti ne de Maturidilik**. Bu hususta o, **selef akaidini** benimsemiş ve bu çerçevede ehl-i sünnet ve'l-cemaat mezhebine sâdık kalmıştı."

İbn Arabi'nin Eş'ari veya Matüridi olmadığı kesin ama, **selefî** ve/veya Ehl-i Sünnet'ten olduğu yanlış.

Selefî değil, çünkü selefin yolunu izlemeyen, selefe muhalefet eden biri..

Ehl-i Sünnet'ten de değil, çünkü Sünnet'e muhalefet ettiği ve "cemaat"ten ayrıldığı itikadî mevzular var. Cehennem azabının devamlılığı meselesi bunlardan biri.

Görüldüğü kadarıyla S. Uludağ da, kafasındaki darmadağın bilgi yığınları arasında kaybolmuş, neyin Selefîlik vs. olduğunu bile karıştırmış durumda.

*

TDV İslâm Ansiklopedisi'nde İbn Arabî konulu maddede **Prof. Dr. Mahmut Kaya** tarafından belirtildiği gibi, aleyhinde fetva verenler, lehinde verenlerden fazladır.

Olumlu fetva veren İbn Kemal gibi isimlerin "İbn Arabî'nin bazı laflarının anlamı bellidir, bazılarını ise ehli anlar" diye özetlenebilecek yaklaşımı temelsiz ve delilsizdir, ve Saduddin Taftazanî'den Aliyyü'Kârî'ye, Halebî'den Ömer Nasuhi Bilmen hocaya kadar pekçok alim bunu açıkça ifade etmiştir.

İbni Kemal gibilerin fetvası **ilmî** bir cevap değil, bir kanaat izharıdır.. **Delil**den mahrumdur.

Sözkonusu fetvasında İbni Kemal, İbn Arabî'nin "keramet" sahibi olduğunu da vurgulamaktadır. Oysa, böyle bir mevzuda "keramet" delil olmaz. Nitekim, "Asıl keramet istikamettir" denilmiştir.

İbni Kemal'e özgü, "Kerameti var, o halde istikamet üzeredir" şeklindeki bir mantık, kabul edilemez bir akıl yürütüş biçimidir. (Üstelik, keramet diye anlatılan şeylerin bir kısmı "kendisinden menkul" saçmalar durumunda.. Bir kısmı da aptalca zorlama yorumlardan ibaret.)

İbn Arabî'yi savunan bir kitap yazmış bulunan **İsmail Fenni Ertuğrul**'un da, araştırmacı ve iyi niyetli bir insan olmakla birlikte, 'bilimsel' yöntemden habersizmiş gibi akıl yürüttüğü görülüyor. İtikadî konularda neyin delil olup olmayacağını ve usûl-ü fıkıhta ne tür delillere itibar edileceğini gözönüne almadan boş kuruntulara dayalı bir savunma yazmış durumda.

İbn Arabî, Hristiyanlık'taki **Pavlus** gibi (bilerek veya bilmeyerek) dini içeriden yıkmaya çalışmış bir **sapık**tır.

Günümüzde **İngilizler**'in (İngiliz istihbaratının, gizli servisinin) **Ibn Arabi Society** kanalıyla İslam dünyasına İbn Arabîcilik pompalamaya çalışmasının, uluslararası ün peşinde koşan dünyaperest akademisyenleri ulufeleriyle beslemelerinin ardındaki etken de budur.

Ne yazık ki, **İngiliz ilke ve inkılaplarının** İslam dünyasındaki yerli-milli taşeronları da "İngiliz abileri"nin izinden giderek paravan kuruluş ve medya organları vasıtasıyla aynı şeytanî projede "**müttefik**" olarak hizmet sunmaktadırlar.

*

Demirli'nin söz konusu makalesini ilk gördüğümde ona şöyle bir e-posta gönderip uyarıda bulunmuştum:

To:demirliekrem@yahoo.com

Wed, Aug 12, 2009 at 5:11 PM

Ekrem Bey kardeşim,

Mesnevî'yi Fusûsu'l-Hikem'e Göre Yorumlamak "**İlâh-ı Mu'tekad" ve Mevlânâ'nın Mesnevî'sinden Hikâyeler** başlıklı makaleni gördüm.

Benzer şekilde üç yıl önce, "Ben kulumun zannı üzereyim" şeklindeki kudsi hadisten hareketle Dücane Cündioğlu saçma sapan birşeyler yazmış, o sırada müstear adla yazdığım **dördüncükuvvetmedya.com**'da ona cevap vermiştim.

Bu hadisle ilgili olarak, Madve'nin iki ciltlik **Kudsi Hadisler** kitabında yeterli açıklama var. "Ehl-i Sünnet" ulemasının bu hadisi nasıl yorumladığı oradan öğrenebilir. Fakat bu hadis-i kudsinin, senin bahsettiğin şekilde bir anlamı yok.

Bu konuda değişik rivayetler var. Biri şöyle:

"Ben kulumun zannı üzereyim. Şayet benim hakkımda hüsn-i zan beslerse ben de ona öylece davranırım. Şayet sû-i zan beslerse ona göre karşılık veririm." **(İbn-i Hanbel, II, 391)**

Hadisin nasıl anlaşılması gerektiği, zaten burada belirtilmiş. Bu, senin sözünü ettiğin şekildeki bir "Tanrı tasavvuru" ile tamamen ilgisizdir.

Tanrı tasavvurundan bahsetmek, "**tecsim**"den başka birşey değildir. Hanbelilere bile bu konuda, sırf tevilden kaçındıkları için saldırılırken,

Tanrı tasavvurundan söz ederek tecsimin ta kendisini dile getirmek de ne oluyor?!!..

Nasıl böyle makaleler yazabiliyorsunuz, anlayamıyorum!.

Hür Mahmut Yücer'e, merhum Ömer Nasuhi Bilmen'in **Büyük Tefsir Tarihi'**nde İbnül Arabi ile ilgili olarak yazdıklarını göndermiştim. Sana da tavsiyem, onları okuman. Gerçek bir ilim adamının, önyargısız olarak, ilme dayalı verdiği hükmü orada görebelirsin.

Ben de onun gibi düşünüyorum.

Aslında, böyle fanatik tarafgirlik duygusunu bir tarafa bırakıp önyargısız biçimde İbnül Arabi'yi okuyan bir kimse, onun ya ne dediğini bilmeyen, doğru yanlış demeden aklına ne gelirse söyleyen bir divane ya da müslümanlarla ustaca ve sinsice alay eden biri olduğunu düşünür.

Senin yazdıkların da bunun şahidi: **"Başka bir ifadesinde ise zikredilen görüşlerini farklı bir açıdan dile getirir: İnsanın inancındaki bir ilâha tapması neticede kendisine ait bir ürüne tapması demektir. Çünkü herkes kendi nefsinde yarattığı ilâha tapar. Bundan çıkan sonuç şudur: "Herkes '*putperest*'tir."[11]"**

Böyle olunca, aslında herkesi tekfir etmiş oluyor. Peygamberler de dahil… Başka biri bunu yapsa kıyamet koparılır, ama İbnül Arabi saçmalayınca, bunda hikmet aramak gerektiğini düşünüyor birçok kişi.

Ancak, makalenden anlaşıldığı kadarıyla, İbnül Arabi bu konuda doğruyu da söylüyor: **"Allah hakkında fikir yürüten kişi, düşüncesiyle nefsinde inandığı şeyi yaratmış, düşüncesiyle yarattığı ilâha tapmıştır. Ona *ol* demiş, o da olmuştur. Bu nedenle insanlara peygamberin bildirdiği ve Kitabın anlattığı Allah'a inanmalarını emrettik. O ilâha**

ibâdet ettiğinde yaratılmamış ilâha, yani seni yaratana ibâdet etmiş olursun. Çünkü Allah'ı bilmek ancak [peygamberi] taklit ederek gerçekleşebilir." [6"

Fakat, tam da bu noktada senin makalende son derece vahim bir çelişki ortaya çıkıyor. Diyorsun ki: **"İbnü'l-Arabî, herkesin kendi inancında yarattığı bir ilâha taptığını dile getirir. Aksi de düşünülemez. Çünkü zihinde tasavvuru olmaksızın herhangi bir şeye ibâdet edilemez."** Böylece, herkes için, zihninde tasavvur ettiği, yani kendisinin "yarattığı" tanrıya ibadet söz konusu oluyor, peygamberlerin bildirdiği şekilde Allah'a ibadet de imkansız hale geliyor.

İbnül Arabi de, aktardığın sözüne bakılırsa, doğru bir lafı söyledikten sonra, ardına sapıklığı ekliyor**: "O halde ey insan! Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin! Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin. Bütün itikat sûretlerinin bir *heyula*'sı haline gel. Çünkü Allah belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yücedir."[12]"**

Allah, belirli bir inancın sınırlayamayacağı kadar büyük ve yüce, o halde doğru yanlış, sapık hak demeden bütün itikat suretlerini kabul et!...

Şu mantığa bak!...

İnsan bu zırvaları okuyunca, bu adamın asıl niyeti müslümanların itikadını bozmak ve onlarla alay etmek miydi diye düşünmeden edemiyor.

Ancak, yazdıklarında, İbnül Arabi'nin doğru lafları da var: "**İbnü'l-Arabî, Varlık'ın hak yönünü müteal özelliklerle niteler ve bu noktada her türlü belirlenim ve sınırlamayı reddeder. Bu yönüyle Varlık, mutlaktır, münezzehtir, akıllarca idrâk edilemez, hakkında herhangi bir hüküm verilemez ve O'nun hakkında verilecek her türlü hüküm bir sınırlama**

ve inhisarı içereceği için mutlaklıkla çelişir. İbnü'l-Arabî'ye göre bu mertebede Hak için "mutlak" demek bile bir sınırlamadır ve insanın bundan kaçınması gerekir."

Yani, bir yandan doğruları söylüyor, diğer yandan kendisiyle çelişip saçma sapan lafları ekliyor. Allah'ın "akıllarca idrak edilemeyeceğini" o anladıysa, pekala başkaları da anlayabilir. Ayrıca, bu konuda herkesin aklının yetersiz olduğu, onların kendi kafalarından ürettikleri inançlara itibar etmemek gerektiği anlaşılmış olur. Peki bu durumda, çıkıp**, "O halde ey insan! Belirli bir inançla sınırlı kalıp diğerlerini inkâr etmeyesin! Böyle bir şey yaparsan pek çok iyiliği yitirirsin. Bütün itikat sûretlerinin bir *heyula*'sı haline gel"** diyerek, "bütün itikat suretleri"nden söz etmenin anlamı var mıdır?..

Yapılması gereken şey, hepsini inkâr edip, peygamberlerin bildirdiği inancı kabul etmektir. Aslında İbnül Arabi, bu sözüyle, tevhidin başındaki "La ilahe" kaydını ortadan kaldırıyor.

Bunlar, senin 14 sayfalık makalenin sadece ilk iki sayfasında gördüğüm hatalar.. Devam etmek istemiyorum.

İyi bir rivayetçi ve nakilci, fakat dirayet açısından sıfır olan Süleyman Uludağ, İbnül Arabi için şöyle diyor:

"İbn Arabî, Davud-i Zahirî tarafından kurulan ve Endülüslü İbn Hazm tarafından geliştirilen zahiri mezhebine bağlanmıştı. Bunun için ibadette zâhiri, itikadda (tasavvufta) bâtını idi" denilmiştir. Ameldeki mezhebi zahirî olan ve kıyası reddeden İbn Arabî'nin itikaddaki mezhebi ne Eş'arilikti ne de Maturidilik. Bu hususta o, selef akidini benimsemiş ve bu çerçevede ehl-i sünnet ve'1-cemaat mezhebine sâdık kalmıştı."

İbnül Arabi'nin Eş'ari veya Matüridi olmadığı kesin ama, selefi ve ehl-i sünnetten olduğu yanlış.

Selefî değil, çünkü selefin yolunu izlemeyen, selefe muhalefet eden biri..

Ehl-i Sünnet'ten de değil, çünkü Sünnet'e muhalefet ettiği ve "cemaat"ten ayrıldığı itikadi mevzular var. Cehennem meselesi bunlardan…

Allahü Teala şöyle buyuruyor:

37 - Cehennem ateşinden çıkmak isterler. Ama oradan çıkacak değillerdir. Onlar için devamlı bir azap vardır. (Maide Suresi)

İbnül Arabi ise, cehennem ehlinin cehennemden çıkmak istemeyeceğini, halinden memnun olacağını söylüyor. Bizzat kendim bir kitabında gördüm..

Bu adam, ya cahil, ya ne dediğini bilmiyor, ya da çok kurnaz bir saptırıcı..

Allahü teala, "Çok aldatıcı, sizi Allah ile aldatmasın" diye uyarıyor. Allah ile aldatmak, hiç olmayacak şekilde Allah'ın rahmetine güvendirmek şeklinde yorumlanmıştır. Bu cehennem inancı da bu kapsama girer mi acaba diye insan düşünüyor..

İbni Kemal gibi isimlerin, "İbnül Arabi'nin bazı laflarının anlamı bellidir, bazılarını ise ehli anlar" diye özetleyebileceğimiz olumlu fetvası da, İbnül Arabi'yi, Kur'an'ın şahitliği karşısında temize çıkarmaz, fakat kendisi için aleyhte bir belge olur.

Kendi ifadeleri gösteriyor ki, İbnül Arabi, mezheb olarak hak mezheplere tabi olmadığı gibi, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'e de birçok önemli noktada muhalefet etmiştir. Ehl-i dalalettendir. Ehl-i kıble olduğu için tekfir belki edilmez, ama sözleri itibariyle ehl-i dalalet olduğunda şüphe yok..

<u>32.</u>İşte bu, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. *Öyleyse haktan sonra sapıklıktan başka ne var?* Peki, nasıl hala çevriliyorsunuz? (Yunus Suresi)

Ancak, böyle birinin ehl-i dalaletten olup olmamayı pek umursayacağı da düşünülemez. Nasıl olsa cehenneme bile girse, keyfi yerinde olacak..

İbnül Arabi'ye gore İslam'ı, Kur'an ve Sünnet'i anlamaya, daha doğrusu eğip bükmeye, çarpıtmaya ya da tümden görmezden gelmeye çalışmak yerine, onu Kur'an ve Sünnet'e gore değerlendirip, saçmaladığı yerleri göstermek daha doğru olur.

Bence sen, bundan sonra, böyle bir çalışma yapmalısın. Bunu yapabilecek yetenek, azim, çalışkanlık, zaman ve imkana sahipsin.. Bunu yaparsan, vebalden kurtulmuş olursun, aksi takdirde, vebal altındasın vesselam..

İMAM MATÜRİDÎ RH. A. VE İBN ARABÎ SOYTARISI

İsmail Fenni Ertuğrul'un eseri vesilesiyle 'bilimsel'likten söz etmiştik. Söz buraya gelmişken Prof. Demirli'nin, "**Nedensellik, adet ve harikulade**" başlıklı yazısı üzerinde durmakta fayda var.

Yanlışlarla ve yanlış anlamalarla dolu bir yazı. Demirli gayretli, çalışkan ve üretken bir arkadaş, sorun şurada ki, yanlış şeyler üretiyor.

İbn Arabî'den yaptığı lüzumsuz, faydasız (ve hatta yerine göre zararlı) çevirilerle **"hâl"den mahrum "kâl" ehlinin** gevezelik sermayesine önemli katkılarda bulunduğu yetmiyormuş gibi bu son yazısıyla **İmam Matüridî**'ye de el atmış.. Anlamaksızın.

İbn Arabî'yi anlamaması sorun değil, anlamasıyla anlamaması arasında fazla bir fark yok, fakat İmam'ın yazdıklarını anlamadan yaptığı yorumlar, gerçeği tersyüz ediyor.

*

İmdi, İmam Matüridî için bilgi edinmenin yolları şu üç şeyden ibarettir: Akıl (aklî istidlal, akıl yürütme), sağlam duyular (havass-ı selîme, duyusal algılar), doğru haber (haber-i sadık):

> "Aslında nesne ve olayların meşru oluşu veya olmayışı, kötü fiillerle iyi fiiller, bütün bunlar hakkında **duyular**ın algılayışı ve **haber**lerin [naklin/vahyin] gelişinden sonra bile –şayet algı ve haber her yönüyle irdelenecekse- elde edilebilecek **nihaî bilgi sadece akıl çerçevesindedir** ve bir de [algılanan şeylere ve alınan haberlere ek olarak] sadece tefekkür ve istidlalle [*et-teemmul ve'n-nazar*] ulaşılabilecek hususların ortaya çıkarılmasıyla mümkündür."

(Ebû Mansûr el-Matüridî, ***Kitabü't-Tevhîd***, çev. Bekir Topaloğlu, 7. b., İstanbul: İSAM, 2015, s. 51; Arapça tahkikli neşir, s. 74.)

Evet, **nihaî bilgi** sadece akıl çerçevesindedir.

Çünkü, peygamberlerin getirdiği haberin doğruluğu, ondan da önce peygamberim diyen kişinin peygamber olup olmadığı, akıl sayesinde anlaşılır.

Peygamberlerin peygamberliğinin delili mucizedir, ve mucizeyi mucize olarak bilmemizi sağlayan şey **akıl yürütme**dir.

*

Demirli'ye gelince.. Söz konusu yazısında şöyle diyor:

> "İmam Matüridî nübüvvetin (peygamberliğin) gerekliliğinden söz ederken **bütün nihai bilgiler**in nübüvvet kaynaklı olduğunu söyler."

İmam Matüridî böyle mi diyor? Böyle bir ifadesi var mı?

Hayır!

Şayet böyle deseydi, onun cahil ve kafası çalışmayan bir adam olduğunu kabul etmemiz gerekirdi. Fakat, tam aksine, İmam Matüridî, eşine az rastlanan bir dâhidir.

Dehanın ta kendisidir.

Sorun İmam Matüridî'de değil, Ekrem'de..

Üniversite sınavlarına hazırlanan öğrencilere şöyle tüyolar verilir: İçinde "asla, kesinlikle, bütün" gibi kelimeler geçen ifadeler genellikle yanlıştır.

"Bütün" nihaî bilgiler nasıl nübüvvet kaynaklı olabilir?!

Evet, bazı bilgiler nübüvvet kaynaklıdır, fakat bütün bilgiler nübüvvet kaynaklı olabilir mi?!

Eğer öyle olsaydı, peygamberlerin insan bilgisi namına ne varsa hepsini anlatmış olmaları gerekirdi.

Oysa böyle birşey söz konusu değil.

Ayrıca o durumda, sadece peygamberlerin verdiği haberlerin "**nihaî bilgi**" kabul edilmesi, peygamberlerden duyulmamış şeylerin de (öyle denilebilirse) "nihaî olmayan bilgi" sayılması gerekirdi.

*

Evet, nihaî bilgi akıl çerçevesindedir.

Ancak bu, "**saf/salt akl**"ın, herşeyi (sağlam duyuların ve/veya doğru haberin) yardımı olmaksızın bilebilmesi anlamına gelmez.

Mesela yetişkin bir şahısla daha yeni tanıştığınızı düşünelim, akıl yürütmeyle bunun bir ana ve babasının bulunduğunu bilirsiniz, fakat çocuğu bulunup bulunmadığını aklınız size bildiremez, bunun için "**doğru haber**"e ihtiyaç vardır.

Bu, **aklın yetersizliği** değildir.

Görüldüğü gibi, İmam'a göre nihaî bilgiye **akıl** ile ulaşılır.

Onun izinden giden Ehl-i Sünnet uleması (ki Eş'arîler de buna dahildir), "akl"a böylesi bir konumu layık görürken, **keşf, ilham ve rüya**yı "**kesin bilgi**" kaynağı kabul etmemişlerdir. Bunlarla hiç bilgi edinilmez değildir, fakat **kesinlik**ten yoksundurlar.

Buna karşılık "aklî istidlal (delillendirme)" kesinlik taşır. Bu, aklî istidlal ile ulaşılan her sonucun kesin olması anlamına gelmez. Bazen delilin delaleti

kesin/kat'i değil **zannî/ihtimalli** olur. Fakat bu da yine akıl yürütme ile anlaşılır. Nitekim İmam Matüridî şöyle demektedir:

> "Belirtmeliyiz ki **akıl yürütme**yi inkâr eden kimsenin elinde onu reddetmek için akıl yürütmekten başka bir kanıt yoktur. Bu da **istidlalin** gerekliliğinin bir delili olmuştur, demek ki kendisini bertaraf etmenin yolu yine kendisidir." (***A.g.e.***, s. 50)]

Vehimlerini "akıl yürütme" zanneden **çağdaş akılsız akılcıların** kuruntuları bahsimizin dışında.

*

Bakara Suresi'nin birinci (***Kur'an***'ın ikinci) sayfasında "yakîn" kavramı fiil olarak geçer (*yûkinûn*) (Bakara, 2/4):

> "Yine onlar ki, sana indirilene (***Kur'ân'***a) ve senden önce indirilenlere (diğer kitablara) inanırlar. Onlar, âhirete de **kat'î olarak îmân** ederler."

Beydâvî, tefsirinde "yakîn"i, "**nazar**" (teorik düşünce) ve "**istidlal**" (delil getirerek akıl yürütme) ile şek ve süpheyi ortadan kaldırarak doğru bilgiye ulaşma olarak tanımlamaktadır. (Bkz. ***Envârü't-Tenzîl ve Esrârü't-Teʾvîl***, C. 1, Beyrut: Daru İhyai't-Turasi'l-Arabî, 1998, s. 40.*)*

Demek ki Allahu Teala burada ilhamdan değil "doğru akıl yürütme"den söz ediyor.

Nitekim, akletme ile ilgili pekçok ayet-i kerime mevcut.

*

Aklın, **akıl** yürütmenin durumu böyle. Buna karşılık, **keşf, ilham ve rüya**, Ehl-i Sünnet'e göre, kesin bilgi kaynağı değildir. (Dediğimiz gibi, bilgi vermez değiller, fakat yanlış olabilirler, hele de akıl ve nakil ile çelişiyorlarsa **hiç** kıymet taşımazlar.)

Demirli'nin kitaplarını çevirdiği **İbn Arabî** ise, **Ehl-i Sünnet dışı bir "irfanfuruş" boşboğaz** olduğu için, (yine Ekrem'in çevirdiği) bir kitabında şöyle diyor (Aktaran ***Yeni Şafak*** yazarı Ömer Lekesiz): "**Nazari** bilgiler, **ilham** kaynaklı ilimler nezdinde **vehim**lerden ibarettir." (XVII: 252)

Gerçek ise tam tersi; **"kat'î/kesin" nazarî bilgiler ile çelişen ilhamlar vehimden ibarettir**.

*

Kitaplarındaki ifadeler gerçekten kendisine aitse [Ki kesinlikle bu şeytanî zekâlı zampara sahtekârın kendisine ait], İbn Arabî'nin, **uydurma kerametlerle şişirilmiş kurnaz bir geveze balon** olduğunu kabul etmek gerekir.

Onu gözünde büyütenler ya **laflarından habersiz** olup hüsnüzanda bulunanlardır ya da **muhakeme** nimetinden yoksun garibanlardır.

"**Akl**"ı hakem olmaktan çıkardığınızda insanları aldatmak çok kolay. "**Fethullah Gülen Hocaefendi Hazretleri**", **MİT**'i boşlayıp **CIA**'in emrine girmese ve şakirtlerinin çokluğuna güvenip birilerinin nasırına basmasaydı "**zamanın uçan kaçan İbn Arabî'si"** idi.

Hâlâ da birileri için öyle.

Adamın uçmasına, uçurulmasına bakma, sözleri "**istikamet**"ten ne haber veriyor, kendi şahsının, yakınlarının, grubunun, cemaatinin, partisinin, kavminin, ırkının, devletinin aleyhine de olsa **hakk**ı söyleyebiliyor mu, ona bak!

Burada temel çelişki de şu:

İbn Arabî'nin "aykırı" gevezelikleri (kendisi aldığı ilhamları yazdığını söylese de) başkaları açısından "ilham"ın kapsamına girmez, **onlar açısından ancak**

(akıllarını kullanarak okumaları gereken) "nazarî bilgi" olarak kıymet taşıyabilirler. (Akıllarını kullanmadan okuyan akılsızlar muhatabımız değil.)

O zaman da okurları, onun yazdıklarını (kendileri açısından ilham değil nazarî bilgi demek oldukları için) "vehimler" çöp sepetine atmak zorundalar. (Lafları hakkındaki kendi fetvası bunu gerektiriyor.)

Benzer şekilde ***Kur'an***, Allahu Teala'nın Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme **vahy**idir, fakat biz onu **aklımızı kullanarak** çalışıp öğrenme durumundayız, bize o ayrıca **vahiy** olarak gelmiyor.

*

İmam Matüridî'nin ne söylediğine gelince..

O, dünya hayatına dair temel lüzumlu bilgilerin (ve bu arada dillerin) peygamberler tarafından öğretilmeden salt **akl**ın gözetiminde **deneme yanılma yoluyla** insanlar tarafından oluşturulmuş olamayacağını söylüyor.

Mesela insanlar bazıları zehirli olan sayısız bitkiler arasından hangilerinin yenilebileceğini ve ziraatinin yapılabileceğini o bitkileri **tek tek deneyerek** öğrenemezlerdi.

Şunun gibi: Büyük bir alışveriş merkezi düşünelim. İçinde yiyecekler de, ilaçlar da, zehirler de, zararlı kimyasallar da bulunsun.. Dünya hakkında hiçbir bilgisi bulunmayan (mesela uzaydan gelmiş) bir insan burada bütün bu nesneleri deneyerek tanıyamazdı. Deneme yanılma yoluyla birşeyleri tanımaya çalışırken telef olurdu.

Dünyadaki insanların durumu da budur. **Hz. Adem** a.s.'dan itibaren insanlar hayat için temel lüzumlu bilgileri peygamberlerin bildirmesiyle edinmişlerdir. Bu, **sadece aklı** kullanmakla yapılabilecek birşey değildi. Mesela filmlerde olduğu gibi **medeniyetten uzak bir ormanda kurtların arasında** büyüyen (Büyüyebilirse

tabiî) bir çocuğu düşünelim. Dünyadaki diğer çocuklar gibi bir **akl**a bahip olması onun **bir dil üreterek konuşmasını (eşyaya isim vermesini)** ve diğer insanlar gibi yaşamasını, tabiatı diğer insanlar gibi tanımasını ve ondan gereğince yararlanmasını tek başına sağlayamaz. **Akıl** burada tek başına yeterli olmaz.

İmam rh. a.'in söylemek istediğinin özü bu. Demirli anlayamamış, daha doğrusu yanlış anlamış.

Ancak yazısındaki hatalar bununla sınırlı değil. **Çoğu cümlesi yanlış.** Sözü uzatmamak için onlardan sarf-ı nazar ediyoruz.

POZİTİVİZM, MANEVÎ ÂLEM VE KEŞF

Özellikle **İbn Arabî** gibi şarlatanların peşine takılmış olan sözde tasavvufçuların ve **(Şeriat eksenli) takva**yı unutup **gönül edebiyatı riyakârlığıyla cilalanmış fısk u fücur**a müşteri olan maneviyat bezirgânlarının sıkça **pozitivizm** eleştirisi yaptıkları görülür.

Pozitivizm bir **ideoloji**dir, **ilim/bilim** değildir, fakat "**pozitivizm**" ile "**pozitif olan**" arasında ayrım yapamayan, pozitivizmi eleştiriyorum diye "**pozitif olan**"ı (varlığı *beş duyuya dayalı algılar*la kesin olarak bilineni) önemsizleştiren bir bakış açısının İslam inancında/düşüncesinde yeri yoktur.

Bu "pozitif olan"ı önemsiz görme yaklaşımının bir aşamadan sonra **"delilsiz", hurafe ve kuruntu kabilinden** (***Kur'an***'daki tabirle ümniyye niteliğinde) **keşf ve müşahede** pazarlamacılığına, Eski Yunan'ın mirası **batıl metafiziğin "hakikat" diye yutturulması şeklindeki bir "maneviyat dolandırıcılığı"**na dönüştüğü biliniyor.

Şu sıralarda Türkiye'de ilahiyat fakültelerindeki **tasavvuf** kürsülerinin (Prof. **Ekrem Demirli** gibi isimlerin de katkısıyla) böylesi bir misyonu ya da işlevi benimsemeye başladıklarını söylemek mümkün olabilir gibi görünüyor.

*

Yeni Şafak gazetesi yazarlarından birinin, Demirli'nin İbn Arabî'den yaptığı çevirilerden anlamaksızın yapmış olduğu iktibaslar, yukarıda söylediklerimizin anlaşılması bakımından önem taşıyor..

Şunları yazmış:

İslam sanatlarındaki **soyutluk** esasını et-Tilimsânî (bkz.: Mahmut Kaya, ***İslamî Edebiyatta Şaheserler***, YEK Yayınları, İstanbul 2018) şöyle çerçeveliyor:

"Bütün güzelliğiyle gözü ve kulağı doyuran varlığın sabit kavramlarını düşünmek sana yeter.

"Var ya sabit kavramlar, varlığın temelidir

Onları kavramaksa bilgenin emelidir

Öteden haber soranlar bunları bilmelidir

Soyut güzellikleri düşün, kâm almaya bak

Gel sen yoğun maddeyi maddeperste bırak"

İbnü'l-Arabî de ***Fütûhât-ı Mekkiyye***'sinde (**Ekrem Demirli** çevrisiyle) göz, görme ve görü konusunda şunları söylüyor:

"İnsan gözüyle değil, düşüncesiyle bakmakla sorumludur."

"Bize göre şeyleri görmenin nedeni, –ister yok olsun, ister mevcut olsun– görülen şeyin görme fiilinin kendisine ilişmesini kabul edici olmasıdır. Her mümkün görmeye (görülmeye) yatkındır."

"Göz, hem hayal hem de duyu gözüyle görmeyi sağlar."

"Görmek, müşahededen daha yetkindir."

"Karanlık gözü değil, görmeyi sınırlar."

"Gören göz için fiil sözden etkindir."

"….Anlamın incisi gözlere aittir / Bu nedenle Musa 'görmek' istedi."

“Aşırı yakınlık bir perdedir.”

“Göz, bir sureti görebilir.”

“Göz, görme araçlarının en yetkinidir. Görme duyusuyla gerçekleşen bilgi haz alınan bilgiler arasında en büyük hazza sahiptir.”

“Görmek, gözün nurudur.”

“Görme, bir hüküm müdür, yoksa var olan bir mana mıdır? Acaba o görenin gözü müdür, yoksa –onun bir niteliği gibi– başka bir şey midir?

“Görme, yaratılmış bir şeydir, dolayısıyla miktara bağlıdır.”

“Yakîn, görmekten meydana gelir.”

“Görmekten maksat, görülene dair bilgi elde etmektir.”

“Sakın gözlerini dikme gözünün önünde olan dünyaya / Onun bir değeri yok.”

“Her göz sahibinde görme hali eşit olsaydı, âlemde tartışma ve kavga ortaya çıkmazdı.”

“Zatım O’nun mazharı / Dilersen ‘manzarası’ de.”

(Ömer Lekesiz, “Göz, görme ve görü”, ***Yeni Şafak***, 21 Nisan 2019)

*

Yukarıda nakledilen laflar ve onun temelini oluşturan **vahdet-i vücutçu sapıklık** aslında **pozitivizmin maneviyatı işgal etmesi** olarak yorumlanabilir.

Daha doğrusu, **maddiyat**, bu yaklaşım çerçevesinde **maneviyat**a dönüştürülüyor.

Mesela, yukarıya aldığımız parçanın en son cümlesine bakalım: ***"Zatım O'nun mazharı / Dilersen 'manzarası' de"*** şeklindeki ifadeyi alalım.

Mazhar, birşeyin zahir olup ortaya çıktığı, göründüğü şey demektir. Manzara ise nazar edilen şey anlamına gelir.

Görüyorsunuz, **sapık zampara** kendi zatını ne olarak takdim ediyor.

Bu kafayla senin zatın ancak **İblis'in mazharı** olabilir. Sen ancak, **İblis**'in kendini gösterdiği bir **manzara** olabilirsin.. İblis manzarası..

Evet, insanın zatının Allahu Teala'nın **Halik isminin mazharı** olduğu söylenebilir, ama insan, doğrudan **O'nun mazharı** olarak gösterilemez. Ve senin zatın, Allahu Teala'nın **el-Mudıllu, el-Kahharu** ve **Azîzün Züntikam** gibi isimlerinin da mazharı olabilir. Ama bizzat O'nun mazharı, zahir olup ortaya çıktığı yer olamazsın. Allahu Teala zaman ve mekândan da, **mazharlardan da münezzeh**tir.

Böylesi zırvalar haşa Allahu Teala'nın zatı hakkında bilmeden atıp tutmak olur.

*

İşte bu sapık felsefe, maneviyatı maddiyata, Allahu Teala'nın zatını yaratılmış kulların zatına irca eden bir **pozitivizm**dir.

et-Tilimsânî'den nakledilen laf ise, bağlamından kopuk olduğu için her şekilde yorumlanmaya müsait. (Yine de, üsluptan, bunun Eş'arî âlimi olan *Râzî şarihi* et-Tilimsanî olmadığı anlaşılıyor.)

*"Bütün güzelliğiyle **gözü ve kulağı doyuran varlığın** sabit kavramlarını düşünmek sana yeter"* diyorsan, sen kaba saba **pozitivist**sin demektir. Çünkü işi getirip **gözün ve kulağın doyurulması**na bağlıyorsun.

Sonra da, çelişkili biçimde *"**Soyut** güzellikleri düşün"* faslına geçiyor.

Hani sen "gözü ve kulağı doyuran varlık" ile ilgileniyordun, şimdi niye "soyut"luk edebiyatı yapıyorsun?

"Gel sen yoğun maddeyi maddepereste bırak" diyor, fakat asıl maddeperest, "**gözü ve kulağı doyuran** varlık"tan söz eden kendisi..

*

Gelelim ***"Görmek, müşahededen [şahid olmaktan] daha yetkindir"*** şeklindeki ifadeye..

Müşahede, tasavvuf literatüründe **manevî görüş, mükâşefe** ya da **keşf** olarak anlaşılır.

*".... Anlamın [**mana**nın] incisi gözlere aittir / Bu nedenle Musa [Allahu Teala'yı] 'görmek' istedi"* şeklindeki cümle, yukarıdaki cümleyi açıklıyor ve tamamlıyor.

Demek ki **keşf ve mükâşefe/müşahede**ye **beş duyu ile yapılan algılama** karşısında üstünlük tanıyan **metafizik** anlayışın bir değeri yokmuş.

Böylece, **keşf ve müşahede/mükâşefe** edebiyatının öncülüğünü yapan İbn Arabî soytarısı, bilginin vasıtalarını "**akıl, sağlam duyular ve doğru haber**" ile sınırlandıran, keşf ve müşahede edebiyatına itibar etmeyen **İmam Matüridî** ve **İmam Eş'arî** gibi Kelâm âlimlerinin sözüne gelmiş oluyor.

İbn Arabî'nin *"Görme duyusuyla gerçekleşen **bilgi,** haz [nasip] alınan bilgiler arasında **en büyük** hazza [nasibe] sahiptir"* şeklindeki sözü de bunu ortaya koyuyor.

*"**Yakîn** [kesin olup inkâr ve şüpheye yer bırakmayan bilgi], **görmek**ten meydana gelir"* diyen de o.

Ancak, bu sözü tam doğru değil.. Çünkü yakînin üç mertebesi vardır: **İlme'l-yakîn, ayne'l-yakîn** ve **hakka'l-yakîn**. İbn Arabî'nin burada sözünü ettiği yakîn, "ayne'l-yakîn"e karşılık geliyor.

İlme'l-yakîn ve **ayne'l-yakîn** tabirleri Tekasür Suresi'nde geçmektedir:

> "Sizi tekâsür'le (o çoklukla, zenginlik ve nüfus çokluğuyla) övünmek (o kadar) oyaladı ki, nihâyet kabirleri ziyâret ettiniz (ölmüş atalarınızla gururlandınız)!
>
> "Hayır, ileride bileceksiniz!
>
> "Sonra (yine) hayır, ileride bileceksiniz!
>
> "Hayır! Eğer kesin bilgiye dayanan bir ilimle (**ilme'l-yakīn** ile) bilseydiniz (böyle yapmazdınız)!
>
> "And olsun (siz) Cehennem'i mutlaka göreceksiniz!
>
> "Sonra (yine) and olsun, siz onu gözün kat'î bilişiyle (**ayne'l-yakîn** olarak) göreceksiniz!
>
> "Sonra o gün, (size dünyada verilmiş olan) ni'metlerden (teker teker) mutlaka sorulacaksınız!"

Şu anda bizim Kuzey Kutbu ve Antarktika ile ilgili bilgimiz "**ilme'l-yakîn**" bilgi durumundadır. Gitmeyenlerimiz için Patagonya, Madagaskar, Yeni Zelanda ve Alaska gibi ülkeler hakında sahip oldukları bilginin durumu da budur. Onlara ilişkin bilgileri şüphe içermeyen kesin bilgi olduğu için "yakîn" ifade eder. O yüzden "Bu ülkeler gerçekten var mı acaba?" sorusu akıllarına gelmez. Gidip görenler içinse sahip oldukları bilgi "**ayne'l-yakîn**" bilgidir.

Ancak bir de "**hakka'l-yakîn"** mertebesi var. Tekasür Suresi bağlamında düşünürsek, eğer Cehennem'e girerseniz orası hakkındaki bilginiz "hakka'l-yakîn" mertebesinde bilgi olur.

Başka bir örnek:

*

Evet, **görmek**, **müşahede** denilen şu **keşf** vs. olgusundan daha büyük önem taşır.

> "İbrahim Rabbine: Ey Rabbim! Ölüyü nasıl dirilttiğini bana **göster**, demişti. Rabbi ona: Yoksa inanmadın mı? dedi. İbrahim: Hayır! İnandım, fakat **kalbimin mutmain** olması için, dedi. Bunun üzerine Allah: Öyleyse dört tane kuş yakala, onları yanına al, sonra (kesip parçala), her dağın başına onlardan bir parça koy. Sonra da onları kendine çağır; koşarak sana gelirler. Bil ki Allah azîzdir, hakîmdir, buyurdu." (Bakara, 2/260)]

Pozitivizmi eleştiriyoruz derken "**pozitif olan**"ı aşağılayan hurafeci angut tasavvufçu riyakârların zırvalarına itibar etmemek gerekir.

Ashab, Resulullah s.a.s.'i **göz**le gördükleri için, Resulullah s.a.s. ile **manen** rabıtalı olan, onunla **vakıa ve rüyalarında** mülakat şerefine nail olanlardan her bakımdan daha üstündür.

Allahu Teala'nın uluhiyetini, yüceliğini ve azametini gösterme bakımından **maddî âlem** ile **manevî âlem** arasında da bir fark yoktur, bu yüzden maddî âleme nazar edip onun üzerinde düşünenleri et-Tilimsanî gibi *"Gel sen yoğun maddeyi **maddepereste** bırak"* diyerek aşağılamak, **maneviyatçı riyakârlığın** cilalı ahmaklığını gösteren bir cehalet olmaktan öteye gitmez.

VAHDET-İ VÜCUTÇULUK, TEMELDE, ESKİ YUNAN FİLOZOFLARININ "SUDÛR" TEORİSİNE DAYANMAKTADIR

Ekrem Demirli, ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'nin "Vahdet-i Vücûd" maddesinde (C. 42, s. 431-5) şunları yazmış bulunuyor:

> ***"Varlığın birliği*** *ve* ***varlıkta birlik*** *anlamında bir tasavvuf terimi; bu bağlamda Tanrı, âlem ve insan ilişkilerini açıklayan düşünce sistemi.*
>
> "Vahdet-i vücûd düşüncesi **varlığı (vücûd)**, mümkün ve zorunlu kısımlarına ayrılmadan önce **kendinde bir hakikat** şeklinde ele alıp zorunlu ve mümkünü onun iki kutbu saymak suretiyle Hak ile **halk'ı (yaratılmışlar)** izâfet ilişkisiyle birbirine bağlar…."

Demirli burada "hakikat"ten "kendinde bir hakikat" diye söz etmekle, konuyu ***Kur'an*** ve Sünnet'e, ya da İslam düşünce geleneğine değil, Aristo ve **Kant** felsefesine dayandırmış oluyor.

Çünkü bu "**kendinde şey**" (**Ding an sich / thing in itself)** lafını ilk ortaya atan kişi, Kant.. Kant'ın bununla, Aristo'nun "**töz"(cevher)** kavramını kastettiği kabul edilmektedir. Töz, genelde şu şekilde tanımlanıyor: "Değişen yüklemlere desteklik eden *değişmez gerçeklik; kendi kendisiyle, kendi kendisinde var olan."*

Gerçekte "kendi kendisiyle, kendi kendisinde var olan" sözü boş bir söz, "değişmez gerçeklik" için ancak "varlığı kendisinden olan, başka birşeyden kaynaklanmayan" demek uygun düşebilir. Vücud/varlık kavramı ile Allahu Teala kastedildiğinden, burada ancak, kelamcılar tarafından Allahu Teala'nın sıfatlarından biri olarak dile getirilen "**kıyam bi-nefsihî**" (varlığı kendisinden olan) tabirini kullanmak uygun düşer.

Ancak, Demirli'nin vahdet-i vücud düşüncesini özetlediği bu giriş cümlesi, Yaratan ile yaratılanların, yani Halik ile mahlukatın eşit ve birbirine denk ya da aynı şey haline getirilmesi itibariyle, gerçekte, söz konusu düşüncenin şeksiz şüphesiz küfür olduğunu ortaya koymaktadır.

Çünkü, burada Allahu Teala'nın "**kıyam bi nefsihî**" sıfatı, hem *zorunlu varlık* yani vacibü'l-vücud (varlığı aklen vacip/zorunlu) olan Allahu Teala için, hem de *mümkün varlıklar* (varlıkları ne zorunlu ne de imkânsız olan varlıklar) yani yaratılanlar için kullanılmakta, vahdet-i vücud düşüncesinin, *varlığı, mümkün ve zorunlu kısımlarına ayrılmadan önce kendinde bir hakikat şeklinde ele alıp zorunlu ve mümkünü (yani Halik ile mahluku) onun iki kutbu saydığı* ifade edilmektedir.

Böylece Yaratan ile yaratılanlar, *mutlak varlığın, "Tanrı"nın iki ayrı kutbu* haline gelmektedir.

Ekrem Demirli bunları yazarken acaba ne anlama geldiklerini anlayabiliyor muydu? Anlayabiliyorduysa, hâlâ nasıl vahdet-i vücudçuların propagandasını yapabiliyor? Ne anlama geldiklerini bilmiyorsa, hiç düşünmeden, kafayı kullanmadan yazmayı nasıl başarabiliyor?

*

Demirli, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "… Bulmak, bilmek anlamındaki vcd (وجد) kökünden gelen "**vücûd**" terim olarak "**varlık**" anlamında kullanılır…. Vücûdun ikinci anlamı "**gerçek, gerçekteki**" veya **zihnin ve müşahedenin mukabili olarak "dıştaki"** demektir. Bu durumda vahdet-i vücûdu iki şekilde anlamak mümkündür. Birincisi **varlığın bir olması**, ikincisi **bu birliğin itibarî veya müşahedede değil dışta ve gerçekte bulunması**dır."

Bu ikinci anlam da küfrün ta kendisidir. Çünkü, vahdet-i vücud, insanın yaşadığı psikolojik bir hal (zevk, hissediş) olmaktan çıkmakta, **gerçeklik** haline

gelmektedir. Bir başka deyişle, bu anlayışa göre, Yaratan ile yaratılanlar, "kendinde hakikat" olarak nitelendirilen mutlak varlığın, yani Tanrı'nın iki ayrı kutbudur.

Demirli'nin yazısındaki bir başka pasaj:

> "Vahdet-i vücûd hakkındaki araştırmalarda takip edilen ikinci yöntem terimin anlamı ve dayandığı düşüncelerin tahlilidir. Vahdet-i vücûda dair ilk kapsamlı tarifi yapan İbnü'l-Arabî yorumcularından Abdürrezzâk el-Kâşânî, "**Vahdet-i vücûd varlığın zorunlu ve mümkün diye bölünmeden ele alınmasıdır**" der (*Tasavvuf Sözlüğü*, s. 577)."

Yani varlık, zorunlu (Allahu Teala) ve mümkün (yaratılmışlar) olarak ikiye bölünmüyor. Bu da küfür değilse, küfür nedir?

Demirli sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Bu tanım, vahdet-i vücûdun varlığı zorunlu ve mümkün diye iki kısma ayıran filozofların görüşlerine karşı ortaya çıkan bir varlık düşüncesi olduğunu gösterir ve vahdet-i vücûd hakkındaki araştırmanın çerçevesini belirler."

Bu ayrımın salt filozoflara mal edilmesi, "araştırmanın çerçevesi"ni yanlış bir iddia ile saptırmaktan başka birşey değil.

Aslında İslam uleması, Halik ile mahluku, Yaratan ile yaratılanı ayırmak için "**zorunlu**" ve "**mümkün**" ayrımını yapma gereğini duymuşlardır. Yaratılmış olan şu âlemin bir yaratıcısının olması "zorunlu"dur. Fakat bu âlemin varlığı "zorunlu" değildir, "mümkün"dür. Bu yüzdendir ki, bu "mümkün" varlıklar, yaratılmadan önce yoktu.

Yaratılanların varlığı "zorunlu" olsaydı, yaratılmalarından söz edilemezdi, Yaratıcı gibi ezelî olurlardı. Vahdet-i vücud düşüncesi Eski Yunan'ın **sudûr teorisi**ne

dayandığı için, aslında yaratılanları Yaratıcı gibi ezelî kabul etmekte, "yaratma"yı inkâra yeltenmektedir.

Demirli aynı minvalde devam ediyor:

> "Vahdet-i vücûd, filozoflarla kelâmcıların varlık ve yaratılışla ilgili görüşlerine karşı geliştirilen bir varlık ve yaratılış görüşü ve buna bağlı olarak Tanrı-insan ilişkilerine dayanan bilgi teorisidir."

Burada da bir saptırma var. Ehl-i Sünnet uleması da dahil olmak üzere kelamcıların geneline bir karşı çıkış olduğu doğrudur, fakat filozofların varlık ve yaratılışla ilgili görüşlerine karşı geliştirilen bir "teori" değildir. Onlardan etkilenmiş bir teoridir.

Nitekim, ansiklopedi maddesinin devamında bu, itiraf ediliyor.

> "İnsan tarafından **açıkça idrak** edilen, hiç kimsenin hakkında kuşkuya kapılamayacağı en nihaî gerçeklik olan varlık İslâm filozoflarının anlayışında metafizik ilminin konusudur. İbnü'l-Arabî ve takipçilerinin varlık anlayışlarında bu husus **belirleyici bir rol** oynamıştır."

İbn Arabî ve takipçileri, hem doğrudan, hem de İbn Sina gibi İslam filozofları vasıtasıyla Eski Yunan filozoflarından etkilenmiştir. Yani filozofların görüşleri, vahdet-i vücud düşüncesinde *belirleyici bir rol* oynamıştır.

Ancak burada aslında bir çelişki var, çünkü "açıkça idrak" edilen şeyler metafizik ilminin konusu olmazlar, onlar fiziğin konusudur. Vahdet-i vücud düşüncesinin, savunanları tarafından bile tam anlaşılmadan benimsenen bir saçmalık olduğunu bu da göstermektedir.

Aslında tam anlaşılmaması da normaldir, çünkü, saçmalık anlaşılmaz, anlaşılabilecek birşey değildir. Ayrıca, varlık eğer "açıkça idrak edilen" birşeyse, "varlık" olarak nitelendirilen Allahu Teala, haşa, bu açıkça idrak ettiğimiz nesneler

haline gelir. Ki aslında dönüp dolaşıp bunu açıkça söyleme noktasına geldikleri ya da burada olduğu gibi farkında olmadan ileri sürdükleri görülmektedir.

Demirli devam ediyor:

> "… İbnü'l-Arabî hiçbir insanın Tanrı'nın varlığını inkâr edemeyeceğini ileri sürmüş, herkesin açıkça O'nu kabul ettiğini söylemiştir…."

Vahdet-i vücud düşüncesi çerçevesinde yaratılmışlar Tanrı'nın bir parçası haline geldiği için, İbn Arabî'nin bunu söylemesi doğal.

Demirli'nin sözlerinin devamı şöyle:

> "… İbn Sînâ'nın metafiziğin konusu yaptığı mutlak varlık İbnü'l-Arabî ve takipçilerinde bir önermeye dönüşerek, "Kendisi olmak bakımından varlık Hak'tır" şeklini alır. Bu durumda metafiziğin maksadı ateizmi reddedip Tanrı'nın varlığını kanıtlamak değil, Tanrı'nın sıfatlarını kabul etmeyip mutlak bir tenzihçilikle âlem karşısında *Tanrı'yı salt bir varlık ilkesine dönüştüren deizm*e karşı *sıfatlara sahip bir Tanrı* anlayışının savunulmasıdır. Vahdet-i vücûd kavramı altında dile getirilen düşünceler deizmin çürütülmesini, tenzihin yanında teşbihin savunulmasını, Tanrı-insan irtibatını **ilâhî isimleri ve sıfatları dikkate alarak** açıklanmasını hedefler. Bu sebeple vahdet-i vücûd, **mutlak tenzihçiliği** benimseyen deist Tanrı anlayışını reddederek vahyin öngördüğü şekilde teşbih ve tenzih arasında bir Tanrı anlayışı ortaya koymaya çalışır. Bunun ilk merhalesi varlık'la Hak arasında kurulan ayniyettir."

"Kendisi olmak bakımından varlık" lafı aslında saçmalık. Ancak, vahdet-i vücut anlayışı bizatihî saçmalık olduğu için, böylesi bir saçmalığın onda yeri var. Çünkü vahdet-i vücutçuluğa göre, kâinat aslında kendisi değildir, kendi varlığı yoktur, Tanrı'nın görünüşü, tezahürü, tecellîsi veya gölgesidir.

Yani bu mantıksızlığa göre, kâinat, "kendisi olmayan bir varlık"tır.

“Tenzihin yanında teşbihi savunmak” ise, mücessime (Tanrı’yı cisimleştirme) mezhebine meyletmek olur. Mücessimeye yöneltilen eleştiriler de aslında “teşbih” eksenlidir. Onların da tenzihten tümden vazgeçtikleri söylenemez.

Burada bir saptırma daha söz konusu.. Vahdet-i vücut karşıtı Tanrı anlayışı ya da inancı, abrakadabra, hokus pokus, el çabukluğu marifetiyle “deizm” ile özdeşleştiriliyor. Halbuki, vahdet-i vücud karşıtı İslam alimleri, Allahu Teala’nın isimlerini ve sıfatlarını kabul ederler.

Aslında, İbrahim Hakkı Erzurumî rh. a.’in *Marifetname*‘de belirttiği gibi, asıl vahdet-i vücutçular, Allahu Teala’nın isimlerini ve sıfatlarını iptal etmektedirler. Çünkü, vahdet-i vücutçuluğa göre, zorunlu ve mümkün varlık aynı hakikatin ya da mutlak varlığın iki kutbu olunca, Allahu Teala’nın Halik (Yaratıcı) ismi ortadan kalkmaktadır.

Demirli’yi dinlemeye devam edelim:

> “Muhyiddin İbnü’l-Arabî’ye göre “Varlık birdir, o da Hakk’ın varlığıdır.” Bu cümle vahdet-i vücûdun en önemli dayanağını teşkil eder…. Fenârî, sûfîlerin dışında hiç kimsenin **mutlak birliği** temellendiremediğini ileri sürerek bu bağlamda İslâm filozoflarıyla kelâmcıları eleştirir.”

Demirli’nin Molla Fenarî’yi doğru anlayıp anlamadığını, sözünü doğru nakledip edemediğini bilmiyorum. Fakat eğer Molla Fenarî bunu savunmuşsa, o sırada kafası “kısa devre” yapmış demektir.

Çünkü, “mutlak birlik” düşüncesini reddeden insanları, o düşünceyi savunup temellendiremedikleri için ayıplıyor. Bir fikrin ispatı ve temellendirilmesi, savunanlara düşer, muhaliflerine değil.

Demirli’yi okumaya devam edelim:

> "Bu durumda vücudun bir olması Hakk'ın bir olmasıyla aynı anlama gelir ve vahdet-i vücûdu bir tevhid yorumuna dönüştürür (Tahralı, I, 31). Molla Fenârî'nin dikkat çektiği bu hususa Abdurrahman-ı Câmî de değinir ve, "Sûfîler varlığı Hak kabul etmekle Tanrı'nın varlığını kanıtlama külfetinden kurtulmuştur" der (ed-Dürretü'l-fâḫire, s. 11)…."

Bunlar da aslında boş laf. Sağ kulağını sol eliyle tutmak gibi sakarlık.. Bu yaklaşımın doğru olması durumunda, "Herşeyin yaratıcısı Allah'tır" diye *kabul etmekle* de kişi, Tanrı'nın varlığını *kanıtlama külfetinden* kurtulmuş olur. Tahralı'nın "tevhid yorumu" lafı doğru, fakat "yanlış bir tevhid yorumu" söz konusu.]

Demirli sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Vahdet-i vücûd düşüncesinin en önemli dayanağı, "Varlık Hak'tır" önermesi olsa bile onu Tanrı-âlem-insan ilişkisini açıklayan bir nazariyeye dönüştüren husus yalnızca bu önerme değildir. Ayrıca sadece bu önermeyle birlikte düşünülünce vahdet-i vücûd ilk sûfîlerde görülen ve vahdet-i vücûda kaynak teşkil eden fenâ anlayışına irca edilebilir (Tayyib, s. 58 vd.). Vahdet-i vücûdu **ilk sûfîlerin fenâ-bekā anlayışından ayrıştırıp müstakil bir nazariyeye dönüştüren** şey eşyanın ilâhî ilimdeki sabit hakikatleri bulunduğuna dair ikinci bir ilkenin kabulüdür."

Yani ilk sufîler "hakikat"i anlayamamışmış(!). Anlaşılması için İbn Arabî'nin gelmesi gerekiyormuş:

Demirli devam ediyor:

> "Bu durumda vahdet-i vücûd bir yandan, "Vücud Hak'tır" diyerek mutlak varlık kavramını benimsemiş, diğer yandan Tanrı-âlem irtibatını açıklamak üzere "a'yân-ı sâbite" diye adlandırılan ve eşyanın ilâhî ilimdeki hakikatlerini ifade eden bir fikri kabul ederek birlik (vahdet) ve çokluk

> (kesret) sorununu çözmeye çalışmıştır. Sadreddin Konevî metafizik ilminin ana sorununun Tanrı-âlem irtibatı olduğunu belirtmişti. Bu durumda vahdet-i vücûd anlayışının asıl meselesi Tanrı-âlem irtibatını açıklamaktır. Diğer bir ifadeyle birlik ve çokluk ilişkisinin izahı ve bilhassa birlikten çokluğun nasıl çıktığı İbnü'l-Arabî ve takipçilerinin en önemli konusuydu. Birlik-çokluk problemi, **âlemin Tanrı'dan nasıl çıktığı** hususu başta olmak üzere Tanrı ile âlem arasındaki tesir-teessür, fiil-infial ilişkileri, bilgi, kötülük, çokluk vb. sorunları ele almayı gerektirir."

Bunlar da bir yığın zırva.. Beyefendiler, Allahu Teala'nın birşey için **ol dediğinde o şeyin olacağına** iman etmek yerine, " âlemin Tanrı'dan nasıl çıktığı" konusunda "teori" yani zırva üretiyorlar.

Nitekim Demirli bunun arkasından şunu diyor:

> "Sûfîler bu hususta, filozofların sudûr anlayışıyla kelâmcıların cevher-araz teorilerinden yararlanarak yeni bir yaratılış teorisi geliştirmeye çalışmışlardır."

Hangi sufîler, bütün sufîler mi?..

Böylece sufîler, birer filozof taslağına dönüşüyor, metafizik bahsinde peygamberlere ve Kitab'a tabi olmak yerine kendi kafalarından (veya işkembelerinden) teori üreten işgüzar boşboğazlar halini alıyorlar.

Burası, zurnanın zırt dediği yer.. Bu İbn Arabîci sufî taslaklarının (ilk sufîler değil) Allahu Teala'ya ilişkin irfan ya da marifet'leri ***Kur'an*** ve Sünnet'e değil, *Eski Yunan felsefesinin sudûr teorisine* dayanıyor. Yani, **müşrikleri taklit** ediyorlar:

> "Yahudiler: 'Uzeyr, Allah'ın oğludur' dediler; hristiyanlar da: 'Mesîh, Allah'ın oğludur' dediler. Bu, onların ağızlarıyla geveledikleri (boş) sözleridir**. (Ki sözlerini) önceden inkâr edenlerin sözüne benzetiyorlar.** Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan) çevriliyorlar!" (Tevbe, 9/30)

Aslında kelamcıların cevher-araz kavramsallaştırması da Eski Yunan'a dayanır. Kelamcılar, İslam filozofları denilen kişilerin bu kavramlar ekseninde ileri sürdükleri görüşlere cevap verirken onların kavramlarını kullanmışlardır. Bu paragraftaki "*yeni* bir teori" vurgusu da önemli. Bu, söz konusu düşüncenin bir bid'at ve dolayısıyla sapıklık olduğunu itiraf etmek anlamına geliyor.

Demirli'nin sözlerinin devamı şöyle:

> "Teorinin temel hedefi birlikle çelişmeden çokluğu açıklamaktır. İbnü'l-Arabî, birlikten çokluğun nasıl çıktığını açıklarken Eş'arîler'in ilâhî sıfatlar teorisini yeniden yorumlar. Ona göre Tanrı-âlem irtibatı ancak ilâhî sıfatları kabul etmekle açıklanabilir. Bu tavrıyla İbnü'l-Arabî ve takipçileri metafizikte akılcı yaklaşımı esas alan filozoflardan ayrılır ve bilgi kaynağı olarak vahyi savunurlar. Çünkü Tanrı'nın birbirine zıt sıfatlara sahip olduğu bilgisini getiren kaynak vahiydir. Bu sebeple vahiy aklın metafizik alandaki hükümlerine karşıt hükümler verir ve Hakk'ı "câmiu'l-ezdâd" diye tanıtır (Fusûsü'l-hikem, s. 92)."

Sorun şurada, vahyi düzgün bir şekilde savunmamış, bazı ayetlerin anlamlarını heva ve heveslerine göre tahrif etmişlerdir.

Okumaya devam edelim:

> "Eş'arîler, ilâhî sıfatları kabul etmekle birlikte bu sıfatlarla âlem arasındaki ilişkiyi tam olarak açıklayamamıştır. İbnü'l-Arabî, ilâhî sıfatları onların gerekleriyle birlikte düşünüp Tanrı-âlem ilişkisini daha önce yaygın olmayan bazı kavramlarla ortaya koyar. Ona göre ilâhî sıfatlar ancak onların gerekleriyle birlikte düşünülmelidir. Tanrı'nın bilgisinden söz etmek o bilginin nesnesinden söz etmeyi gerektirir. İbnü'l-Arabî bu yöntemle ilim-mâlûm, irâde-murâd, kādir-makdûr, rahîm-merhûm, ilâh-

> me’lûh, râzık-merzûk gibi izâfet türleri geliştirip âlemdeki varlıkların ilâhî sıfatlarla ilişkisini bir izâfet ilişkisi olarak yorumlar (Fütûhât-ı Mekkiyye, I, 147; III, 48). İzâfetin bir yanı ilâhî isme veya sıfata işaret ederken diğer yanı mümkinin hakikatine işaret ederek “ayn-ı sâbit” (çoğulu a‘yân-ı sâbite) adını alır. İbnü’l-Arabî bu düşünceyi daha ileri taşıyıp sıfatları a‘yân-ı sâbite ile zat arasındaki nisbetlere dönüştürür. Her hâlükârda mümkinlerin hakikatleri ilm-i ilâhîde sâbittir ve bu sübût varlıkla yokluk arasında bir kavram olarak birlikle çelişmez. Böylece İbnü’l-Arabî ve takipçileri a‘yân-ı sâbite fikrine yönelik en önemli eleştiri noktasını teşkil eden Allah’ın bilgisini hâdislere mahal yapma eleştirisinden kurtulmak istemişlerdir. Bu eleştiri aynı zamanda âlemin kıdemine dair eleştiriyle aynı bağlamda değerlendirilebilir. Çünkü a‘yân-ı sâbite fikrini kabul etmek eşyanın ilm-i ilâhîdeki kadîm hakikatlerini kabul etmek demektir. İbnü’l-Arabî, **kendisi sebebiyle kadîm** olmakla **başkası sebebiyle kadîm** olmak arasında bir ayırım kabul ederek bu sorunu aşmayı hedefler.”

Evet, bunlar, Ehl-i Sünnet’in itikad imamlarını küçümsemiş, yerine Eski Yunan’dan aldıkları hezeyanları oturtmaya çalışmışlardır.

Yukarıdaki paragrafın son cümlesi bu açıdan ilginçtir. Aslında bunlar, zorunlu varlık ile mümkün varlığı birbirine bağladıkları, aynı mutlak varlığın ya da hakikatin iki kutbu saydıkları için, âlemin kıdemini, yani ezelden beri var olduğunu savunma noktasına geliyorlar. Yani âlem, sonradan yaratılmış olmaktan çıkıyor.

İşte burada İbn Arabî, Ekrem Demirli’nin ilk başta ileri sürdüğü düşünce ile çelişerek, zorunlu ve mümkün ayrımını “kendisi sebebiyle, başkası sebebiyle” şeklinde yeniden üretmek zorunda kalıyor.

İbn Teymiyye’nin itikadî görüşleri de bu noktada sorunlu.. Bunlar, Ehl-i Sünnet’in itikad imamları gibi, âlemin hâdis (sonradan olma) olduğunu kabul etmekte

zorlanıyorlar, Eski Yunan filozoflarının "âlemin kıdemi" inancına meylediyorlar. Ve bunu makul göstermek için de bir sürü saçmasapan laf üretiyorlar.

Demirli'nin ifadelerine dönelim:

> "Mutlak varlık olan Hak ile a'yân-ı sâbite arasındaki ilişki sûfîlerin **birlik-çokluk ilişkisini** açıklamak üzere başvurdukları iki temel konudur. Buradan hareketle İbnü'l-Arabî'nin, vahdet-i vücûd düşüncesini merkeze alan bir yaratılış teorisi geliştirmeye çalıştığı görülmektedir. Vahdet-i vücûd merkezli yaratılış teorisi diye isimlendirebileceğimiz bu anlayış filozofların sudûr teorisiyle benzerlikler taşır. Her şeyden önce sudûr teorisindeki akıllar, felekler, üst âlem ve alt âlem ilişkileri, büyük âlem ve küçük âlem irtibatı, varlıklar arasındaki benzerlikler İbnü'l-Arabî'nin yaratılış teorisinde önemli ölçüde korunur."

Lafı uzatmaya gerek yok. Aslında İbnü'l-Arabî müşrik Eski Yunan'ın basit bir takipçisi. Onların "varlık" hakkındaki görüşünü yani ontolojik zırvalarını İslam'a taşımış, ayet ve hadîsleri de bu doğrultuda yorumlamaya çalışmıştır.

İngilizler'in onu pek sevmeleri ve **'Ibn Arabi Society** diye uluslararası bir kurum tesis etmeleri de aslında bundan kaynaklanıyor.

Burada "mutlak varlık olan Hak ile a'yân-ı sâbite arasındaki ilişki" meselesi üzerinde de durmak gerekiyor. Yukarıda aktardığımız gibi, Demirli bu meseleye, *"Vahdet-i vücûdu ilk sûfîlerin fenâ-bekā anlayışından ayrıştırıp müstakil bir nazariyeye dönüştüren şey eşyanın ilâhî ilimdeki sabit hakikatleri bulunduğuna dair ikinci bir ilkenin kabulüdür"* diyerek girmişti. İbn Arabî'nin "âlemdeki varlıkların ilâhî sıfatlarla ilişkisini bir izâfet ilişkisi olarak" yorumladığını söyleyen Demirli'ye göre izâfetin bir yanı ilâhî isme veya sıfata işaret ederken diğer yanı mümkinin (yaratılmışların) hakikatine işaret ederek "ayn-ı sâbit" (çoğulu a'yân-ı sâbite) adını alıyordu.

Aslında bu laflar, malumu ilam kabilinden lüzumsuz sözler. “Ayn-ı sabit” terkibindeki “sabit”, sübut bulma yani mevcut olma anlamına gelir. Ayn ise, cevher ya da cisim demektir. Nitekim, İbn Arabî’den önce yaşamış olan İmam Matüridî, ***Kitabü’t-Tevhîd***‘de, “Eşyanın mahiyeti ise iki nevidir. *Cisimden ibaret olan ayn* ve arazdan ibaret olan sıfat” demektedir (çev. Bekir Topaloğlu, 7. b., 2015, s. 93).

Yani a‘yân-ı sâbite yerine doğrudan cisim ya da madde diyebiliriz. Ayn-ı sabit denilen cisim ya da maddenin varlığını anlamak için vahdet-i vücutçu olmaya gerek yok.

Demirli devam ediyor:

> “Bununla birlikte onun yaratılış teorisi nedensellik fikrine dayanan **sudûr teorisi**ni bütün sonuçlarıyla kabul etmez. Bu durumda kelâmcılara ait cevher ve araz fikrinin özünü teşkil ettiği, kādir-i mutlak anlayışına dayanan **yoktan yaratma teorisi**nin bazı unsurlarını dikkate alan yeni bir anlayış geliştirir.”

Eh, demek ki, Eski Yunan müşriklerinin, cisim ya da maddenin ezelî olduğu, varlığının bir başlangıcının bulunmadığı iddiasını içeren sudûr zırvasını, kelamcıların, yani İslam ulemasının “yoktan yaratma teorisinin bazı unsurları” ile kaplayıp, “hapın yutulmasını” kolaylaştırmak gerekiyor.

Demirli sözlerini şöyle sürdürüyor:

> “Bu teori, sudûr fikrinin varlıkta süreklilik ve benzerlik ilkesini esas alan varlık anlayışını, kelâmcılara ait sürekli **yenilenen arazlar** görüşünün dayanağı olan kādir-i mutlak Tanrı inancına dayandırmak demektir. Bu sebeple vahdet-i vücûdun yaratılış görüşü, **sudûrun sistematik yapısını esas alıp bu düşüncenin en önemli kısmını teşkil eden nedensellik fikrini vesileciliğe çeviren bir anlayış** kabul edilir.”

Yani son tahlilde benimsenen düşünce “yoktan yaratılış” değil, Eski Yunan’ın sudûr inancı.

Okumaya devam:

> “Vahdet-i vücûd anlayışını benimseyen sûfîlere göre sudûr teorisinin en önemli hatası teorinin özünü teşkil eden **zorunlu nedensellik** fikridir. Bu nedensellik, “Bir’den bir çıkar” ilkesinden hareketle önce akılların, sonra âlemdeki diğer varlıkların **zorunlu bir nedensellik bağıyla** birbirinden çıkmaları demektir. İbnü’l-Arabî böyle bir nedensellik anlayışını Tanrı’nın irade ve kudretini etkisiz kılacağını, bunun neticesinde insanı zorunlu olarak deizme götüreceğini hesaba katarak reddeder. Onun yerine “vesileci sudûr” diye isimlendirilebilecek bir yaratılış teorisi yerleştirerek Tanrı-âlem irtibatını açıklar.”

Yani adam “yoktan yaratılış” inancına bir türlü gelemiyor, Eski Yunan’ın sudûr inancını “vesileci sudûr” diye “revize” ediyor. Kedi, yavrusunu yiyeceği zaman fareye benzetirmiş.

Demirli’nin sözlerinin devamı:

> “Eleştirinin dayandırıldığı en önemli kavram vahdet-i vücûdun ana kavramlarından birini teşkil eden “vech-i hâs” kavramıdır. Konevî tarafından ayrıntılı biçimde ele alınan vech-i hâs **Tanrı ile âlem arasındaki doğrudan ilişki**yi ifade eder. Konevî’nin sudûr eleştirisi esas itibariyle bu kavrama dayanırken İbnü’l-Arabî’nin değişik şekillerde adlandırdığı aynı kavram vahdet-i vücûdun ana maksadını açıklar. **Sudûr teorisindeki nedenselliğin kaynağı “bir”den silsile halinde varlıkların çıkmasıdır.** Bu durum Tanrı ile âlem arasındaki bütün irtibatı dolaylı bir ilişkiye çevirmek demektir. **İbnü’l-Arabî ve takipçileri, *Tanrı’dan varlıkların silsile halinde çıktığı kadar* Tanrı ile âlem arasında doğrudan bir ilişki bulunduğunu kabul eder.”**

Bu, hak ile batılı birbirine karıştırmaktan başka birşey değil. Böylece batıl, içindeki hak olan öğe nedeniyle revaç bulabiliyor.

Demirli bunun ardından şunu diyor:

> "… Bu yaratılış teorisinin ikinci yönü nedenselliğin aşılmasıyla **âlemdeki her şeyin araz** sayılmasıdır."

Böylece, ayn-ı sabit kavramı da güme gidiyor.

Ve Demirli sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "İbnü'l-Arabî kelâmcıların ve onlardan önce sofistlerin âlemdeki değişme ilkesini kabul ettiklerini, ancak bunun mantıkî neticelerini öngöremediklerini belirtirken vahdet-i vücûdun bu yönüne dikkat çekmiştir. Kelâmcılar, "Arazlar iki anda bâki kalmaz" demiş, fakat âlemin arazların toplamı olduğunu söyleyememişlerdir; âlemi sürekli var olan bir şey sayarak çelişkiye düşmüşler, sofistler ise âlemde değişmenin ardındaki süreklilik ilkesini itiraf edememişlerdir (Fusûsü'l-hikem, s. 134)."

Aslında, İbn Arabî'nin yaptığı şey, kavram kargaşası çıkarmak ve böylece insanların kafasını karıştırmak.. Gerçekte kelamcılar açısından cevher ve araz kavramları vazgeçilmez kavramlar değildir. Düşüncelerini bu kavramlarla dile getiren felsefecilerle tartışırken onları kullanmak zorunda kalmışlar ve muhataplarının yaptıkları tanımları esas almışlardır.

İbn Arabî ***Füsûs***'ta şöyle demektedir:

> "'Araz' iki zamanda bâkî (devamlı) olmayan şey olduğuna göre, bir kilo su alıp bir kaba vaz' etsek (koysak) , ânen-fe-ânen (git gide) tenâkus ettiğini (eksildiğini) görürüz; zîrâ tebahhur eder (buharlaşır), su iki zamanda bâkî (devamlı) kalmaz."

İbn Arabî, bundan hareketle, suyun araz olduğu sonucuna varmaktadır. Sonra da genelleme yapıp, âlemdeki herşeyin benzer şekilde araz olduğu sonucuna varıyor.

Halbuki burada araz olan şey, suyun asıl maddesi değil, sıvılık, katılık ya da gaz halinde oluşudur. Farklı olgu ve olaylar için farklı kavramlar kullanmak gerekir. Su buharlaştığı zaman kaybolmuyor, bir araz olarak yok olmuyor, varlığını sürdürüyor.

Eğer suyun aslına araz dersek, onun farklı halleri için de ayrıca "ikinci dereceden arazlık" anlamına gelen bir kavram icat etmemiz gerekir. Ya da bu kavramları hiç kullanmaz, araz kavramını çöpe atar, su molekülünden ve suyun hallerinden söz ederiz.

Aslında kelamcılar açısından âlemin cevher mi araz mı diye adlandırılacağı meselesi tartışılmaya değer bir konu değildir, boş gevezeliktir. Onların üzerinde durdukları asıl konu, âlemin hudûsudur, hâdisliğidir, sonradan yaratılmışlığıdır. İmam Matüridî şöyle demektedir:

> "Şimdi cismin temel maddesiyle görünüm ve özelliklerinin birbirinden farklı şeyler olduğu artık sabit olmuştur. Kelam ehli bu görünüm ve özellikleri isimlendirmede değişik terminolojiler kullanmış, onları bazıları 'araz', bir kısmı da 'sıfat' diye isimlendirmiştir. Bu meselede en isabetli davranış dil kullanımının gereğine uymaktır. Çünkü isimlendirmekten amaç bir şeyi anlatmak ve onun hakkındaki temel görüşü sezdirmektir. Hangi terim bu fonksiyonu icra ederse o münasiptir." (***Kitabü't-Tevhîd***, s. 65.)

Görüldüğü gibi, İmam Matüridî'nin aksine, İbn Arabî cismin *temel maddesi* ile *görünüm ve özellikleri* arasında ayrım yapmayı başaramamaktadır.

Demirli'nin sözlerine dönelim:

> "… İbnü'l-Arabî ***el-Fütûĥâtü'l-Mekkiyye*** ile ***Fuśûśü'l-ĥikem*** başta olmak üzere hemen bütün eserlerinde vahdet-i vücûda delil teşkil eden âyet ve

> hadisleri zikreder, daha doğru bir ifadeyle **nasları vahdet-i vücûd anlayışıyla yorumlar**. Bu noktada **kelâmcıların te'villerine** muhalefet eder (Fütûhât-ı Mekkiyye, I, 268). **Kelâmcılar naslardaki müteşâbih tabirleri aklî düşünceyle çelişik bularak te'vil etmiştir.** Bu sebeple İbnü'l-Arabî'nin vahdet-i vücûd anlayışına dayanan nas yorumculuğu **te'vilciliğe karşı nassın müteşâbih alanını** esas alır."

İşte İbn Arabî'nin "zıvanadan çıkıp sapıttığı" temel noktalardan birisi budur. Muhkemi bırakıp müteşabihe sarılıyor ve müteşabih âyetleri, Eski Yunan'dan aldığı sudûr inancı çerçevesinde "vahdet-i vücud anlayışıyla" yorumluyor.

Yani, *Kur'an*'ı kendi re'yiyle tefsir ediyor.

Halbuki selef, müteşabihler hakkında hiç konuşmamayı tercih etmişlerdir. Sonraki kelamcılar (Eş'ariyye ve Matüridiyye) ise, *vahdet-i vücutçular gibi felsefeden etkilenmiş zümreler* bunları güya "keşf" ile gelişigüzel ve keyfî biçimde yorumladıkları için, "akl"ı hakem olarak ortaya sürmüşlerdir.

Vahdet-i vücutçular, Demirli'ye göre, "aklî te'vil"e karşı, "müteşabih alanı esas" alıyorlar. İşte bu, onların kalplerinde eğrilik bulunduğunun kanıtıdır:

> "Sana Kitâb'ı (Kur'ân'ı) indiren O'dur; onun bir kısmı muhkem âyetlerdir ki onlar kitâbın anası (esâsı)dır, diğerleri ise müteşâbih (âyetler)dir. Ama kalblerinde bir eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve onun te'vîlini aramak için hemen ondan müteşâbih olanının peşine düşerler. Hâlbuki onun te'vîlini ancak Allah bilir; ilimde râsih (derinleşmiş) olanlar da; (Onlar) 'Ona inandık, hepsi Rabbimiz tarafındandır!' derler. Ve akıl sâhiplerinden başkası ibret almaz." (Âl-i İmran, 3/7)

Demirli sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "İbn Arabî'nin bu tavrı takipçilerinde devam etmiş, onlar da naslardan delil getirerek vahdet-i vücûd anlayışını savunmaya ve açıklamaya çalışmışlar,

çeşitli âyetler için müstakil tefsirler yazmışlardır. "Allah göklerin ve yerin nurudur" âyeti (en-Nûr 24/35) bu kapsamda yorumlanan âyetlerden biridir."

İşte bu âyetin (en-Nûr 24/35) anlamı, merhum **Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır** hocanın **İmam Gazzalî**'nin bazı fikirlerini tenkit ettiği bir konu durumundadır.

Aynı şekilde **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi** de, İmam Gazzalî'yi bu tür "vahdet-i vücutçuluğa" zemin hazırlayan yorumları yüzünden (haklı olarak) tenkit etmiştir.

Merhum Elmalılı, ***Hak Dini Kur'an Dili***'nde, söz konusu ayet-i kerimeyi tefsir ederken şunları söylemektedir:

"… Işığın gözümüze teması anında dışımızdakiler ile özümüzdekilerin birbirine ulaşıp birleşmesi halinde parlayan ve genişlettiği cisimlerin dış yüzeylerini açığa çıkaran saydam ve güzel tecellisine de nur denilir ki, ışığın bir özel görünüşü olmak üzere, *ışıktan farklı ve bazen ona karşıt* olarak kullanılır. Şu halde nur, güzel tecellî âyeti olan hoş bir ışık tecellisidir. Ve bundan dolayı, her zaman övme yerinde kullanılır. Bununla beraber aslı, görüşle ilgili karanlığın zıddı olan nur kavramı, Ragıb'ın ***Müfredat***'ında dediği gibi ışık kavramından daha geneldir. Işığa ve ışığın gösterişli kırılmasına ve ışığın yansımasına da söylenildiği gibi, gerek duyguya ait ve gerekse akıl ve idrake ait her çeşit karanlıkların zıddı olan vicdan ve sezgide ortaya çıkan dış ve iç tecellî ve doğuşların hepsine de nur denilir. Hatta *Allah Teâlâ'ya mecazen de olsa ışık demek caiz olmadığı halde, bu âyette Nur ism-i şerîfi geçmiştir.* Halbuki En'am Sûresi'nin başında; *"Hamd gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur"* (En'âm, 5/1) âyeti, Allah'ın, *nurun kendisi değil, var edicisi* ve zıddı olan her çeşit karanlık ile nur O'nun var ettiği, yarattığı eseri olduğunu bildirmişti ve *nuru Allah'a denk tutanları "Sonra kâfir*

olanlar, kendilerini yaratan, besleyip büyüten Rableri ile bir tutuyorlar" (En'am, 5/1) azarlaması ile sakındırmıştı. Bundan dolayı *Allah'a nur denilirken, bu noktadan habersiz bulunmamak ve müteşabih bir mânâ olduğunu bilmek gerekir.* İlk önce bu iki âyetin karşılaştırılmasında ilk akla gelen mânâ "Allah, göklerin ve yerin nurunun var edicisidir" meâlinde olmasıdır. Onun için tefsircilerin bir kısmı bunu ismi fâil sigası ile, yani "gökleri ve yeri nurlandıran, aydınlatan; gerek cisme ve gerekse ruha ait nurlar ile nurlandıran" diye ifade etmişlerdir. Çünkü nur, aydınlatıcıdır. Bu ifade âyetteki nurun *olay mânâsına değil, fâil mânâsına;* göklere ve yere izafetinin de, mef'ûlüne izafet olduğunu göstermesi itibarıyla bir anlam ifade ediyorsa da münevvirin, nurun yapıcısı olması gerekmeyeceğinden eksiktir. Halbuki *Allah'ın, nurun yaratıcısı olduğu Kur'ân'da açıkça belirlenmiştir.* Bundan dolayı, müfessirler burada daha birçok açıklamalarda bulunmuşlardır. *Felsefeciler ve sofiler de işrakıyye (sûfistâiyye) nazariyesine temas eder gibi gördükleri bu âyet hakkında uzun bahisler yapmışlar. Hatta Gazalî, bu âyetin tefsiri için* ***Mişkatü'l-Envar*** *adında bir eser yazmıştır ki, bazı noktalarını özetleyelim*; şöyle ki: "…" … Yalnız bu son noktada Gazâlî, *izafî karşılığı olan hakikat* ile *mecaz karşılığı olan hakikati* karıştırmıştır. Şüphe yok ki nuru yapan, nurun fevkındadır, yani ondan üstündür. Fakat bundan dolayı nuru yaratana nur denilmesi dilbilgisi yönünden hakiki mânâsında değil, mecaz olur. Hakikat, o nurun sahibi olmasıdır. Böyle düşünmesi uygun değil yanlıştır. Gerçek budur ki, yanlış bir düşünceye meydan bırakmamak için âyetin kendisi bunun, bir *teşbîh-i beliğ ile temsilî bir ifade* olduğunu açıklamaktadır. Şöyle ki; nurunun misali, burada nurun Allah'a muzâaf kılınması da gösterir ki, öncekindeki mânâsı zahirine hamledilmediği gibi göklere ve yeryüzüne izafeti de hakikî sahibine izafet değildir. Yani gökleri ve yeryüzünü aydınlatan ve gerçek sahibi Allah olan nurun, varlık nurunun, hidayet nurunun, peygamberlik nurunun, Kur'ân nurunun, iman nurunun hayret verici vasıflarının temsili, yani benzetmesi şudur: Sanki bir mişkât, yani

arkasına nüfuz edilmez dairevî veya çokgen bir pencere. Dikkat edilirse gökyüzünde her cismin vucudu böyle arkası kapalı, önü özel bir uzaklık içinde açılmış bir pencere, bir hücre halinde yükselir. Ki içinde bir mısbâh vardır.”

DEMİRLİ'NİN LEKESİZ KOPYASI VE TİLMİZİ ÖMER LEKESİZ'İN, DON KİŞOT İBN ARABÎ'NİN SANÇO PANZA'SI OLARAK AKLA AÇTIĞI SAVAŞ

Yeni Şafak gazetesi yazarı Ömer Lekesiz), bir yazısında, *"**Şeyh Muhyiddin'**nin (Rahimehullah), (**Ekrem Demirli** çevirisiyle) **Fütûhât-ı Mekkiyye**'sinden yapa geldiğimiz seçmelerin bir yenisini okurlarımıza … sunuyoruz"* diyerek birtakım alıntılar yapmıştı.

Şeyh'ten aktardığı bir zırva şöyle (FM'den kasıt ***Fütûhât-ı Mekkiyye***):

> "Akıllı kişi aklına 'kendini bağlar' diyen kişidir. **Aklını kullanırsan cahil** kalırsın." (FM, 18/93)
>
> (Ömer Lekesiz, "İbnü'l-Arabi'den seçilmiş sözler", ***Yeni Şafak***, 8 Mayıs 2021)

Aklını **kullanırsan** değil, **salt aklınla yetinirsen**, sahih nakle, haber-i sadık'a (doğru habere) itibar etmezsen cahil kalırsın.

Mesela akıl, tek başına, ahiret hayatına ilişkin olarak ancak "mümkün / imkân dahilinde" hükmünü verebilir. Onun imkânsız/muhal ya da zorunlu/vacip olmadığını anlar. Bununla ilgili bilgi ancak **vahiy** kanalıyla elde edilebilir.

Ancak akıl, **İmam Matüridî**'nin (rh. a.) ***Kitabü't-Tevhîd***'de dile getirdiği gibi, burada yine devreye girer. Peygamberlik ve vahiy getirme iddiasıyla ortaya çıkan kişinin doğruluğunu **ancak aklımızı kullanarak** anlarız.

Peygamberlerin "âdeten" (aklen değil) imkânsız sayılan şeyleri (ölülerin diriltilmesi, kayanın yarılıp canlı deve çıkması, denizin yarılması, bir surenin benzerinin yazılıp söylenememesi vs.) **pozitivist/maddî/materyalistik düzeyde**

mucize olarak getirmeleri, onların peygamberliğinin ve dolayısıyla verdikleri haberlerin doğruluğunun, boş konuşmadıklarının delilidir.

(**Kadir Mısıroğlu**, ***Tahrif Hareketleri*** adlı kitabında, peygamberlik iddiasıyla tanınan **İskender Evrenosoğlu**'nu **Hulki Cevizoğlu**'nun programında izlediğini, Cevizoğlu'nun ondan, peygamberse masadaki bardağın kendiliğinden havaya kalkmasını sağlamasını istediğini, belki adamın bir cin yardımcısı vardır diye endişeyle beklediğini, fakat Evrenesoğlu'nun birşey yapamadığını yazıyor.

Endişelenmesine gerek yoktu, çünkü, itikad kitaplarımızda belirtildiği gibi, peygamberlik iddia eden hiç kimse, cinler de yardım etse, hiçbir olağanüstülük gösteremez. Tanrılık iddia eden belki gösterebilir, çünkü akıl, olağanüstülük de gösterse, bir "mahluk"un tanrı olamayacağını "tek başına" anlar.)

Peygamberlerin aksine, **Eflatun, Hegel ve Marx** gibi filozofların (ve de onlara hayranlık duyup taklit eden **Farabî** gibilerin, yine, Eflatuncu teorileri, **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efend**i'nin ***Mevkıfu'l-Akl***'da dikkat çektiği gibi, **tasavvufî keşif** adı altında pazarlayan İbn Arabî gibi "kerameti kendinden menkul" sözde ariflerin) "metafizik" zırvaları ise delilden yoksundur, delilleri "Biz bunları anladık, çünkü çok zekîyiz, filozofuz, sıradan insanların kafası buna basmaz" şeklindeki "doğruluğu kendinden menkul", ispatsız delilsiz, **pozitif/maddî** temelden yoksun hurafelerden ibarettir.

(Marx'ın sözde bilimsel materyalizmi de pozitif/maddî düzeyde karşılığı bulunmayan, **Hegel idealizmi**nden çalınıp çırpılmış, tersyüz edilmiş bir kopyadır.)

*

Şeyh'in bir başka zırvası:

> "Akıl tasarruf etseydi akıl olmazdı; tasarruf akla değil bilgiye aittir." (FM, 18/92)

Halbuki, akılsız bilgi olmaz. Nitekim **İmam Matüridî** (ve **Seyyid Şerif Cürcanî** gibi diğer muhakkikler), "kesin" bilgi edinme yollarının akıl, "sağlam" duyulara dayalı algılar (gözlem, müşahede, tecrübe) ve "doğru" haber (ki doğru haberin özel şartları vardır) olmak üzere üç olduğunu söylemekte, son ikisinin de akla raci olduğunu belirtmektedir. (**Keşf, sezgi, rüya** vs. de bilgi verebilirse de, kendi başlarına "kesinlik" taşımazlar.)

Böyle olunca bilgi akıldan soyutlanamaz, ve tasarrufun **"akla değil** bilgiye" ait olduğu söylenemez.

*

Bir başka saçmalık:

> "Bilgi, –kabil olmaksızın– kabili bilmektir. Bilgi öğrenmekten ve bilmekten sonra gerçekleşir." (FM, 18/112)

Birinci cümle, ikincisini çürütüyor. Ayrıca ikinci cümle **totoloji**den ibaret; boş gevezelik.

"Kabil **olmak*sızın*** kabili bilmek" diye birşey varsa (ki mantıksız ve tutarsız bir ifade), ve bu, "bilgi" ise, ancak akıl için mümkün olabilir.

O zaman da bilgi, akıldan ayrılamaz.

Bu zırva ile "kabil **olma*dan*** kabili bilmek" kastediliyorsa, bu da yine akıl için söz konusu olabilir.

*

Bir başka laf-u güzaf:

> "Şeyh Ebu Medyen'e 'falanca falancadan, o da falancadan aktarmıştır' denildiğinde şöyle derdi: Kurutulmuş et yemek istemiyoruz. Gidin taze et getirin!" (FM, 2/353)

Bir defa, "*Falanca falancadan, o da falancadan aktarmıştır*" diyen kişi, eğer doğru söylüyorsa, başkalarının laflarını kendisine mal etmiyor, dürüst davranıyor, ayrıca sözün senedini de açıklıyor demektir. Nice "düşünür" bilinen kişi vardır ki, bilgilerinin kaynağını belirtmediği ve o kaynaklar bize ulaşmadığı için şöhret kazanmışlardır. İntihal (akademik hırsızlık), sadece bugünün sorunu değildir.

Doğru bilgi, hiçbir zaman değerini yitirmez; zamanla çürüyüp bozulan et gibi değildir.. Yanlış benzetme..

*

Bu akıl düşmanlığı son zamanların modası..

Ve bu rezalet, İslam'ı akıl dışı göstermeye çalışan İslam düşmanlarının da işine geliyor. Hem de çok..

Ayrıca, mutasavvıf/sufi geçinen kimi madrabazların, akla düşmanlık yapılırken akılsızca laflara ve hareketlere de hikmet nazarıyla bakılmasına ihtiyacı var.

Batıl inanç ve hurafeleri akıl terazisinde bir pula değmeyen hristiyan mistikleriyle aynı "tel"den çalıyor olmalarından dolayı kendilerinde Avrupaî bir entellik de bulabiliyorlar. Merhum **Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır** hocanın ***Metalib ve Mezahib*** adıyla Fransızca'dan çevirdiği felsefe kitabına yazdığı girişte belirttiği gibi, Hristiyanlar, akla istinad edemedikleri için, işi getirip "gönül" edebiyatına bağlamışlardır.

En kötüsü de, bu "**İslam'ın hristiyanlaştırılması**" ameliyesini günümüzde birilerinin Ehl-i Sünnet dışı bir sahte Ehl-Sünnetçilikle yapmaları.

*

Bugünkü ağzı kalabalık, cübbesi uzun, kavuğu muhteşem korkulukların, acayip gürültü yapan içi boş davulların aksine, gerçek bir Ehl-i Sünnet alimi olan (Prof. **Sadeddin Ökten** ile **Hümeyra Ökten**'in babası) **Celaleddin Ökten** hoca (ki, imam hatiplerin kurucusu olarak bilinir; mütebahhir bir Kelam âlimiydi) ***İslâm Mecmuası***'nda şunları yazmıştır:

> **Yeni İlm-i Kelâm Dersleri [III]**
>
> ***Mahmut Celâleddin Ökten***
>
> Birinci Fasıl
>
> 1 – Ahkâm-ı Şer'iye: Şer'î hükümler
>
> İslam dini, **bürhan**a dayanan doğru akîde ile aklı; Allah'a ibadet, ferdin ve cemaatin hukukuna riayet ile kalbi ıslah eder. …
>
> 1 — İtikad hükümleri: Başlıca iki nev'e ayrılır. ***Birinde*** **aklî bürhan**lar [akıl] aranır. **Zat-i Bâri'nin vahdaniyeti**ne, ilim ve kudretine, meşiyyet ve hikmetine, tedbirine, peygamber göndermesine iman gibi [Allahu Teala'nın varlığının akılla bilinemeyeceği ve ispatlanamayacağı iddiası asılsız ve akılsızca bir hurafeden ibarettir. İmam Matüridî'nin genişçe izah ettiği gibi, Allahu Teala kâinatı, varlığının ve birliğinin akıl yoluyla anlaşılmasını sağlayacak şekilde yaratmış, Allahu Teala'dan bir mevhibe olarak verilen akıl, insanların sorumluluğunun temelini oluşturmuştur: **"Ve (cehennemde) derler ki: Eğer (biz) işitir veya *akıl eder* olsaydık, bu alevli ateş ashâbı arasında bulunmazdık!"** Mülk, 67/10] ***Diğerinde*** ise Kur'an-ı Kerîm'de ve Peygamber Efendimiz hazretlerinden **sübutu [varlığı, sabit oluşu] kat'î** olan hadîs-i şerîflerde [haber-i sadık / doğru haber] beyan buyurulan hususları teslim ve tasdik iktiza eder. Melâikeye, ahiret gününe iman gibi. (…)

İslam dini, **vahdaniyet-i Bârî (Allah'ın birliği) hususunda ancak *delil-i aklîye istinad* eder**. Vahdaniyet-i Bârî itikadı; **insanları, dinî veya dünyevî tahakküm ile tezlil eden (zillete düşüren, zelil eden) rüesa ve züemaya (başkanlara, yöneticelere) [körü körüne] boyun eğmeyi terk ettirerek** [kula kul olmaktan kurtararak, Allahu Teala'nın vahyi, emir ve yasakları karşısında hiç kimseye **dokunulmazlık / yasa üstülük** tanımayarak ve **yasa yapıcılık / tanrılık imtiyazı** vermeyerek] pek yüksek bir makama eriştirir. ["(*Peygamber) Kişisel arzularına göre de konuşmamaktadır."* ***Kur'an Yolu Meal ve Tefsiri***, Necm, 53/3, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Necm-suresi/4787/3-4-ayet-tefsiri%5D

(Kaynak: ***İslâm Mecmuası,*** Ankara, naşiri: Kemaleddin Şenocak. Aktaran: Kadir Mısıroğlu, ***Benden Tarihe Haberler***, 2. b., İstanbul: Sebil Yayınları, 2017, s. 401.)

TEFEKKÜR MÜ (KENDİNİ TEFEKKÜR ZANNEDEN BOŞBOĞAZLIK MI), YOKSA KEŞF Mİ, HANGİSİ, BİR KARAR VERİN!

Yeni Şafak'ın (Ekrem Demirli'nin gölgesi durumundaki) İbn Arabî'den sorumlu yazarı Ömer Lekesiz, bir yazısında şöyle diyordu:

> "… Sadreddin Konevî ile Dâvûd el-Kayserî … bu iki isim, İbnü'l-Arabî **tefekkür**ünden hareketle, yeni devlet için hayatî bir ihtiyaç hükmünde olan Vahdet-i vücûd **nazariye**sini birlikte üretmişlerdir."
>
> (Ömer Lekesiz, "Dâvûd el-Kayserî'nin istirahatgâhında…", ***Yeni Şafak***, 12 Şubat 2019)

Bu hurafeler **tefekkür**se, **keşf** değil demektir. Bu bir..

İkincisi, **nazariye** (teori) de yine **keşfe** karşılık gelmez.. Nazariye, "**nazar**"la (fikrî bakışla), akıl yürütme ile ilişkilidir, teori kelimesi ile karşılanıyorsa da, daha geniş bir anlama sahiptir. Teori, sadece ispatlanmamış ya da ispatlanamayan iddiaya/teze karşılık gelir.

Üçüncüsü, vahdet-i vücud nazariyesi *yeni devlet için* nerden **hayatî bir ihtiyaç** oluyormuş?

Peki o zaman, mesela **Kanunî Sultan Süleyman** neden (**Ebussuud Efendi**'nin vurguladığı gibi) İbn Arabî'nin kitaplarının okunup okutulmasını yasaklamıştı?

Sadreddin Konevî'nin Osmanlı ile hiç alâkası yok.. Dâvûd el-Kayserî'nin ise, kendi ifadene göre, *"**ilk müderrislik ünvanı**, inşaatı 1336 yılında tamamlanan İznik'teki medreseye Orhan Gazi tarafından 30 akçe maaşla tayin"* ile başlamış.

Osmanlı 1336'da mı kuruldu?

Ve de, Osmanlı'nın **tek** müderrisi o muydu?

Dâvûd el-Kayserî'nin Osmanlı'nın kuruluşunda ne madden ne de manen kayda değer bir etkisi vardır.. İlmiyeden asıl etkili olan şahıs **Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil**'dir.

Cumhuriyet 1923'te ilan edildi. 1960 yılında bir fakülteye dekan olarak atanmış bir Kemalist prof., Cumhuriyet'in "kurucu baba"sı kabul edilebilir mi?

*

Lekesiz'e kalırsa, edilebilir.

Dâvûd el-Kayserî Osmanlı için şuymuş:

> "Kurucu babalık vasfı ise, yeni yürüyüşünde **Batı'yı istikamet edinen** çiçeği burnundaki Osmanlı devletinin, **bu seçiminin bir gereği** olarak **ihtiyaç duyduğu** vücûd / varlık **anlayışı**nın mevcut **ihtiyaca göre yenilenmesi**nde aktif bir rol üstlenmesinden gelir."

Vücud/varlık, **ihtiyac**a göre **değişen** birşey midir ki, onun "doğru anlayışı ya da anlaşılması" da ihtiyaca göre değişsin.

Böylece, vücud/varlık anlayışınızın **"maddî/dünyevî" ihtiyaca göre değişen** (fırıldak ya da dönek) bir "anlayış", yani tamamen beşerin heva ve hevesinin ürünü bir safsata olduğunu itiraf etmiş oluyorsunuz.

Adamların varlık/vücud anlayışı ihtiyaca göre değişiyor, **"yenileniyor", güncelleniyor**.

Bunların sapıklığı **tarihselciler**inkini geçmiş..

Tarihselciler hiç değilse salt dünyevî hayata ilişkin hükümler için güncelleme ve değişiklikten bahsediyor, orada duruyorlar.

Bu **İbn Arabîci sapık taife** ise varlığı/vücudu bile **tarihsel** hale getirmiş durumdalar.

Hegel'in zırvası "**zamanın ruhu**" gibi… Zamana göre **oryantal kıvraklık, dansözlük ve döneklik** sergiliyor.

*

Yeni Şafak'ın yazarı şunu da söylüyor:

> **"Vücûd / varlık kelimesinin** Dâvûd el-Kayserî'den önceki ve sonraki durumunu burada ele almamız mümkün olmayacaktır. Bu nedenle, İbnü'l-Arabî tefekkürünün bu anlayışa esas teşkil etmesi bakımından, söz konusu kelimenin ondaki kimi karşılıklarını görebilmeniz için sizi önce, Ahmed Avni Konuk, ***Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***'nin 1. cildinde yer alan Mustafa Tahralı'ya ait "***Fusûsu'l-Hikem Şerhi*** ve Vahdet-i Vücûd ile Alâkalı Bâzı Meseleler" başlıklı incelemeye yönlendirmeliyim."

"Kelimenin durumunu" ele almasının mümkün olmayacağı kesin, çünkü Dâvûd el-Kayserî'nin neyi savunduğunu bilmediği, yazısının devamından ortaya çıkıyor.

LEDÜNNÎ İLİM VE İLHAMA DAİR

Yeni Şafak'ın (Ekrem Demirli'nin İbn Arabî'den yaptığı çevirileri gündemde tutmaktan sorumlu) yazarı Ömer Lekesiz, bir yazısına şu cümleyle başlamıştı:

> "Özü (hilkati) itibariyle iyi olan şiir, ledünnî bilginin … çocuğudur."
>
> (Ömer Lekesiz, "Bir şiiri iyi ya da kötü yapan şey nedir?", 15 Şubat 2019)

Şiire "öz"ü itibariyle iyi denilemez.. Belki kötü de denilemez, fakat iyi de denilemez. Eğer özü itibariyle iyi olsaydı, Resulullah s.a.s. için şöyle buyurulmazdı:

> "Biz, o Peygamber'e **şiir öğretmedik**. Bu, ona yaraşmaz da. O(na verdiğimiz) ancak bir öğüt ve apaçık bir **Kur'an**'dır." (Yasin, 36/69)

*

Şiirin, **ledünnî bilgi**nin çocuğu olmasına gelince..

Tabiî ki bu laf, **Hızır a.s.**'a verilmiş olan türden özel bilgiyi akla getiriyor.

Ancak şiire bu anlamda **ledünnî** bilgi demek, ahmaklığın, haddini bilmezliğin, densizliğin/nadanlığın ta kendisidir. (Ayette şöyle geçiyor: "*Ve 'allemnâhu min **ledünnâ** ilmen*: Ona **katımız**dan bir ilim öğretmiştik." **Ledünnî** "katımız" değil, "**katım"** demektir.)

Lekesiz, şiire bütün olumlu özellikleri yüklemiş:

> "Özü (hilkati) itibariyle iyi olan şiir, ledünnî bilginin, **feyzin, fethin**, **ilhamın**, sezginin, hayalin, **aklın, fikrin**, **ilahi müjdelerin**… çocuğudur."

Halbuki, özellikle günümüz şiiri, ilahî müjdelerin değil **şeytanî kuruntular**ın, aklın ve fikrin değil **heva ve heves**in, ledünnî bilginin değil **nefsanî temennîler**in çocuğudur.

Senin o feyz, feth, ilham, ilahî müjde dediğin şey, **şeytanî vesvese ve vehim** olmasın!..

> "Şairler ise; gerçekten onlara azgın-sapıklar uyar.
>
> "Görmedin mi; onlar, her bir vadide **vehmedip (yehîmûne)** duruyorlar,
>
> "Ve gerçekten onlar (o palavracılar), yapmayacakları şeyleri söylüyorlar.
>
> "Ancak iman edenler, salih amellerde bulunanlar ve Allah'ı çokça zikredenler ile zulme uğratıldıktan sonra zafer kazananlar (veya öclerini alanlar) başka. Zulmetmekte olanlar, nasıl bir inkılaba uğrayıp devrileceklerini pek yakında bileceklerdir."
>
> (Şuara, 26/224-7)

*

Lekesiz, yazısının devamında, adeti üzere **İbn Arabî**'den bir alıntı yapıyor:

> "Allah'ın ayeti kulaklara tek bir şey olarak gelir. Onu duyanlardan biri ayetten tek bir şey anlarken, başka biri, o ayetten o şeyi değil, başka bir şeyi anlar, başka biri ise ayetten pek çok şey anlar. Bu nedenle, ayeti inceleyenlerin her biri, anlayış yeteneklerinin farklılığı nedeniyle ayetten kanıt getirir."

Bu ifadelerde aslında bir çarpıtma var.. Bazı âyetlerden (aklı olan, deli olmayan) herkes aynı şeyi anlar, biri bir şeyi, bir başkası başka şeyi anlamaz.

Mesela **Kureyş** Suresi:

> “Kureyş’in emniyetini sağladığı,
>
> “Yaz ve kış yolculuğunda onları (buna) ısındırıp yakınlaştırdığı için onlar,
>
> “Bu evin (Kâbe’nin) Rabbine kulluk etsinler.
>
> “Ki O (Allah) kendilerini açlıktan (kurtarıp) doyuran ve her çeşit korkudan güvenliğe kavuşturandır.”

İlla da **derin ve ince** başka manalar arıyorsan zorlama ile, alâkasız yorumlarla buradan birşeyler çıkarmaya çalışman gerekmiyor, başka ayetlerde aradığın şeyi bulabilirsin.

İbn Arabî, “Allah’ın **mahrum** bırakması vermek, vermesi mahrum bırakmaktır” da demiş.. Bu yaldızlı söz, **mutlak** olarak söylendiği için ahmaklığa karşılık geliyor. **Takyid** söz konusu olmadığı için **zırva** durumunda..

Ancak, kusursuz ve lekesiz bilgisizliğin İbn Arabî’den aktardığı zırvalar bunlardan ibaret değil:

> “… Din tarafından belirlenmiş bir **emir ve yasak**la ilgili olan şey, ilham değil **ledünnî bilgi**dir. O halde **itaatin bilgisi** ilham ile gerçekleşirken, **itaatin sonuçlarını bilmek** ise ledünnî bilgidir.
>
> “Ledünnî bilgi ile ilham arasında fark vardır. **İlham geçici ve arızi**dir, gider ve başkası gelir. **Ledünnî bilgi ise sürekli sabit**tir ve gitmez. Onun **bir kısmı, ahlâk ve yaratılışın aslı**nda bulunur. Buna örnek olarak, hayvanların ve küçük çocukların bazı yarar ve zararları bilmesini verebiliriz. Böyle bir şey **ilham değil, zorunlu bilgi**dir. ‘Rabbin karıncaya vahyetmiştir’ (en-Nahl 16:68) ayetinde Allah, kendisini üzerinde yarattığı **yaratılışının aslındaki ilham**ı kasteder. Ledünnî bilgi ise, **yaratılışın aslında bulunmayan ve amellerin meydana getirdiği bilgi**dir. Allah bazı kullarına salih amel işlemeyi nasip eder. Kul salih ameli

işlediğinde, "Allah **bu amelden kulun daha önce bilmediği bir bilgiyi kendi katından (ledün) onun adına meydana getirir**.

"Ledünnî bilginin **belirli maddede** olması gerekmez. **İlham** ise her zaman **maddede** olmalıdır. **Ledünnî bilgi** mutlaka **isabet** eder. İlham ise bazen doğru, bazen yanlış olabilir. Doğru olan kısmı, ilham bilgisi diye isimlendirilirken yanlış olanı ise, ilham bilgisi olarak değil, sadece ilham diye isimlendirilir." (İbnü'l-Arabî, ***Fütûhât-ı Mekkiyye***, c: 2, s: 370-372, çev.: Ekrem Demirli, Litera Yayıncılık, İstanbul 2006)"

Görüldüğü gibi, İbn Arabî'nin bir cümlesi, bir öncekini **çürütüyo**r.

Bunlar, kafasız bir adamın sarhoşken yazmış olduğu **işkembe ürünü** anlamsız ve tutarsız laf kalabalığı gibi görünüyor.

Bu kadar **çelişki ve tutarsızlığı** böyle kısa bir metne sığdırabilmek de her beyinsize olmaz. **İbn Arabî soytarısı** zoru başarmış.

*

Adam önce **"İlham geçici ve arızîdir"** diyor, sonra da, geçici ve arızî olmayan, **sürekli ve kalıcı** olan özelliklerin ilham olduğunu söylüyor:

" 'Rabbin karıncaya vahyetmiştir' (en-Nahl 16:68) ayetinde Allah, kendisini üzerinde yarattığı **yaratılışının aslındaki ilham**ı kasteder."

Hani ilham geçici ve arızî idi, nasıl oldu da yaratılışın aslındaki "**zorunlu bilgi**" oldu?

Adam önce, *"**Ledünnî bilgi ise sürekli sabit**tir ve gitmez. Onun bir kısmı, ahlâk ve **yaratılışın aslında bulunur**"* diyor, üç cümle sonra ise, bu söylediğini unutup şöyle konuşuyor: *"Ledünnî bilgi ise, **yaratılışın aslında bulunmayan** ve amellerin meydana getirdiği bilgidir."*

Ledünnî bilgi nasıl oluyor da **yaratılışın aslında** hem bulunuyor, hem de hiç bulunmuyor?

Sen sadece **üç yeni cümle** yumurtlarken bu üç cümlelik zaman zarfında **yaratılışın aslı ve ledünnî bilgi** nasıl bu kadar çabuk değişiyor?

Gerçekte yaratılışın aslında ve ledünnî bilginin mahiyetinde değişen birşey yok.. Değişen, İbn Arabî'nin **cılk yumurtaları**..

Adamın, söylediklerinin **mantıklı ve tutarlı** olması için, *"Ledünnî bilginin bir kısmı ahlâk ve yaratılışın aslında bulunur, bir kısmı ise yaratalışın aslında bulunmayıp amellerin getirdiği bilgidir"* demesi gerekirken (Ki bu söz de tam doğru olmaz ama konumuz bu değil), birbirini çürüten, tamamen nakzeden laflar söylüyor.

*

Çelişki sadece bunlar olsa..

İbn Arabî şarlatanı, ledünnî bilgiyi **"itaatin sonuçlarını bilme"**ye bağlamış.. Ledünnî bilgi **"amellerin meydana getirdiği bilgi**dir" de diyor.

Halbuki, **Kehf Suresi**'nde ledünnî bilgiye ilişkin verilmiş örnek, ledünnî bilgi ile, "itaatin sonuçlarını bilme" ve/veya "**amelle meydana gelme**" arasında bir ilişkinin bulunmadığını gösteriyor.

Hızır a.s.'ın sahip olduğu ledünnî ilim, amelin bir sonucu olarak ortaya çıkan birşey değil.. **Gemiyi** daha delmeden önce (delme amelinden önce), bunun sonucunu biliyor.

"O bilgi, Hızır a.s.'ın daha önceki salih amellerinin bir sonucu olarak verilmiş bir bilgidir" de denilemez. Çünkü **Musa a.s.** da salih amel işliyor (Hatta belki daha fazla işliyor) ama onun böyle bir bilgisi yok.

*

Başa dönersek, ***Yeni Şafak*** yazarının şiirle konulu laflarını İbn Arabî'den alıntı ile sürdürmüş olması, onun da en az İbn Arabî kadar kafası bulanık biri olduğunu gösteriyor.

İki kafası karışığın kafadarlığı..

Yenisi, **"Özü (hilkati) itibariyle iyi olan şiir, ledünnî bilginin … çocuğudur"** diyor.

Eskisine göre ise, *"**Ledünnî bilgi** mutlaka **isabet** eder".* Ve de o, salih amelin sonucu.. Yine ona göre, *"Din tarafından belirlenmiş bir **emir ve yasak**la ilgili olan şey, ilham değil **ledünnî bilgi**dir".*

Yeni kafasız, eski kafasızdan bu ifadeyi aktardığına göre, şunu demiş oluyor: Şiir, mutlaka isabet eder. Ve din tarafından belirlenmiş bir emir ve yasakla ilgilidir. Salih amelin ürünüdür.

Böyle midir?!

*

Yeni Şafak yazarı gerçekten şanslı..

Zırvalarını "Entel abimiz yine müthiş döktürmüş.. Abi şu entelliğe bak, gözlerim kamaştı, müthiş müthiş!.." dercesine olağanüstü bir hayranlık ve trans hali içinde okuyan, zırvalarında hikmet bulan bir okur kitlesine sahip bulunduğu için kendisini bahtiyar addedebilir.

KADER EDEBİYAT PARALANACAK VE FELSEFE YAPILACAK BİR MESELE DEĞİLDİR, İLAHÎ SIRDIR

Yeni Şafak gazetesi yazarı **Ömer Lekesiz, "Bâtınîlerle ilgili siyaset Osmanlı'da nasıl değişti"** başlığını taşıyan 12 Eylül 2024 tarihli yazısında işi mutadı vechile yine getirip İbn Arabî'ye ve vahdet-i vücutçuluğa bağlamış, Ekrem Demirli'nin çevirdiği kitaplara saygılarını sunmuştu.

Lekesiz'in, mezheben, mutaassıp bir İbn Arabîci olduğu söylenebilir.

Şunları diyor:

> "Vahdet-i Vücûd nazariyesi İbnü'l Arabî'nin görüşlerinden mülhemdir. Diğer bir söyleyişle o, İbnü'l-Arabî'nin ilgili görüşlerinin müntesiplerince yorumlanmasından elde edilmiştir.
>
> "Bu nazariyenin tasavvuf ve kelam yönünden derinliğini bilen okurlarımız bizim bir köşe yazısında onun mana ve uygulamasını ihata edemeyeceğimizi takdir edeceklerdir. Bu sebeple söz konusu bağlamda İbnü'l-Arabî'nin ***Fusûs'***unda nakşettiği *"Kader, eşyanın 'ayn'ında ve kendiliğinde sâbit olduğu hal üzerine hükmün zamanının tespit edilmesidir. İlâhi kaza, eşya üzerine eşyanın kendisiyle hükmetmiştir. Bu, kader sırrının kendisidir. Buna muttali olmak, müşahede sahibi olduğu halde 'kulak veren' kimseye mahsustur. Böylelikle, hüccet-i bâliğa Allah için sâbit olmuştur."* şeklindeki paragrafla ilgili olarak **Ebu'l Alâ Afîfî**'nin yaptığı yorumu nakletmekle yetineceğiz:
>
> "Yani, kullarına karşı kesin delil Allah'a aittir, çünkü onlar, kendilikleriyle sevap veya cezayı hak etmişlerdir. Binâenaleyh, fiiller ezelde hakikatlerine yerleşmiş ve kendilerinden sadır olmaktadır. Allah'ın kazası, eşya hakkında kendileriyle, yani tabiâtlarının iktizasına göre hüküm verir. Şu halde eşya,

a'yân-i sâbitelerine yerleşmiş olan şeylerle kendileri hakkında hüküm vermektedirler. Allah, sadece inâyetiyle bu 'a'yân'da bulunan şeylerin orada bulunduğu şekliyle gerçekleşmesini iktiza eder. Bu durumda insan hayır işlerse, bu onun hayır işlemeye dair ezeli istidâdındandır; eğer kötülük yaparsa, bu da onun kötülük yapmaya dair ezeli istidâdındandır. Her iki halde de insan, ektiğini biçmektedir, başka bir ifâdeyle yaratılışında ekilmiş olan şeyi devşirmektedir.

"Böyle bir cebrî sistemde, 'o halde, cezanın anlamı nedir; mükafat ve azabın anlamı nedir?' diye iddia edilebilir. İbnü'l Arabi, buna şöyle cevap verir: Mükafat ve azap, kulların içinde bulunduğu itaat ve günah halleri ve dünya hayatında bunların ardından gelen lezzet ve elemin ismidirler; bu lezzet ve elem ise, kulların itaat ve günah davranışlarının neticesidir. Üstelik bizzat bu hal bile, kulların hakikatlerinin ilk yaratılış hallerinde iktiza ettiği şeylerden birisidir. Buna göre kulun, hayır veya şer fiiller işlemesi, itaat ve günah amellerde bulunması fıtri olduğu gibi, aynı şekilde, fiilleriyle şaki ve sait olması da fıtrîdir. Bunun anlamı, ceza ve mükafatın Allah'ın ahirette uygulayacağı bir ceza olmadığı, aksine, bunların daha çok fiilin sahibine celp ettiği tabii cezaya benzedikleri demektir." (***Fusûsu'l Hikem Okumaları İçin Anahtar***, trc.: Ekrem Demirli, İz, İstanbul 2006)

"Sünnî anlayışa tabi bu görüşün, kurulmasına ramak kalmış Osmanlı'nın sadece Sünnî ve heretik unsurlarıyla İslam ümmetini değil, kitap ehli olan ve olmayan unsurları da yöneteceğine dair mümince bir ferasetten kaynaklandığına ve onun hitabının o zamanki devlet ehlince de doğru anlaşıldığına dair bir tereddüdümüz yoktur.

*

Öncelikle, Osmanlı'yı yekten İbn Arabîci ve vahdet-i vücutçu göstermek doğru değildir.. İbn Arabî'ye hüsnüzanda bulunanlar olduğu gibi **Ebussuud Efendi** gibi reddedenler de var.

Kader konusundaki görüşlerine gelince.. **Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi**, "***İnsan ve Kader***" adıyla tercüme edilen eserinin son kısmını İbn Arabî'nin laflarına ayırmış durumda.. Onun laflarını Ehl-i Sünnet'e aykırı buluyor.

Lekesiz'in İbn Arabî'den aktardığı laflara gelelim..

Boş lafazanlık.

Kader hakkında iki boş cümle kurmuş ve "**Bu, kader sırrının kendisidir**" demiş.

Mesele bu kadar basitse, bu iş nasıl oluyor da sır oluyor?!

Yok gerçekten sır ise, mesele bu kadar açık olabilir mi?!

Sonra tutuyor bir de sırrın anlaşılmasını iki şarta bağlıyor: Bir, **müşahede** sahibi olacaksınız.. İki, "**kulak veren**" olacaksınız..

Müşahede dediği şey bir muamma, sır içinde sır.. Yenir mi yenmez mi, canlı mı cansız mı, belli değil.. Mavi boncuk kimdeyse müşahede sahibi olan o.. ("**Din**"de müşahede diye bir **bilgi kaynağı** ve **delil** nosyonu yok.)

Bir de kulak veren olmaktan söz ediyor.. Tamam da, neye kulak vereceksin, onu söyle.. Ucu açık konuşma!.. Madem böyle diyorsun, kulak veren ol da kendi kendine boş felsefe yapma!

Kulak verilecek yer ***Kur'an*** ve Sünnet ise, onların bu kader konusunu kurcalamayı yasak etmiş olduğunu hatırla.

*

Lekesiz, İbn Arabî'nin laflarından birşey anlamamış olacak ki **Ebu'l Alâ Afîfî** adlı çenebazın yorumunu aktarıyor.

Bu durumda **Ebu'l Alâ Afîfî** müşahede sahibi "kulak veren" şahıs olarak arz-ı endam etmiş oluyor.

Ancak, yorumu bir facia.

Çünkü, meseleyi bir **tabiatçı/doğacı/dehrî** gibi hükme bağlıyor.

Fakat lafa (**cebriye** mezhebinin tam zıddı noktada duran) bir **Mutezilî** gibi başlamış:

> "Yani, kullarına karşı kesin delil Allah'a aittir, çünkü onlar, kendilikleriyle sevap veya cezayı hak etmişlerdir."

Kendilikleriyle..

Mutezilîlik tamam.

Fakat ikinci cümle tam aksi yönü gösteriyor, cebrîlik türküsü söylüyor:

> "Binâenaleyh, fiiller ezelde hakikatlerine yerleşmiş ve kendilerinden sadır olmaktadır."

Diyelim öyle.. Fiiller ezelde hakikatlerine nasıl yerleşmiş peki, kendi kendilerine mi, yoksa onları bir yerleştiren mi var?

Cevap bir sonraki cümlede gizli:

> "Allah'ın kazası, eşya hakkında kendileriyle, yani **tabiât**larının iktizasına göre hüküm verir."

Böylece **tabiat**, Allahu Teala'dan daha etkili bir tür tanrı olmuyor mu diye sorarlarsa ne diyeceksin, bir cevap hazırladın mı?

*

Söz konusu yorumcu, aynı minvalde (aynı mantık ya da mantıksızlıkta, bir Mutezilî gibi) bir iki cümle daha kurduktan sonra başladığı noktaya dönüyor:

> "Her iki halde de insan, ektiğini biçmektedir, başka bir ifâdeyle **yaratılışında ekilmiş olan şeyi** devşirmektedir."

Tamam da kardeş, yaratılışına o şeyi kim ekti?

Hayır, beyzade o topa hiç girmiyor.. Halbuki meselenin püf noktası ya da bam teli orası.

Bununla birlikte, gelip durduğu noktanın **cebriyecilik** olduğunun farkında.. Nitekim bir sonraki cümlesi şöyle:

> "Böyle bir **cebrî sistem**de, 'o halde, cezanın anlamı nedir; mükafat ve azabın anlamı nedir?' diye iddia edilebilir."

Öyle ya, burada sorumlu olan, yaratılıştaki şeyi eken kim ise o.. Kulun bunu değiştirmeye "tabiat"ı müsait değil.

Eh, yorumcumuz "müşahede sahibi kulak veren" allamenin bu konuda da bir yorumu olmalı..

Hayır, o, bu noktada müşahede minderinden kaçıp kulaklarına pamuk tıkayarak tekrar topu İbn Arabî'nin ayağına gönderiyor.

*

Peki İbn Arabî ne diyor?

"Mış" gibi yapıyor.. Cevap veriyormuş gibi yaparak top çeviriyor, zaman öldürüyor.. Anlamsız, içi boş, aklı başında herkesin gülüp geçeceği lafları sıralıyor.

Fakat son cümlesi boş değil, saatli bomba:

> "Bunun anlamı, ceza ve mükafatın **Allah'ın ahirette uygulayacağı bir ceza olmadığı**, aksine, bunların daha çok fiilin sahibine celp ettiği **tabii ceza**ya benzedikleri demektir."

Bu durumda aklı başında biri "Adamın nerdeyse Allah yok demediği kalmış" diye düşünmez mi?

"***Tabiî* ceza**"ymış.. **Tabiat**ın kendi kendisine cezası..

Bütün bu denklemde Allah Azze ve Celle nerede?

*

İbn Arabî, yaldızlı laflarla parlak cümleler kuran bir şarlatandır vesselam.

Yazdıklarında doğrular yok mu?.. Var!..

Fakat yanlışlar doğruları götürdüğünde kasa borçlu çıkıyor.

Çamurda da su var ama, makul olan saf su içmektir, içindeki suyun hatırına nemli toprak yemek değil.

Bir gram **zehir**, bir damacana suyu helak edici hale getirir.

Bir damla idrar bir bidon kaynak suyuna eklendiğinde, zevk-i selim sahibi insan onu içemez.

İbn Arabî'nin kitaplarının durumu da budur.

Muzırdır.

İbn Arabî'nin kitaplarında hikmet arayan akademisyen ve entelektüellerin durumu biraz **define avcıları**nın haline benziyor.

Ömürleri define peşinde harabeleri delik deşik etmekle geçiyor, sonunda ellerine geçense yorgunluktan başka birşey değil.

Aynı gayreti verimli bir araziyi ekip biçmede gösterseler zengin olacaklar da, define efsanesinin akıllarını başlarından alması yüzünden bunu anlayamıyorlar.

POP TASAVVUF (VEYA BELKİ ARABESK TASAVVUF)

"Ahmet Tezcan (nâm-ı diğer Ahmed Baba) direksiyonda, eşi Nazmiye Hanım, arka koltukta, ben de -kamyoncu deyimiyle- şoför mahallindeyim…

*"Mardin'den Dârâ harabelerine doğru yol alırken, Ahmed Baba, "**Her şeyin başı ve sonu rıza'dır, ah bir anlayabilsek!**" dedi ve ekleyiverdi: "**Tam da Neşet Baba'nın söylediği gibi, rızasız bahçenin gülü derilmez!**"*

*"Sükûtu ikrar cinsinden olmalı ki, Nazmiye Hanım tepki vermedi. O günlerde "sanatı talep etmede sınır nedir?" sorusuna dair muhtemel cevapları içinde evirip çeviren bense Ahmed Baba'nın kalbini ve dilini mekan seçen bu **zuhurat**, hadi daha açığını söyleyeyim, bir **hâl ehlinin tefekkürü**nden ulaşan bu **fetih** karşısında hayrete gark oldum."*

*

Yeni Şafak yazarı (ve de Ekrem Demirli'nin medyadaki bastonu) **Ömer Lekesiz**'in bir **yazısısı** yukarıdaki ifadelerle başlıyordu.

Lekesiz, bu "zuhurat"lı, "hâl ehli"li, "fetih"li ifadelerin ardından, bu kelimelerin götüreceği yere varıyor, *"Büyük 'R' ile **rıza**'nın, bir **Tasavvuf makamı** olarak ne anlama geldiğini ehlinden nakledeyim"* diyor.

Önce şöyle bir alıntı yapıyor:

> "Hâce **Abdullah el-Ensârî el-Herevî** (v. 1089), ***"Sen O'ndan hoşnut O da senden hoşnut olarak Rabbine dön"* (Fecr, 89:28)** mealindeki İlâhî hitâba dayandırdığı **rıza**yı, *"Cenâb-ı Hak bu ayette razı olmayan kişiye bir yol bırakmamış, kendisine yönelene rızâyı şart koşmuştur. Rızâ samimi bir duruştur. Kul durduğu yerde ne ilerlemeyi ne de geri kalmayı ister. Daha*

fazla arttırılmasını istemediği gibi hâlinin değiştirilmesini de istemez. Rızâ, havâs ehlinin yollarının başlangıcı avâm için ise yolların en meşakkatlisidir" şeklinde açıklar. (***Menâzilü's-Sâirîn***, çev.. Abdurrezzak Tek, Emin Yayınları, Bursa 2008)

*

Tasavvufî kitapların bazısı **nefis mertebeleri**ni dört, bazısı ise yedi olarak sayar.

En aşağısı **nefs-i emmâre**dir. Emmâre, **çok emreden** demektir. Bu tabir, Yusuf Suresi'nde, Yusuf a. s.'ın bir sözünde geçer. Çok emredilen şeyden kasıt **kötülük**tür (*sû*). Böylesi bir nefsin sahibi hayvan gibi yaşıyor demektir.

İkinci mertebe **levvâme nefis**tir: *Çok levmeden*, **(kendini) çok kınayan** nefis. Kıyamet Suresi'nde geçer. Hata yapan fakat pişman olup kendisini kınayan insanın durumudur.

Üçüncü mertebe **mülheme nefis**tir. İlhama mazhar olan nefis.. Şems Suresi'nin 8'inci âyetinde insana iyiliğin ve kötülüğün **ilham** edildiği bildirilir. Tasavvufî kitaplarda mülheme nefisten söz edilirken iyilik yönünde ilhama mazhar olan kişiler kastedilir. Bu nefis sahibi taat arzusu duyar, iyi amellere koşar.

Dördüncü mertebe ise **mutmeinne nefis**tir. Tatmin olmuş, yatışmış, huzura kavuşmuş, sükûnet bulmuş nefistir.

Mutmeinne nefis tabiri, **Herevî**'nin aktardığı ayet-i kerimeden bir önceki ayette geçer: *"Ey mutmeinne nefis! **Razı olmuş** ve razı **olunmuş** olarak Rabbine dön. (Seçkin) kullarım arasına katıl ve cennetime gir!"*

*

Bazı tasavvufî kitaplar nefis mertebelerini mutmeinne nefis ile bitirirler. Bazıları ise beşinci, altıncı ve yedinci nefis mertebeleri olarak **nefs-i râdiye (razı olmuş nefis)**, **nefs-i mardiyye** (**razı olunmuş nefis**) ve **nefs-i kâmile**den söz ederler.

Nefis mertebelerini dört olarak düşünürsek, **râdiye**lik ve **mardiyye**lik, **nefs-i mutmeinne**nin sıfatları olurlar.

Mutmeinne nefis ile "**Allah'ın zikri**" arasında kopmaz bir bağlantı vardır:

الْقُلُوبُ **تَطْمَئِنُّ** اللَّهِ بِذِكْرِ أَلَا ۗ اللَّهِ بِذِكْرِ قُلُوبُهُمْ وَ**تَطْمَئِنُّ** آمَنُوا الَّذِينَ

"Onlar, îmân edenler ve kalbleri Allah'ın zikri ile mutmein olan kimselerdir. Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ın zikri ile mutmein olur." (Ra'd, 13/28)

Ancak, **dünya hayatı ile mutmein** olmuş nefis de vardır:

غَٰفِلُونَ ءَايَٰتِنَا عَنْ هُمْ وَٱلَّذِينَ بِهَا وَ**ٱطْمَأَنُّوا** ٱلدُّنْيَا بِٱلْحَيَوٰةِ وَرَضُوا۟ لِقَآءَنَا يَرْجُونَ لَا ٱلَّذِينَ إِنَّ

"Onlar ki bizim likamızı arzu (veya ümid) etmezler ve Dünya hayat ile razı olub onunla mutmainn olmuşlardır ve onlar ki bizim âyetlerimizden gafildirler. İşte bunların kesibleri sebebile varacakları yer, ateştir." (Elmalılı Meali, Yunus, 10/7-8)

Böyleleri Allah'ın zikrinden ve anılmasından rahatsız olurlar. Çünkü şeytanlaşmışlardır. Hep dünyadan ve **putlaştırdıkları şahıslar ile taptıkları nesneler**den bahsedilmesini isterler.

*

Herevî'nin sözlerine gelince..

İmam Kuşeyrî'ye göre, böylesi bir rıza anlayışı **yanlıştır**. Şöyle demektedir:

> **"Vasıtî** demiştir ki: "Bütün gayretinle rızayı sen kullan, işi rızanın seni kullanmasına bırakma. Yoksa, rızanın lezzeti[ne kapılarak] ve (hedefte) rızayı görerek asıl müşahede etmen gereken hakikatten (Rabbinden) perdelenirsin."
>
> "Gerçekten Vasıtî'nin söylediği bu söz çok büyük bir mana ifade etmektedir. Bu sözde, sufîlerin yolunu kesen gizli bir tuzağa dikkat çekiliyor. Sufîlere göre, kalbin haller ile huzur bulması (ve onlarla yetinmesi), onları bu haller içinde evirip çeviren Mevla'ya karşı bir perdedir…."
>
> (***Kuşeyri Risalesi***, çev. Dilaver Selvi, İstanbul 2009, s. 232.)

Kuşeyrî, şu uyarıyı da yapmaktadır:

> "Şunu bil ki, kula farz olan şey, Allah Teala'nın kendisine rıza gösterilmesi emredilen **ilahî hükümlerine razı olmak**tır. Çünkü Allah Teala'nın **takdiriyle olan her şeye razı olmak** kul için caiz veya farz değildir. Günahlar ve müslümanların içine düştüğü çeşitli fitneler gibi." (***A.g.e***, s. 231.)

Yani **rıza**da öncelikli mesele, Allahu Teala'nın hükümlerine, emir ve yasaklarına, **Şeriat'e razı** olmaktır.

Kalbin, **Şeriat hükümleri** karşısında mutmein, huzur bulmuş, sükunete erişmiş, itirazsız bir hale gelmiş olmasıdır.

Allahu Teala'nın **takdiriyle, kaza ve kaderiyle** olan şeylere razı olmaya gelince..

Bunların hepsine razı olmak, farz olmadığı gibi, yerine göre **caiz de olmaz**.

Allahu Teala, günahları, küfrü ve isyanı da yaratmaktadır, fakat onlardan razı değildir.

Bazı **"devletçi"** sahtekârların kimi zaman *"Her kavim layık olduğu idarecileri bulur, o halde idarecilerinizi değil kendinizi (ya da toplumunuzu) suçlayın"* vs. diyerek **devlet için din istismarı** yaptıklarına şahit olabiliyoruz.

Zalimin zulmü de Allahu Teala'nın takdiriyledir, fakat o zulme razı olunmaz.

Ancak, o razı olmama durumu **zulmeden zalimi** aşıp Allahu Teala'ya yönelirse, yani kul, *"Allahu Teala neden bu zalime fırsat verdi?"* diye haşa Allahu Teala'yı sorgulamaya başlarsa, **imtihanı kaybetmiş** olur.

> **"O (Allah), yaptığından dolayı sorgulanamaz fakat onlar sorguya çekilirler."** (Enbiya, 21/23)
>
> "Firavun, dedi ki: 'Ben size izin vermeden ona (Musa'ya) iman ettiniz ha! Demek ki size sihiri öğreten büyüğünüzmüş o! Ama şimdi bileceksiniz: Andolsun, **ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim, hepinizi astıracağım!**' Sihirbazlar şöyle dediler: 'Zararı yok, mutlaka Rabbimize döneceğiz. **İlk inananlar biz olduğumuz için** şüphesiz Rabbimizin, hatalarımızı bağışlayacağını umuyoruz.' " (Şuara, 26/49-51)

*

Herevî'nin *rıza sahibi* için söylediği "***Daha fazla arttırılmasını istemediği gibi hâlinin değiştirilmesini de istemez***" şeklindeki ifade de tam doğru değildir.

> **"Eyyûb'u da hatırla. Hani o Rabbine, 'Şüphesiz ki ben derde uğradım, sen ise merhametlilerin en merhametlisisin' diye niyaz etmişti."** (Enbiya, 21/83)
>
> **"**O (Zekeriyya), şöyle demişti: Rabbim! Şüphesiz kemiklerim gevşedi. Saçım sakalım ağardı. Sana yaptığım dualarda hiç mahrum olmadım. **Gerçek şu ki ben**, benden sonra gelecek akrabalarım(ın isyankâr olmaların)dan **korkuyorum**. Karım ise kısırdır. Bana kendi tarafından;

bana ve Yakub hanedanına varis olacak bir çocuk bağışla ve onu rızana ulaşmış bir kimse kıl!" (Meryem, 19/4-6)

İstemek değil, istenilenin aynen (veya hiç) verilmemesine itiraz etmek rızaya aykırıdır.

Hz. Nuh aleyhisselam, kâfirlerin cezalandırılmasını, dünyada durumun değişmesini istemişti. Aynı şekilde Hz. Musa aleyhisselam da Firavun kavminin zenginlik ve saltanatlarının son bulması talebinde bulunmuştu.

Resulullah s.a.s., **Taif**'ten (iki buçuk kilometrelik yol boyunca hakaretler eşliğinde) taşlanarak kan revan içinde kovulduğu zaman yolda şöyle dua ederek Allahu Teala'nın lütfunu dilemişti:

> "Allah'ım! **Gücümün yetersizliğini, çare ve vasıtalarımın acizliğini, insanların gözünde hakir görülüşümü Sana arz ediyor, Sana şikâyet ediyorum**! Ey Merhametlilerin En Merhametlisi! Sensin **zayıfların** Rabbi ve Sensin benim Rabbim! Sen **beni kimlerin eline bırakıyorsun**? Senden uzak olan ve **beni gördükçe suratını asan haşin kimselere** mi? Yoksa davamda bana üstün getireceğin bir düşmana mı? Benim üzerime çöken **bu musibet ve bela** gerçekte Senin bana karşı gazab ve öfkenden ileri gelmiyorsa hiç gam çekmem. Ben, Senin Vechi'nin Nur'una sığınırım! O Nur'a ki, karanlıklar O'nun sayesinde açılmış, dünya ve ahiret işleri O'nunla düzelmiştir. Benim için Senin bağışlaman, gazabından daha geniştir. Ve her şey Senin rızan içindir. Bütün kuvvet ve kudret ancak Senin elindedir."

*

Lekesiz'in bir de **İbn Arabî**'den yaptığı alıntılar var. İbn Arabî şöyle demiş:

> “Allah yükümlü tuttuğu her şeyi herhangi bir güçlük çekmezden gücün ölçüsünde yerine getirdiğinde senden razı olur. Sen de dünyada sana verdikleriyle Allah’tan razı olduğun gibi bu konuda O’ndan razı olursun.”

Bu, **malumu ilam**.. Lüzumsuz laf kalabalığı..

İbn Arabî sözlerini şöyle sürdürüyormuş:

> “Hakk’ın dünya ve ahirette sana verdiği her iyilik ve nimet, Allah’ın nezdindekine göre pek azdır. Allah’ın nezdindeki şeyler sonsuzdur. Senin için gerçekleşen şey ise, varlıkta gerçekleşmesi bakımından sonludur. Sonlunun sonsuza nispeti ise azın azıdır. Hızır, sudan içmek için denize gagasını daldıran kuş hakkında Hz. Musa’ya böyle diyerek, kuşun gagasıyla aldığı su ile denizi insanların ve Allah’ın sahip olduğu bilginin örneği yapmıştı. Bu nedenle Allah, amelin azı hakkında ‘Allah onlardan razı olmuş’ demiş, sevabın azı hakkında ‘Onlar da Allah’tan razı olmuştur’ demiştir (Maide, 6:119). Çünkü sonsuz olan şeyin elde edilmesi mümkün değildir, çünkü o sonsuzdur. Bu nedenle rızanın az (ve mevcut) ile ilgili olduğunu söyledik. Bu ise mevcut ile razı olmaktır. Böylelikle Allah’tan ve Allah’tan (anillah) Allah’ta az ile razı olunur.” (***Fütûhât-ı Mekiyye***, cilt: 7, çev.: Ekrem Demirli, Litera Yayıncılık, İstanbul 2008)”

Bunlar, malumu ilam da değil, tumturaklı fakat içi **bomboş laf**..

*“Hakk’ın dünya ve ahirette sana verdiği her iyilik ve nimet, Allah’ın nezdindekine göre pek azdır”*mış..

Tabiî ki pek azdır, fakat bu azlıktan söz etmek **abest**ir.. Mesela kundaktaki çocuğa anne babasının yaptığı iyilik ve verdiği nimet, o anne babanın elindekine göre pek azdır, fakat bebeğe gereken de o kadardır.

*“Allah, **amelin azı** hakkında ‘Allah onlardan razı olmuş’ demiş, sevabın [karşılığın, mükâfatın] azı hakkında ‘Onlar da Allah’tan razı olmuştur’ demiştir*

(Maide, 6:119)” şeklindeki ifade de **boş lafazanlık, yersiz gevezelik, hikmet yoksunluğu**..

Hatta yanlış laf..

Bir defa, Allahu Teala’nın rızasını kazandıran şey **amelin azlığı veya çokluğu**ndan ziyade **ihlas ve samimiyet**tir.

İkincisi, burada **sevabın/karşılığın azlığı**ndan söz etmek de **cehalet**tir. Çünkü, Allahu Teala’nın **rızası**ndan daha büyük bir karşılık düşünülemez.

Bunu anlamamış bir adamın tasavvuf açısından değeri sıfır bile değildir, sıfırın altındadır, eksidir.

Allahu Teala اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ***“Bu[dur] işte hiç şübhesiz o büyük murad, büyük kurtuluş”*** (Elmalılı Meali, Sâffât, 37/60) buyuruyor, bu herzevekil ise tutmuş az sevaptan/karşılıktan bahsederek edebiyat paralıyor.

Allahu Teala **“azîm”** buyuruyor, bu ise “**az”** anlıyor..

Bu “az” kafaya, idrake, anlayışa, edebe ne denilir ki!

Adamın adı büyük, azîm; kendisi ise küçük.. Mikrop kadar küçük.

LÜZUMSUZ GEVEZELİKTE HİKMET ARAMAK

Ekrem Demirli'nin ***Yeni Şafak*** gazetesindeki gölgesi Ömer Lekesiz "**Eserin yaratılma talebi**" başlığını taşiyan 21 Aralık 2018 tarihli yazısına şöyle başlamış bulunuyordu:

> "Ahmet Avni Konuk (v. 1938), ***Füsûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***'ni 1915-1928 yılları arasında yazmıştı.
>
> "Martin Heidegger (v. 1976), ilk şeklini 1935 yılındaki bir konuşmasının oluşturduğu, ***Sanat Eserinin Kökeni***'ni (***Holzwege*** içinde) 1950'de kitaplaştırmıştı.
>
> Bu zaman aralığında şahsiyet ve düşünce olarak birbirlerini tanıma ihtimali bulunmayan iki mütefekkirin, zikrettiğimiz kitaplarında, **"sanat eseri yaratılmayı talep eder mi?" sorusuna, büyük oranda aynı cevabı vermeleri**, ilkin ikisinin de metafiziği meşrep edinmeleriyle açıklanabilir."

Açıklanabilir diyor da, sözünü ettiği soru ile daha sonra yaptığı alıntılar arasında bir ilişki yok.

Ve aktardıkları, lüzumsuz lafazanlıklar olmaktan öteye gitmiyor.

Şöyle:

> "Zikrettiğim sorunun ve ona iki mütefekkir tarafından verilen ortak cevabın başlangıcında ise İbnü'l-Arabî bulunmaktadır. Onun ***Füsûs***'taki ilgili paragrafı, Ekrem Demirli çevirisiyle şöyledir:
>
> *"Doğa âlemi, tek bir aynadaki suretlerdir. Hayır! Doğa âlemi, farklı aynalardaki tek bir surettir.*

"Burada, bakış açısının farklılaşması nedeniyle yalnızca hayret vardır. Bizim söylediğimizi anlayan kimse hayrete düşmez. Bilgisi çok olsa bile hayretin olmayışı (idrak) aracı(nın) özelliğinden kaynaklanır. Araç ise ayn-ı sâbitenin ta kendisidir. Hak (a'yân-ı sâbite anlamındaki) araçta, tecelligâhta çeşitlenir. Bu durumda, O'nun hakkındaki hükümler çeşitlenir. Böylece Hak, her hükmü kabul eder. O'nun hakkında hüküm veren ise tecelli ettiği tek hakikattir ve bundan başka bir şey de yoktur." (Kabalcı Yayınları, İstanbul 2006)"

Burada tabiata/doğaya dair çelişkili bir ifade söz konusu..

Doğa âlemi, her iki şekilde de "**suret**"e karşılık geliyor. **Ayna**nın ne olduğu ise belirsiz.

Bakış açısının farklılaşması dediği şeyin ayna ile suretlerin **tekliği çokluğu** meselesindeki bakış farklılığı olduğu anlaşılıyor. Bu, **hayrete**, yani kararsızlığa yol açarmış.

Bunu söylemeye gerek yok, burada bir kafa karışıklığının olduğu açık.

Yukarıdaki ifadelerde bir de "**idrak aracı**" ifadesi geçiyor. Ve sonra, bu aracın **ayn-ı sabite** olduğu söyleniyor.

Böylece, insan zihninin ayn-ı sabite olduğu sonucu ortaya çıkıyor.

Ve Hak, **ayn-ı sabite**de çeşitlenirmiş. Yani insandaki **idrak aracı**nda.. Yani zihinde..

Böylece, Hak hakkındaki **hükümler** de çeşitleniyormuş.

Kendisi çeşitlendiğine göre, hükmü ister istemez çeşitlenir.

Bunların ardından gelen "*O'nun hakkında hüküm veren ise tecelli ettiği tek hakikattir ve bundan başka bir şey de yoktur"* şeklindeki cümleye ise bir anlam vermek güç.

Hakk'ın **tecelli ettiği tek hakikat**, onun hakkında **hüküm** veriyor. Böylece Hak, mahkum (hakkında hüküm verilen) hale geliyor. **Hüküm** veren ise, **tecelli ettiği tek hakikat**..

Fakat bu **hakikat**in ne olduğu, bu ifadeler çerçevesinde meçhul..

Üstelik, **bu tek hakikat**ten **başka da bir şey yok**muş..

Eğer başka bir şey yoksa, bu **tek hakikat**, Hakk'ın bizzat kendisi olur.

Fakat, **tecelli** ettiğine göre, kendisinden başka bir şey..

Öyle ki, kendisinden farklı olma bir tarafa, onun hakkında **hüküm** veren bir **tek** hakikat..

Hakk'ın dışında, fakat kendisinden başka da bir şey bulunmayan (Ki o takdirde ayrı bir Hakk'ın olmaması gerekiyor) bir tek hakikat..

*

Bu çelişkili ve tutarsız, anlamdan yoksun laf kalabalığı, aslında Vahdet-i Vücud anlayışını çok iyi özetliyor.

Vücud (varlık) tek.. Tecelli eden de, kendisine tecelli edilen de, kendisi hakkında hüküm verilen de, bu hükmü veren de aynı varlık..

Yazarının ismi verilmeden zamanımızda yaşayan birinin bu lafları kaleme almış olduğu söylense, muhtemelen pek çok kimse, bunların deli saçması zırvalar olduğunu söyleyecektir.

Fakat, lafların sahibi İbn Arabî denilen herzevekil olunca birçokları bunlarda hikmet arıyor. Olmayan hikmeti..

Dolayısıyla ortaya bir yığın boş laf çıkıyor.

Ahmet Avni Konuk'un yazdıkları da bundan başka bir şey değil.

*

Lekesiz'in yazısından devam edelim:

> Konuk, bu fikri şöyle tefsir eder:
>
> *"... **ressâm** olan şahısta **hattât**iyyet sıfatı dahi bulunup da bir yazı levhası tertîp etmek istese, yazacağı levhayı evvelâ yine **zihninde tasavvur** eder. Ve bu levhanın dahi sûret-ilmîsi peydâ olur. Fakat **resim** levhasıyla **yazı** levhası başka başka **hüküm**leri hâizdir. Zîrâ ressâmiyyet ve hattatiyyet **sıfat**ları **o şahıs üzerine** lisân-ı isti'dâtlarıyla 'Bizi böyle tasvîr et!' diye hüküm ettiler. O şahıs dahi onların verdikleri **hükme binâen**, **kendi zâtının kendi zâtına tecellîsi** indinde, **ilminde peydâ olan onların suver-i ilmiyyesinde**, o sûrette olmalarına **hükm etti**. Şu halde o **şahs-ı vahid** hükmü, ancak **kendi zâtından kabûl** edilmiş oldu. İşte hakîkatte vâkı' olan hâl ancak bundan ibârettir. Ya'ni **Hak** üzerinde hükm eden ancak Hakk'ın tecellî eylediği a'yân-ı sâbitedir. Ve Hak ayn-ı vâhide iken esmâ ve sıfâtının sûretlerinden ibâret bulunan a'yân-ı sâbitenin verdiği hükümler ile müteaddid görünür. Ve ' O, her an bir işte, her dem tecelli hâlindedir' (Rahman 55/29) âyet-i kerîmesi mûcibince ebedü'l- âbâd bu tecellîsi devâm edip gider. Zîrâ esmâ-i ilâhiyye her ne kadar külliyâtı itibariyle kâbil-i ta'dâd ise de cüz'iyyâtı i'tibariyle nâ-mütenâhîdir. Binâenaleyn tecellîsi dahi nâ-mütenâhi olur."* (***Füsûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi***, Haz.: Mustafa Tahralı – Selçuk Eraydın, İFAV Yayınları, İstanbul 2002)"

Bu ifadelerde yanlışlık, Allahu Teala'nın ressam olan bir kuluna benzetilmesi ile başlıyor.

Ortada bir ressam var.. Aynı zamanda hattat, yani güzel yazı erbabı.. Hem sanatlı yazılar yazabiliyor, hem de resim yapabiliyor. Tabiî ki bunları önce zihninde tasarlıyor.

Ancak, bunların hükümleri başka.. Yazı, ister istemez harflerden oluşacak.. Resim ise, var olan nesnelere benzeyecek..

Böylece, söz konusu şahıstaki ressamlık istidadı ya da yeteneği, onun zihninde canlanan şeyin resim olmasına hükmediyor, daha doğrusu bunu sağlıyor.

Hattatlık yeteneği de zihnindeki yazının gerçekten yazı olmasına hükmediyor, buna yol açıyor.

Söz konusu şahsın söz konusu farklı sanatları bu şekilde icra etmesi, Avni Konuk'un dolambaçlı laf ebeliğine ya da artistik laflarına göre, onun kendi zatının kendi zatına olan tecellisi..

Bu tecelli sayesinde resmi resim, yazıyı yazı olarak tasavvur ediyormuş.

Ortada iki ayrı tasavvur ve iki ayrı tecelli bulunmakla birlikte, ressam ve hattat diye iki ayrı şahıs yok, tek şahıs (şahs-ı vahid) var.

Ve onun tek şahıs olması hükmü yine kendi zatından ileri geliyor.

Ve Avni Konuk, bundan sonra Hak bahsine geçiyor.

Fakat, ressam ve hattat örneği ile Hak bahsinde söyledikleri arasında mantıkî bir bağ yok.

Yani sizin bu Vahdet-i Vücud felsefeniz, aynı zamanda hattatlık da yapan bir ressamın durumu ile Allahu Teala'yı haşa eşitliyorsa, iki ayrı sanatta mahir olan bir

adamın durumunu anladığınız zaman Vahdet-i Vücud düşüncesini de çözmüş oluyorsanız, bu felsefeye daha doğrusu zırvaya vurun tekmeyi gitsin!

*

Biz Lekesiz'in yazısına devam edelim:

> "Heidegger ise şunları söyler:
>
> *"Bir eser nereye aittir? Eser, eser olarak kendisi aracılığıyla açılan alana aittir. Eserin eser varlığı yalnızca ve yalnızca bu açılımda bulunur. (...)*
>
> *"Bir eserin esas varlığı nerede gizlidir? (...)*
>
> *"Bir eser bir koleksiyona katılır ve sergide sunulursa bunun sergilendiği söylenir. Fakat bu sergilenme öz açısından mimari bir eserin yapımı, heykelin dikilmesi, trajedinin törende gösterimi anlamında sergilenilmesinden farklıdır. Bu türden sergilemeler,* ***kutsamak ve övmek anlamında inşa*** *etmektir. Kutsamak, eserle ilgili yaratmada kutsalı kutsal diye açan ve Tanrıyı, mevcudiyetinin açıklığına çağırması anlamında kutsaldır.* ***Kutsama****ya, onurun ve* ***Tanrının ihtişamının onurlandırılması*** *aittir. Övme ve ihtişamı, arkasında ve yanında Tanrının durduğu bir özellik değildir, bilakis* ***Tanrı onurda ve ihtişamda mevcut****tur.* ***İhtişamın eksikliği****nde bizim* ***dünya*** *dediğimiz şey parıldar. Kurmak şudur: Eserin teşkili niçin kutsayan ve öven bir kurmadır? Nedeni,* ***eser kendi varlığında*** *bunu istediği için. Eser nasıl bir tür teşkil sistemine ulaşır? Bu, eser varlığında teşkil edici olduğu için. Eser eser olarak neyi teşkil eder? Eser kendi içinde yükselerek bir dünya açar ve bunu da kalıcı kılar."* (Çev.: Fatih Tepebaşılı, De Ki Yayınları, Ankara 2011)"

Heidegger'in söyledikleri, İbn Arabî'nin ve Konuk'un yazdıklarıyla ilgisiz.

Heidegger **Tanrı ve dünya ayrımı** yapıyor.

Söylemek istediği, eserin, kendi varlığıyla kutsayan, yani Tanrı'nın ihtişamının onurlandırılmasına hizmet eden, Tanrı'nın yüceliğinin anlaşılmasını sağlayan bir şey olduğu..

*

Lekesiz sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Sanat ve sanatçı terimleri, günümüzdeki **bireysel seçim ve yaratım anlayışı**nın çok çok fevkinde bir **metafizik değer**e sahiptir. Zira bu değer **Tanrı anlayışı esasından neşet** etmektedir ve dolayısıyla sanat eserinin anlam ve niteliği, önce **sanatçısının sahip olduğu Tanrı telakkisinde yerleşik**tir. Bu aynı zamanda Konuk ve Heidegger'in biribirinden habersiz buluştukları **hakikatin ilk zemini**dir."

Heidegger'in yazdıkları Konuk'unkilerle ilgisiz..

Lekesiz'in yazdıkları ise, her ikisininkiyle de..

Öncelikle şunu söylemek lazım: Sanata ve sanatçıya **metafizik değer** atfetmenin bir anlamı yok.

İslam açısından metafizik değer, **salih amel** ile ortaya çıkar, sanatla değil. Bu da, amelin **zahiren** Şeriat'e uygun, **batınen** de ihlasla (sırf Allah için) yapılıyor olması demektir.

Büyük bir sanatkâr pekâlâ putperest olabilir.

Bununla birlikte, her sanat eserinin, sanatçının niyeti ve maksadı dışında, Heidegger'in sözünü ettiği anlamda, Allahu Teala'yı yüceltmeye hizmet ettiğini söylemek mümkündür.

Çünkü, o sanatkâra o kabiliyeti veren Allahu Teala'dır.

*

Lekesiz'in sözünü ettiği, "*sanat eserinin anlam ve niteliğinin, önce* ***sanatçısının sahip olduğu Tanrı telakkisinde yerleşik olması"*** meselesine gelince..

Bunun bir önemi yoktur. Mesela Ayasofya, bir mimarî şaheserdir.

Mimarının itikadî durumunu ise bilmiyoruz (en azından ben bilmiyorum).

Fakat Ayasofya'yı yaptıran (ve Peygamber Efendimiz s.a.s.'in dünyaya teşrifinden birkaç yıl önce ölen) İmparator Jüstinyen'in müşrik olduğunu biliyoruz.

Öyle ki, Hz. İsa'nın haşa Tanrı'nın oğlu olduğunu kabul etmeyen muvahhid Hristiyanlara savaş açmıştı. Bu tür toplulukların üzerine seferler düzenledi. (Vizigotlar vs. gibi "barbar" diye nitelenen putperest topluluklar 400'lü yılların başlarında hristiyan olmuşlar fakat **Aryüs mezhebini** benimsemişlerdi. Yani Hz. İsa'yı sadece peygamber kabul ediyorlardı. Jüstinyen bu tür toplulukların kökünü kazımaya çalıştı.)

Sanat eseri ile sanatçı farklı şeylerdir..

Mesela heykel, yapan kişi müslüman diye değerli hale gelmez.

Doğru mudur yanlış mıdır bilmiyorum, Fatih Sultan Mehmed'in, adıyla anılan camiyi bir Rum mimara yaptırdığı ve sütunları kısa tuttuğu için bir elini kestirdiği söylenir. Cami, yapan kişi hristiyan diye maddî ve manevî değerinden bir şey kaybetmez.

SANAT VE SANATÇIYA DAİR

2000'li yıllarda mütercim Vahdettin İnce, **İbn Arabî**'den tercüme ettiği bazı kitapları bana hediye etmişti.

Kitaplara göz atınca, o güne kadar büyük evliyadan kabul ettiğim İbn Arabî'nin **kusursuz bir sapık** olduğunu düşünmeye başlamıştım.

Arapça yazmış olması, bu dili iyi bilmesi ve iyi kullanabilmesi bir meziyet değildi. **Anadili**ydi.

İslamî malumatının geniş olması veya öyle görünmesi de önem taşımıyordu. Çocukluğundan itibaren bir **ilim muhiti** içinde yaşamıştı. Kitaplar elinin altındaydı. İlmi yayma ve öğretme hedefi çerçevesinde **intihal**in hiç de önemsenmediği bir ortamda başka kitaplardan alıp kullanarak devasa ciltler doldurmak mümkündü.

Hele bir de şairane bir coşkuya sahipseniz, aklınıza gelen herşeyi doğru yanlış, helal haram demeden kâğıda döküyorsanız, günümüzde "deneme" adı verilen ve çoğu saçmalıktan ibaret olan türe benzeyen yazılar "döktürmeniz" işten değildi.

İbn Arabî'nin, gerçek bir sufî olan **Ebu Süleyman-ı Dârânî** gibi düşünmediği açıktı: *"Gönlüme nice varidat gelir, fakat, **Kur'an** ve Sünnet'ten iki şahit bulmadıkça kabul etmem."*

*

İbn Arabî hakkında böyle düşünmeye başladığım sıralarda bir akşam evime üç arkadaş uğramıştı. İçlerinden biri **tasavvuf doçenti**ydi (şimdi prof.).

Laf arasında onlara İbn Arabî ile ilgili kanaatlerimi söyleyince tasavvufçu arkadaş şunları söylemişti: *"İbn Arabî birçok şeyi anlamamızı sağlıyor. Mesela Peygamber Efendimiz s.a.s. '**Bana üç şey sevdirildi**' diyor ve birisi **kadınlar**.. Yani sevecek şey*

mi yok; cihadı sev, haccı sev, sevecek bir sürü şey var.. Ama İbn Arabî kadın meselesini öyle anlatıyor ki, Peygamber Efendimiz'in bu sözü anlaşılır hale geliyor."

Evet, İbn Arabî kadınlar konusunda da bir sürü zırva "yumurtlamış" durumdaydı.

Ona şunu söylemiştim: *"İnsanlar genelde başkalarına kendilerini beğendirmek için olduklarından farklı görünürler. Peygamber Efendimiz s.a.s.'de bu yok.. Nasılsa öyle görünmüştür. Amr ibnü'l-As r. a. ona 'Ya Rasulallah,* ***en çok kimi seviyorsun?*** *' diye sorduğunda 'Aişe'yi' demiştir."*

*

Tasavvufçu doçent, **ölçüleri** kaybetmiş durumdaydı.. İbn Arabî'yi Peygamber Efendimiz s.a.s.'in koyduğu ölçülere ve onun **sünnet**ine göre değerlendirecekken, tam tersini yapıyor, İbn Arabî'nin laflarına göre Peygamber Efendimiz s.a.s.'i değerlendiriyordu.

İbn Arabî'nin yaptığı ise, kadınlar hakkında lüzumsuz **yüceltmeler** yapmaktan ibaretti. Önce kadınları kadın oluşları itibariyle adeta **kutsal** varlıklar haline getiriyor, sonra da, bu uydurma kutsallık çerçevesinde kadınlara olan meyli meşru hatta övgüye değer birşeye dönüştürüyordu.

Halbuki buna hiç de gerek yoktu.. Allahu Teala erkeği ve kadını birbirine meyledecek şekilde yaratmış, öyle programlamıştı. Karşı cinslerin birbirlerine meyletmesi ne bir kusurdu ne de fazilet.. Bu, normal bir insanlık durumuydu, insan olmanın lazım-ı gayri mufarıkıydı.. Normal insansanız böyle olurdunuz. Mesele, insanın kendisindeki bu tabiî, olağan ve normal duygu ya da hali **meşru (Şeriat'e uygun) sınırlar** içinde tutmasından ibaretti..

Kadın-erkek ilişkileri Şeriat çerçevesinde yürütülüyorduysa, sorun yoktu. Şeriat'in sınırları dışına çıkma durumunda ise **"kadınların yüceliği, kutsallığı"** mavallarının bir faydası bulunmuyordu.

İnsanın durumu şudur:

> “Kadınlar, oğullar, yığılmış yüklerle altın ve gümüş yığınları, salma atlar, sağmal hayvanlar ve ekinlerden nefsin arzu duyduğu şeylerin sevgisi (**hubbu’ş-şehevat**) insanlara süslendi, tezyin edildi (**zuyyine**). Bunlar dünya hayatının menfaatidir. Ve varılacak yerin güzeli (**hüsnü’l-meâb**) ancak Allah katındadır.” (Âl-i İmran, 3/14)

Tasavvufçu doçent meseleyi anlayamamıştı. İlla da İbn Arabî’nin ona, kadında bizim bilmediğimiz bir “yücelik”, bir “kutsiyet” bulunduğunu anlatması gerekiyordu.

*

Benzer bir bakış ya da görme bozukluğu, Ekrem Demirli’nin medyadaki fahrî temsilcisi **Ömer Lekesiz**‘in bir yazısında da mevcut:

> “**Sanat ve sanatçı** terimleri, günümüzdeki bireysel seçim ve yaratım anlayışının çok çok fevkinde bir metafizik değere sahiptir.”

Maide Suresi’nin 14’üncü ayeti şöyle:

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُواْ إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُواْ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاء إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّهُ بِمَا **كَانُواْ يَصْنَعُونَ** ﴿١٤﴾

Meali ise **Diyanet Vakfı**‘na göre şöyle:

> “«**Biz hıristiyanlarız**» diyenlerden de kesin sözlerini almıştık ama onlar da kendilerine zikredilen (verilen öğütlerin veya Kitab’ın) önemli bir bölümünü unuttular. Bu sebeple kıyamete kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Yakında Allah onlara **yaptıklarını** haber verecektir.”

Burada aslında **"yaptıklarını"** değil "**yapmış ola*cak*ları şeyleri"** ya da **"yapı*yor* oldukları şeyleri"** gibi bir karşılık vermek daha uygun olabilirdi, çünkü ilgili kelime *salt* **geçmiş zaman kipi**nde değil.

Hasan Basri Çantay ise şöyle meal vermiş:

> "«Biz Nasrânîyiz» diyenlerin de sağlam te'mînâtını almışdık. Neticede onlar da va'z-u ihtaar edildikleri şeylerden bir hıssa almayı unutuverdîler. Biz de aralarına kıyamet gününe kadar düşmanlığı ve kîn-ü buğzu yapışdırdık. Allah onların **ne (san'at) ler yapacaklarını** ileride kendilerine (gösterib) haber verecekdir.."

Merhum Çantay bir dipnot ile şu noktaya dikkat çekiyor:

Ayet-i kerimede **sanat ve sanayi** kelimeleriyle aynı kökten gelen "**yesna'ûn**" fiili kullanılmış. Halbuki **amel** kelimesiyle aynı kökten gelen "**ya'melûn**" veya fiil kelimesiyle ilişkili olan "**yef'alûn**" da kullanılabilirdi. Dolayısıyıyla burada Hristiyanlar'ın (gelecekte **sanayi devrimi** diye adlandırılacak) bir sanayi atılımı yapacaklarına işaret edilmiş olduğunu düşünmek mümkün olabilir. Ve aynı zamanda burada, yapacakları o sanayi atılımının pek de övgüye değer olmayacağını düşündüren bir tehdit iması mevcut. (Tabiî ki bu yorum, kesinlik içeren bir yorum değildir. Fakat bir "işaret ihtimali" olarak gözönüne alınabilir. "Yesna'ûn" kelimesinin kullanılmış olmasının başka hikmeti veya hikmetleri de olabilir.)

> Kehf Suresi'nin 103'üncü ayetinde şöyle buyurulmaktadır:
>
> ﴿١٠٣﴾ **أَعْمَالًا** بِالْأَخْسَرِينَ نُنَبِّئُكُمْ هَلْ قُلْ
>
> "De ki: Size, (yaptıkları) **ameller** bakımından en çok ziyana uğrayanları bildirelim mi?"

Bir sonraki ayette ise, **ameller (a'mâl)** kelimesi yerine **sanat** ve **sanayi** kelimeleriyle aynı kökten gelen ***sun'*** geçiyor:

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ **يُحْسِنُونَ صُنْعًا** ﴿١٠٤﴾

"(Bunlar) **iyi/güzel işler** yaptıklarını sandıkları halde, dünya hayatındaki çabaları/gayretleri boşa giden kimselerdir."

Burada **sun'** kelimesinden önce **hüsn (güzellik)** kelimesi ile aynı kökten gelen **"yühsinûne"**nin yer alıyor olması dikkat çekiyor. İnsanın aklına "**güzel sanatlar**" tabirini getiriyor.

Sun' kelimesi, Mehmed Akif'in şiirlerinde geçer: *" 'O benim sun'-u bedi'im, onu çiğnetme' dedi."*

Sun'-u bedi' "eşsiz güzellikte eser" demek oluyor.

Sanayi kelimesi, 'sanat'ın çoğuludur. Ancak, her sanat güzel değildir. Bu yüzden ayrıca "güzel sanatlar" tabiri kullanılır. Bugünkü **Mimar Sinan *Güzel Sanatlar* Üniversitesi** 1883 yılında **Mekteb-i *Sanâyi-i Nefîse*-i Şâhâne** adıyla faaliyete geçmişti. 1880 yılında düşünülen ilk isim ise ***Sanâyi-i Hasene* ve Fünûn-ı Âliye Mektebi** idi. Hasene, 'hüsn'le aynı kökten geliyor.

Kısacası, sanatın ve sanatçının bir **kutsallığı, metafizik değeri** vs. yoktur.

Hatta, *güzel sanatlar (sanayi)* olarak adlandırılan sanatların güzel kabul edilmeyen sanatlara da bir üstünlüğü bulunmuyor.

Çoğu zaman, o güzel kabul edilmeyen sanatlar (sanayi), insanlar için daha lüzumlu ve daha yararlıdır. Çünkü onlar, insanların **zarurî** ve **hâcî** (zorunlu olmamakla birlikte ihtiyaç duyulan) gereksinimlerine cevap verirken, güzel sanatlar **tahsinî** (güzelleştirmeye ilişkin) nitelik taşır. İnsanın derme çatma da olsa bir barınağının bulunması **zaruret** kapsamına girer. Bazı mobilyalar ise zaruret kapsamında değerlendirilmeseler de bir **ihtiyaca** cevap verirler. Duvardaki resim tablosu veya hat levhası ise ne zorunludur ne de ihtiyaca cevap verir.

Bununla birlikte insan, fıtratı gereği güzelliği çirkinliğe tercih eder. Bozulmamış bir fıtrat bunu gerektirir. Ancak bu güzellik merakı abartıldığında çirkinliğe dönüşebilir. Ölçülü ve sade bir süsleme/tezyinat, abartılı bir süs ve tezyinattan daha güzel olabilir.

İKİNCİ BÖLÜM:

İNGİLİZ'İN IBN ARABI SOCIETY'SİNİN SOSYETİK ÜYESİ: PROF. DR. MAHMUT EROL KILIÇ

SÖZÜNÜ ETTİĞİ "İRFAN"IN İÇİ BOŞ OLDUĞU İÇİN, ONU ANLATAMADI, FAKAT DİLİNİN ALTINDAKİ BAKLAYI DA ÇIKARDI

Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç'ı üniversite talebeliği zamanından tanırım. Aynı fakültede okuduk: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.. İsmailağa Cemaati'nden diye biliyordum. Merhum Bayram Ali Öztürk hoca ile ahbaplığı vardı diye hatırlıyorum.

Zamanla İsmailağa'nın "dar kalıpları"ndan kurtuldu, "evrensel" bir adam haline geldi. O şimdi İngiliz'in **Ibn Arabi Society**'sinin "**honorary fellow**"u, şeref üyesi.

Diğer şeref üyeleri şunlar: Claude Addas · **Samer Akkach** · Ralph Austin · Pablo Beneito · **Abdullah Binzagr** · William Chittick · Gerald Elmore · Simone Fattal · Eric Geoffroy · Denis Gril · **Souad Hakim** · Todd Lawson · **Abd al-'Aziz Sultan al-Mansub** · James Morris · **Seyyid Hussein Nasr** · **Kautsar Azhari Noer** · Victoria Rowe-Holbrook · Michael Sells · Stefan Sperl · Yasushi Tonaga · Eric Winkel. (Bkz. https://ibnarabisociety.org/society/)

Mahmut Erol, doktorasını Marmara Üniversitesi'nde yaptı.. İlahiyat Fakültesi'nin kadrosundaydı. Tez danışmanı bildik bir isim: **Prof. Dr. Mustafa Tahralı**. Yazdığı tez, tahmin olunabileceği gibi, İbn Arabî'ye dair: "***Muhyiddin İbnu'l-Arabi'de Varlık ve Mertebeleri: Vücud ve Meratibu'l-Vücud***".

Tahralı'nın ilmî seviyesini "***İbn Arabîciliğin Duayen Sefaleti***" başlıklı kitabımızda teşrih masasına yatırmıştık (Bkz. https://archive.org/details/ibn-arabiciligin-duayen-sefaleti)

Mahmut Erol, ***TDV İslâm Ansiklopedisi*** için İbn Arabî'ye ve kitaplarına dair "madde"ler de yazmış durumda. Ansiklopedi'deki ifadelerinin bir kısmını "***İbn Arabî'nin Mutlak Teşvişi***" başlıklı kitabımızda konu edinmiştik (Bkz. https://archive.org/details/ibn-arabinin-mutlak-tesvisi).

*

Her neyse..

Prof. Kılıç birara ***Yeni Şafak*** gazetesinde köşe yazarlığı yaptı.. 22 Ocak 2017 tarihli yazısının başlığı şuydu: "**UFO haline getirilen İslam**". Yazısı şöyle başlıyordu:

> "Bugün İslam dünyasının karşılaştığı en mühim problem bana göre din adamlarının serdettikleri nevzuhur açıklamalarla onu ya bir "**ölü" din** haline veyahut bir **"öldürme" dini** haline getirmeleri olmuştur."

Ibn Arabi Society'de "**honorary fellow**"luğu alnının akıyla hakediyor.

Fakat onun bu tür sözlerini yanlış bulacak, onlerdaki "evrenselliği" kavrayamayacak olanlar mutlaka çıkacaktır. Herkesten, Prof. Kılıç gibi "şerefli" (honorary) olmasını bekleyemeyiz.

Acaba, "Bugün İslam dünyasının karşılaştığı en mühim problem, İslam dininin 'laik devletler için ölme' dini haline getirilmiş olmasıdır" desek, acaba Honorary Hazretleri bize kızarlar mı?

Mesela Türkiye'ye bakalım..

İslam dini için öldürme diye birşey var mı?

Yok!

Fakat, "laik devlet" için ölme, şehit olma var.

Dolayısıyla, Türkiye'de İslam dininin, **"İslam için öldürme ve ölmekten kaçınma",** fakat **"laik devlet"in laik politikaları için ölüp şehit olma dini** haline getirildiğini söylemek gerekiyor.

Bilmem Honorary Hazretleri bu konuda ne düşünüyor?

*

Honorarıy Mahmut Erol, yukarıda aktardığımız tespiti yaptıktan sonra, kendisi gibi bir "**honorary fellow**" olan **Seyyid Hüseyin Nasr**'ın izinden giderek **geleneğin** önemi bahsine geçiyor.

Fakat, yazısının sonuna doğru, geleneğin **"fıkıh"ı (Şeriat'i)** kapsamadığını anlıyoruz.

Çünkü, onun bu sahte gelenekçiliği, sıra Şemsüleimme (İmamların Güneşi) lakaplı İmam Serahsî'nin "***Mebsut***" adlı devasa eserine gelince, "kısa devre" yapıyor.

Birilerinin, Hanefî mezhebinin en önemli alimlerinden olan İmam Serahsî'nin eserinin cihatla ilgili bölümlerini okumuş olmasından şikayetçi..

Şöyle diyor:

> "… Sanki bugün İslam dünyasını kasıp kavuran el-Kaide gibi, Daiş gibi örgütler tasavvuf ilminden çıkmış gibi hep faturayı oraya kesenler var. Lütfen insaflı olalım ve gerçeği görelim artık. O çocuklar hangi medreselerde ve hangi kitapları okuyarak bu hale geldiler siz de çok iyi biliyorsunuz. Sadece o literatüre bir katkı da benden olsun. Mısır'da bulunduğum sırada Eymen el-Zevâhiri (Şimdi el-Kaide lideri) bir diş doktoru idi. Onun derslerine giden bir gence size ne anlatıyor diye sorduğumda 'Bize devamlı olarak İmam Serahsi'nin ***el-Mebsut***'unun 'Kitabü'l-Cihad' bölümünü okutuyor' demişti. Ve o bölümü ayrı fotokopi yapıp yanlarında taşırlar ve her defasında oraya müracaat ederlerdi. Yani '**Ahkam**'a dair metinler okurlardı….
>
> "… Sorarım sizlere bu çocuklar Arap dünyasında İbn Arabi'nin ***Fusûs***'unu okuyarak mı yoksa İbn Fârız'ın ***Divan***'ını okuyarak mı bu hale geldiler?. Afganistan'da, Pakistan'da, Tacikistan'da, Mevlana'nın ***Mesnevi***'sini mi okuyarak bu hale geldiler? Türkiye'de Yunus Emre, Davud el-Kayseri, Molla Fenari, İbn Kemal, Taşköprülüzade, İsmail Hakkı Bursevi, İbrahim Hakkı Erzurumi okuyarak mı bu hale geldiler? Şüphesiz hayır…"

Demek ki, vatandaşın derdi aslında **gelenek** değil..

Çünkü, Hanefî mezhebinin en muteber kitaplarından olan **el-Mebsut**, geleneğin ta kendisi demektir.

Batı, ve Batı'nın "müttefik"i laik devletimizin "derin" güçleri, **Şeriat'sız, fıkıhsız, cihatsız bir İslam** istiyor, bütün mesele bu..

Aslında, ölçüsüz, hadsiz hesapsız İbn Teymiyye düşmanlıkları da bundan kaynaklanıyor.

İbn Teymiyye'yi itikaden mücessimeye kayan anlayışı veya birkaç fıkhî meselede şaz görüşler savunmuş olması yüzünden değil, gerçekte, **sahte tasavvufa getirdiği haklı eleştiriler** yüzünden sevmiyorlar. (İbn Teymiyye, **Abdülkadir-i Geylanî ve Cüneyd-i Bağdadî** gibi müteşerrî sufîlere hürmet eder.)

İbn Teymiyye'nin hataları önemsiz sayılmaz, fakat sahte tasavvufa getirdiği eleştiriler takdire şayandır. (Yakınlarda vefat eden Nakşbendî şeyhi Seyda **Mehmet Emir Er** hoca, İbn Teymiyye'nin tasavvuf konusundaki yaklaşımının doğru olduğunu söylemekteydi.)

*

Ancak, Mahmut Erol'un, her ne kadar adını sitayişle anıyorsa da, mesela **Erzurumlu İbrahim Hakkı** k.s.'nun ***Marifetname***'sini okumuş olduğunu sanmıyorum.

Çünkü, okumuş ve anlamış olsaydı, İbnü'l-Arabîcilik yapamazdı.

Çünkü Erzurumlu İbrahim Hakkı rh. a. vahdet-i vücud meselesini şu şekilde ele almaktadır:

> "Şühudlar (şahid olma, müşahede) üç çeşit olur: Kamil, nakıs (noksan) ve enkas (en nakıs, en noksan)…. Nakıs, muvahhid ariflerin şühudu olup, zahir ve mazhar onların müşahedelerinde bir olur. Onlara göre mezahir (mazharlar) zahirde fena bulur. Bu şühud, onun için nakıs sayılır ki, bunda isim ve sıfatların ibtali bulunur. Lakin bu müşahede sahibi mazurdur."
>
> (İbrahim Hakkı Erzurumî, ***Marifetname***, sad. Faruk Meyan, İstanbul 1980, s. 734.)

Zahir ile mazharın (kendisinde zahir olunanın) müşahededе bir olması, ikisinin aynı şey olarak görülmesidir (fena, yok olma). Burada zahirden kasıt Allahu Teala'dır. İsim ve sıfatların iptali, bu tür müşahededе Allahu Teala'nın isim ve sıfatlarının geçersiz kabul edilmesi ve yok sayılmasıdır. Mesela, böyle bir fena düşüncesi, Allahu Teala'nın "Halik" (yaratıcı) isminin yok sayılması anlamına gelir. Aynı durum Allahu Teala'nın birçok isim ve sıfatı için geçerlidir.

Merhum Erzurumlu, vahdet-i vücudçuluk yapıp **"hakikat" edebiyatı**na sarılanları şöyle değerlendirmektedir:

> "… Onlar **maymun tabiatları ile ayıplı, gadap ve şehvetine mağlup, engel perdeleri ile perdelenmiş iken, vahdet-i vücud bileni arif ve muvahhid sanıp, onu *hakikat*e vakıf bilmişlerdir.** Onu **kemalin zirvesine kavuşmuş bir fazıl** görmüşlerdir. Hayır! Öyle değildir! Bu düşünce ve bilmelerin hepsi yanlıştır. Zira vahdet-i vücud ***marifet***i, sahiplerine asla bir fayda vermez. Belki öyle olur ki, onun sebebiyle ***ilhad*** yoluna giderler. *Zındık* olup, tabiat zindanına düşerler." (***A.g.e.***, s. 743.)

Demek ki, vahdet-i vücut edebiyatı ile hakikat ve marifetten dem vuranlar, merhum Erzurumlu'ya göre, olsa olsa **mülhid ve zındık** olurlar. Bunlar kemal sahibi arif ve fazıl kimseler olmak bir yana, **maymun tabiatlı, gadap ve şehvetine mağlup, perdelenmiş** kişilerdir.

Merhum Erzurumlu sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Salike sülukunda faydalı olan, umumi olan **vahdet-i vücudu şühud**dur. Yalnız **marifet** faydalı olmaz. Çünkü eksiktir. Şühud ise, bir ıztırarî (istemeden gelen, gayri ihtiyarî) hal olup, mücahede ile hasıl olur. **Zül ve iftikar** ile vücuda gelir. Zira müşahede, ancak mücahededen doğup kuvvet bulur. Bu müşahede hali, ***şeriat*e uyulduğu ve güzel**

> **huylarla huylanmış bulunduğu zaman** sahibine faydalı olur. Yoksa **zındıklık** felaketine sebep olur." (***A.g.e.***, s. 743.)

Burada *vahdet-i vücudu şühud*dan kasıt, bunun bir **hâl olarak yaşanmasıdır. Marifet**ten kasıt ise, yaşanmamış olduğu halde, vahdet-i vücudçuların sözleri çerçevesinde konunun **bilinmesi**dir.

Bu tür şühudun, yani hâlin, ıztırarî (mecburî, elde olmadan, zorunlu, istenmeden) ortaya çıktığı belirtilmektedir. Buna yol açan ise, ihlaslı mücahededir, salih ameldir. **Zül ve iftikar** ile vücuda gelmesi, kişinin kendisini **değersiz bir hiç** olarak görmesi anlamına gelmektedir. Yani bu hali yaşayanlar, marifet vs. iddiasında bulunanlar değil, kendilerini hiç kabul edenlerdir. Kendilerini altın kerpiç vs. zannedenler hele hiç değillerdir. Zül ve iftikar yokluğu, tekebbür ve tefahur ise **zındıklık** anlamına gelmektedir.

Merhum Erzurumlu, vahdet-i vücud halini yaşamadan bundan bahsedenlerin sözlerinin boş olduğunu ise şöyle açıklar:

> "… Allahu Teala hiçbir şeye hulul etmediği gibi, hiçbir şey de O'na hulul etmez. İşin esası, **tadarak anlaşılan bu işleri, aklın anlayamamasıdır**. Akılla anlamak isteyen yanılır. Doğru yoldan çıkar. Demek ki, bu tür işler, ancak **hâl ile** anlaşılır. Hâli olmayanların bunu (akıl yürüterek) **anlaması imkânsızdır**. Zira bu fena ve bekanın, dışarda bir benzeri yoktur ki, ona benzetilebilsin." (***A.g.e.,*** s. 745.)

Mahmut Erol gibilerin sorunu şu.. Bilmiyorlar, bilmiyor olduklarını da bilmiyorlar.

Sonra da, hakikat marifet vs. diyerek boş edebiyat yapıyorlar.

İlhad ve zındıklık değirmenine su taşıyorlar.

Gelenekten haberleri yok, "Gelenek de gelenek" diye feryat koparıyorlar.

İlhad, zındıklık, maymun tabiatlılık, **"ılımlı İslam" projesinin misyonerliği**, Şeriat'e düşman Batılılar'ın maskarası olmaya yatkınlık, onların dilinde maneviyat, **marifet ve hakikat** haline geliyor.

*

Mahmut Erol, yazısında şunu da söylüyor:

> "Açık ve net söylüyorum bütün **maneviyat** karşıtı İslam yorumları bilerek bilmeyerek müstemlekecilerin yollarını açan Truva atlarıdırlar.
> Tıpkı **Lawrence**'in elinden tutup şişirdiği **Vahabizm**'in hem benim Devlet-i Aliyye'mi parçalamak ve hem de İslam dünyasının genç nüfuzunu birbirlerinin kafasını kesen hale getirerek helak etmek üzere kullanılması gibi. Eminim bugün dahi "İyi iş çıkarmışız arkadaşlar" diyerek olan biteni kendi köşelerinde büyük zevkle izlemektedirler. "İçimizdeki aptallar yüzünden bizleri helak etme Allah'ım" (A'raf 155)."

Peki, İmam-ı Rabbanî ve Erzurumî rh. a. de Vehhabî miydi?!

Üstelik, bunları yazan adam, İngilizler'in, yani **Lawrenc**e'in ırkdaşlarının "**Ibn Arabi Society**"si ile irtibatlı biri (şeref üyesi).. (

Mahmut Erol'un içimizdeki aptallardan olmadığı, söz konusu "merkez"in **şeref üyesi** olmasından belli.. O, uyanıklardan.

Aptallık, onun "hakikat ve marifet" aşkının **Oxford**'daki köklerinden habersiz olanlara düşüyor.

*

Mahmut Erol, ardından şunu da söylüyor:

> "Kimse kusura bakmasın ama olsun varsın fıkhi olarak bazı eksiklerimiz, hatalarımız, günahlarımız olsun. Kim mükemmel ki? Kimin namazı tam

ki?. Böyle deyince pek çok kişinin ‘ne diyorsun sen’ diyeceğini biliyorum. Namazsız siyasal İslamcılık bir şekilde göze batmaz olunca sorun yok. İslam’ı bir siyasi ideolojiye indirgemek de aynı maneviyatsızlaştırmanın ürünü olunca sonuç böyle oldu. Zaten modern siyasal İslamcılığın maneviyatı dışlayan ekollerden geliyor olması da tesadüf değildir. Kendimize böyle, ama başkası söz konusu olunca İslam’ın bütün şartlarını eksiksiz olarak ondan bekleriz.”

İnsanların amelde kusurları olabilir, fakat **itikad**, hata ve noksan kabul etmez.

Şeriat’i tümüyle yaşayamayabilirsiniz, fakat tümden **kabul etmek** zorundasınız.

Tabiî, şayet müslümansanız.

Namazsız siyasal İslamcılığın bir değeri yoktur, fakat şeriatsiz, fıkıhsız tasavvuf da sapıklıktan başka birşey değildir.

Gerçekte, namaz kılmayıp da İslam’ı maneviyatı (vahdet-i vücutçuluk değil) ve siyaseti ile **bir bütün olarak benimseyenler**, namaz kılıp da İslam’ın siyasal boyutunu yok sayanlardan daha iyi durumdadır. (Mesele merhum **Necip Fazıl** amel noktasından kusurları olan biriydi, fakat İslam’ı şeriat, tasavvuf ve siyaset boyutlarıyla bir bütün olarak tavizsiz bir şekilde savunuyor ve benimsiyordu. Allah rahmet etsin!)

İslam’ı siyasal bir ideolojiye indirgemek doğru değildir, fakat İslam’ın siyaset boyutunu budamak, yok saymak da, **İslam’ı tahrif** etmektir. İhanettir, sapıklıktır.

Ayrıca, İslam’ı siyasal bir ideolojiye indirgeme lafının mucitlerinin Batılılar olduğunu da unutmamak gerekir.

Siyasal İslamcı olarak bilinen bütün hareketlerin maneviyatı dışladığı da söylenemez. Mesela İhvan-ı Müslimîn siyasal İslamcı bilinir, fakat **Hasan el-**

Benna maneviyatı güçlü biriydi (Merhum **Ali Ulvi Kurucu'nun hatıratı**nın ikinci cildine bakmak faydalı olur).

Erbakan da siyasal İslam denilince Türkiye'de ilk akla gelen isimdir; bununla birlikte **Hasib Yardımcı Efendi, Abdülaziz Bekkine Efendi ve Mehmed Zahid Efendi** gibi zatlarla gönül bağı vardı. (Onları anarken duygulandığına, sesinin ve çenesinin titrediğine, gözlerinin yaşardığına bizzat şahit olmuştum.)

Aslında, "Varsın amelimiz eksik" olsun tarzı laflar da, son tahlilde, İslam'ı "ide"ye, "idea"ya indirgemek olarak da yorumlanabilir.

Kısacası, Mahmut Erol'un yaklaşımı aslında kendi içinde çelişkili ve tutarsız.

Bu kadar evrensel olmasa "eyiymiş", kendisini fazla dağıtmış.

CİNAYETİN DE KABİL'E UZANAN BİR GELENEĞİ VAR

Prof. Mahmut Erol Kılıç, ***Yeni Şafak*** gazetesinin **26 Şubat** 2017 tarihli sayısında yayınlanan "**Bir geleneği olmak 1"** başlıklı yazısında, vahdet-i vücud vs. meselesini getirip "gelenek" tartışmasına bağlamış durumda..

Yazısı şöyle:

> **"**Tahminen yirmi yıl kadar evveldi. Geleneksel düşünce okulunun yaşayan temsilcilerinden **Seyyid Hüseyin Nasr**, kitaplarını neşreden İnsan Yayınları'nın davetlisi olarak bir dizi konferanslar vermek üzere İstanbul'a gelmişti. Bu meyanda yayınevinin sahibi rahmetli İlhan Akıncı ağabey Nasr'ı bir grup yerli yazar çizerle daha yakından tanıştırmak üzere evinde bir davet verdi. Yemek faslından sonra soru ve cevap şeklinde sohbete geçildi. Pek çok soru soruldu cevaplar alındı. Lakin sona doğru **Ali Bulaç**'ın sorduğu bir soru karşısında Nasr'ın keyfi kaçtı ve ne diyeceğini bilemedi. Nasr'ın cevabını, daha doğrusu tepkisini bugün dahi unutamam. Soru şu idi: "*Efendim, siz yazılarınızda çok sık* ***Gelenek*** *diye bir kavrama vurgu yapıyorsunuz. Acaba şu Gelenek dediğiniz şey nedir bize bir kere daha anlatır mısınız?*". Nasr adeta Fesubhanallah dercesine bir müddet yere baktı. Sonra da; "*Valla iki saattir bunu anlatıyorum Ali Bey. Üstelik bütün eserlerimde de ana kavram bu. Özellikle, Türkçe'ye de çevrilen* ***Modern Dünyada Geleneksel İslam*** *kitabımın girişinde sırf bu kavramı anlattığım uzun bir girişim var. Anlaşılan siz pek okumamışsınız. Konuyu hiç bilmeyenlerle tartışma yapmak abestir. İyisi mi siz önce oraları bir okuyun sonra görüşürüz*" dedi.
>
> "Bu anıyı paylaşmamın nedeni İslami kesimde bazı yazar çizerlerin bugün dahi ne kavramı ve ne de konuyu hala anlamamış gözüküyor olmalarıdır. Dikkat edin sadece "Anlamak" diyorum, yoksa kabul etmek veyahut

etmemeği kastetmiyorum. Bu zaviyeyi benimseyen olduğu gibi benimsemeyen de pek çok insan var ki bu tabiidir. İşin daha da ilginci ise Batı'da daha çok epistemolojik anarşist, militan devrimci, modernist, ateist ve statükocu bazı çevreler 'Bu kavram dini çağrıştırıyor' diye karşı çıkarlarken bizde ise dini bir geleneğe bağlı olduğunu ileri süren bazı yazar çizerlerin karşı çıkması kafaların ne kadar karışık olduğunu göstermektedir. Bizdeki karşı çıkışın yukarıda verdiğim örnekte olduğu gibi iyi niyetli bir yaklaşımla 'Anlama' problemi olduğu kanaatindeyim. Tıpkı bazı din alimlerimizin zaman zaman yazılarında karşılaştığımız benzer şekildeki metafizik, felsefe, tasavvuf v.b. gibi özel müktesebat gerektiren sahalarla ilgili konularda yaptıkları hilkat garibesi yorumlarda olduğu gibi. Keşke hiç o konulara girmeseler diyesi geliyor insanın. Mesela yıllarca İslam'da çek ve senetin yeri nedir? İslami bankacılık nereye kadar caizdir? Kredi kullanabilir miyiz v.b. gibi pratik hayatımızda karşılaştığımız bazı hususlara dair kıymetli fetvalar veren âlimlerimizin en büyük hataları bu somut ve pratik sahadaki uzmanlıklarını her sahaya hatta fizik ötesi konulara da taşımalarıdır. O konularda kendilerinden istifade ettiğimiz bu âlimlerin **Mebde' ve Meâd**, **Tecelliyat-ı İlahiyye, Emanet, Velayet, Vahdet-i Vücud**, **Tarikat**, **Ruhlar âlemi** v.b. gibi konularda da hüküm vermeleri ve mine'l-garâib ve'l-acâib sonuçlar doğurmaktadır. Bize göre bunun sebebi de yine Gelenek ile irtibatlıdır.

"Geçen haftalardaki yazılarımızda dile getirdiğimiz gibi eğer din eğitimimiz Gelenekte olduğu gibi, mesela Davud el-Kayseri gibi Molla Fenari örneğinde olduğu gibi önce metafizik eğitim alınıp sonra fıkhi konulara inme şeklinde bir süreç izliyor olsa idi böyle bir zihni parçalanma yaşamazdık. İlimler hiyerarşisi alt üst oldu. Ayak baş oldu baş ayak oldu. O yazılarımda da göstermeye çalıştığım gibi ilk müftümüz Molla Fenari her şeyden evvel bir metafizikçidir. Bir yola bağlıdır. **Fusûs** ve **Mesnevi** uzmanıdır. Sonra buradan kalkarak pratik hayata dair meselelere inmiş ve

fıkhi görüşlerde bulunmuştur. Ama onun fıkhının da bir felsefesi vardır, bir usulü vardır. O üst prensibe bağlıdır. Usulsüz vusul olmaz derler.

"Ananedeki bu süreci izlememiş ve böylesi bir talim ve terbiyeden geçmemiş günümüz din âlimleri muhatap kaldıkları bu türden sorular karşısında "Benim ilmim o konuları ihata etmez, bilgim ve tecrübem olan bir konu değil" demek yerine her halükarda cevap vermeye cüret etmeleri kendilerini büyütmeyip küçük düşürmektedir. Hem dini ve hem de bu konulara meraklı gençlerle yaptığımız sohbetlerde din âlimlerimizden en çok şikayet ettikleri konular bunlar olmaktadır. "Biz ve onlar farklı diller konuşuyoruz" diyorlar. "*Mesela biz **Kur'an** Okumaları derken hermenötiği kastediyoruz, onlar Kur'an Tilaveti anlıyorlar*" diyorlar. "Biz Vücud derken onlar bundan Beden anlıyorlar" ilaahir… Dahası, dini konularda değil de diğer sahalarda çalışan gençler indinde ise bu ayrı tellerden çalma durumu zirve yapmaktadır. Bu hocaların bir de 'Bir ilim sahibi olmadıkları bu konuları' kulaktan dolma duydukları bazı başka konulara kıyas ederek anlatmaya çalışmaları ortaya tam bir komedi çıkarmaktadır. Mesela ne olduğunu doğru düzgün bilmedikleri Panteizm'i vahdet-i vücud metafiziği için kullanmaları, Hz. Peygamber'in ilim kapılarından birisi olarak gördüğü rüya alemi denilince Freud demeleri, İlm-i Batın karşısında Masonluk demeleri, İlm-i Te'vil deyince Zırva demeleri, Cinler için Atomlar demeleri, İlm-i Murakaba deyince Hinduizm demeleri, Tasavvuf denilince hemen Budizm demeleri ortaya gerçekten gülünç mukayeseler çıkarmaktadır. Çobanın sürüyü bir tepeden diğer tepeye geçirinceye kadar oğlunu birkaç kelime öğrensin diye karşıdaki medreseye göndermesi hikayesini hepimiz biliriz. Anlamını ve bağlamını bilmeden oradan buradan duyulan laflarla ilim olmaz. Bu soruları bir de Molla Fenari'ye sorun bakalım size ne cevap verecek. İşte günümüz din âlimleri ile gelenekli din âlimlerimiz arasındaki büyük fark burada yatmaktadır. Bu fark

kapanmadığı sürece din âliminin gerek bireysel ve gerekse toplumsal rehberiyetinin oluşması çok zor gözüküyor.

"İşte anlamakta zorlanılan böylesi kavramlardan bir tanesi de **Gelenek** kavramıdır. Hocalarımız ne kadar okudukları metinlerde sık sık "Allah'ın Kelimelerinde bir değişiklik bulamazsın", "Kökleri yukarıda sabit dalları aşağıda ağaç", adetullah, sünnetullah, Peygamberler silsilesi, ilim silsilesi, ilim senedi, sika râviden sika râviye rivayet edilen hadis, fem-i muhsinden fem-i musine, elden ele, tarz-ı kadim v.b. gibi kavramlarla karşılaşmaktaysalar da işte bunun **Gelenek** demek olduğunu farketmiyorlar.

"Veyahut çarşıda pazarda bir fırının, bir lokantanın bile "…den beri", (since…) diyerek kendisine bir tarih, bir silsile çıkardığını görmüyorlar. Yani ustadan ustaya nakledilen bir ilim, bir tarz, bir sanat, bir görgü var. Benim ürettiğim ürün bütün bu tecrübelerden süzüle süzüle geliyor. Yani güvenebilirsiniz demektir. Yeni çıkan firmalar ise ne olduğu belli değil. Bir Gelenek olmaları yılları alır. Dün kurulan bir firmanın Geleneği olmaz. Şimdiden sonra oluşursa oluşur. Siz binlerce yıldır tecrübe edile edile, tekamül ederek gelen bir Geleneğe tabi olarak beslenir sonra buna şerhler, tâlikler düşerek kendi katkınızı yaparsınız. İlim böyle ilerler."

*

Mevzuya **Seyyid Hüseyin Nasr**'la ilgili bir hatırası ile girmiş..

Nasr'ın o Türkiye ziyaretini hatırlıyorum.

Bir arkadaşın ısrarıyla, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ndeki konferansına da iştirak etmiştim. Tercümeyi Mahmut Erol yapıyordu, bir süre sonra Ekmeleddin İhsanoğlu onun yerine bir başkasının tercümeye devam etmesini istemişti.

Nasr'ın ***Modern Dünyada Geleneksel İslam*** kitabının o uzun girişini de zamanında okumuştum ve etkilenmiştim.

Ali Bulaç bir ara yazı ve konuşmalarında Nasr'a çok atıfta bulunurdu, sonra birden bire bunu bıraktı. Nedeni aralarındaki söz konusu muhavere olabilir.

Aslında Ali Bulaç, bir şakird, bir tilmiz, bir öğrenci edasıyla bir soru yöneltmiş, Nasr ise kelime oyununa dayanan kaba bir cevap vermiş. Gerçekte Ali Bulaç çok okuyan biridir.

*

Bununla birlikte, Nasr'ın **gelenek** kavramının ya da anlayışının **hak-batıl ayrımı**nı işlevsiz hale getirdiğini görüyorum.

Çünkü gelenek, salt **hakk**a özgü birşey değildir. **Batıl**ın da bir geleneği vardır.

Peygamber Efendimiz s.a.s.'e karşı çıkan Mekkeliler, **gelenek adına** karşı çıkıyorlardı.

Hz. İsa aleyhisselam'a en büyük tepkiyi, **Yahudiler'in geleneğe** dayanan kurumsallaşmış ulema hiyerarşisi göstermişti.

Aynı şekilde, Medine'de Yahudiler'in müslüman olmasına, **Yahudi geleneği /** geleneksel birikimi ve geleneksel ulema hiyerarşisi engel olmuştu.

Firavun, Hz. Musa'ya **gelenek adına** karşı çıkıyordu.

Merhum Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil'in dediği gibi, **"Gökkubbe altında yepyeni *hiçbir fikir yoktur*. En *yeni fikirler,* eski *fikirlerin yeni* elbise giymiş halleridir".**

Birtakım düşünce ya da kurumların gelenek kavramı yüceltilerek savunulmasının, o fikirlerin özündeki eksiklikten kaynaklanıyor olması da mümkündür.

Bunun da ötesinde, Allahu Teala şu uyarıyı yapmaktadır:

> “Onlara, ‘Allah’ın indirdiğine uyun!’ denildiğinde, ‘Hayır, biz, **atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a** uyarız!’ derler. Peki ama, ataları birşey anlamayan, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (onların yoluna uyacaklar)?” (Bakara, 2/170)

Dolayısıyla, geleneğe sahip olmak, tek başına **değer** kaynağı değildir.

“Hak olan gelenek” değerlidir. “Batıl gelenek’ ise değersizdir.

Batıl, *bir geleneğe sahip diye*, değerli hale gelmez.

*

Gelelim Mahmut Erol’un yazısındaki **usul ve esasa** müteallik hatalara..

Şöyle diyor:

> “… Batı’da daha çok epistemolojik anarşist, militan devrimci, modernist, ateist ve statükocu bazı çevreler ‘Bu kavram dini çağrıştırıyor’ diye karşı çıkarlarken bizde ise dinî bir geleneğe bağlı olduğunu ileri süren bazı yazar çizerlerin karşı çıkması kafaların ne kadar karışık olduğunu göstermektedir.”

Aslında bu ifadelerin bizatihî kendisi bir kafa karışıklığının ürünü..

Çünkü, konuyu tartışırken Batı’daki durumu **referans** alıyor.

Konumumuzu Batı’ya bakarak belirlemek zorunda değiliz. Üstelik, bir Batılı’nın gelenekten de, dinden de anladığı şey, tam olarak bizim anladığımız şeyler değildir.

Ayrıca Batı için gelenek, aslında büyük ölçüde **Kilise baskısı, Engizisyon, papaz sömürüsü, mezhepler savaşı vs.** demektir.

Aslına bakılırsa, epistemolojik anarşizmin de, militan devrimciliğin de, modernizmin de, ateizmin de bir geleneği mevcuttur. Mesela epistemolojik

anarşizmin kökleri **Eski Yunan'a ve Sofistler'e** uzanır. Her devirde militan devrimciler de bulunmuştur.

Modern kelimesinin tarihi ise çok daha ilginç.. Batılılar modern kelimesini ilk önce 5. yüzyıl başlarında muvahhid (Tevhid ehli) yeni Hristiyanlar için kullandılar. Gotlar gibi barbar kavimlerden Hristiyanlığı kabul edenler Aryüs mezhebini benimsiyor, Hz. İsa'yı sadece peygamber olarak görüyorlardı.

O günkü Hristiyan geleneği bunlara **modern** adını verdi.

*

Mahmut Erol'un şu cümlesi ise çok daha büyük bir hatayı yansıtıyor:

> "… eğer din eğitimimiz Gelenekte olduğu gibi, mesela Davud el-Kayseri gibi Molla Fenari örneğinde olduğu gibi önce metafizik eğitim alınıp sonra fıkhi konulara inme şeklinde bir süreç izliyor olsa idi böyle bir zihni parçalanma yaşamazdık."

Boynu eğri deve misali.. Bu ifadelerin neresini düzeltelim ki!..

Bir defa, geleneği bu isimlerle başlattığın zaman, bizzat kendin **asıl geleneği** ayaklar altına almış oluyorsun.

Gelenek, eğer bizim anladığımız gelenek ise, bu isimlerle başlamış birşey değildir.

Ve, asıl geleneğe bakıldığında, İslamî tedrisatın hiçbir zaman metafizik eğitim ile başlamadığı görülür.

Mesela İmam-ı Azam ve İmam Matüridî **önce** hangi metafizik eğitimi aldılar?

Aziz Mahmud Hüdayî, Hacı Bayram-ı Velî, Halid-i Bağdadî, İmam Gazalî, Akşemseddin, Mevlana vs. vs..

Bunların hepsi, önce “geleneksel medrese” tahsili görmüş, sonra tasavvufa yönelmişlerdir.

Önce metafizik eğitimi görmeleri diye birşey söz konusu değildir.

Kaldı ki, buradaki metafizik ve eğitim kavramları da başlı başına sorun…

İslam tasavvufu bağlamında metafizik, ders alınıp öğrenilecek ve sonra da edebiyatı yapılacak birşey değil, “yaşanacak” birşeydir. Ve yeri, medrese değil, tekke ve dergâhlar olmuştur..

Yazı uzayacağı için bu kadarla yetinip şu notu düşünelim: Ne yazık ki Mahmut Erol boş konuşuyor, ve yazdıkça, bilgiçliğinin salt içi boş edebiyata dayandığı ortaya çıkıyor.

Konuyu tartışma biçimi de sadece mugalata ve demagoji ehline yakışan “tartışmacı kurnazlıkları”na dayanıyor.

Delil olarak değer taşıyan herhangi bir bilgi kırıntısı içermiyor.

*

Mahmut Erol, şecaat arzederken sirkatini de söylüyor..

Mesela şunu diyor:

> “Hem dini ve hem de bu konulara meraklı gençlerle yaptığımız sohbetlerde din âlimlerimizden en çok şikayet ettikleri konular bunlar olmaktadır. ‘Biz ve onlar farklı diller konuşuyoruz’ diyorlar. ‘Mesela biz ***Kur’an*** Okumaları derken hermenötiği kastediyoruz, onlar Kur’an Tilaveti anlıyorlar’ diyorlar.”

Sorun bu kadarsa büyütülecek birşey değil..

“***Kur’an*** okumaları” lafı aslında “tercüme ve taklit zihniyeti”nin bir ürünü.. Batılılar “okuma” kavramını anlama çabası için de kullandıkları için tercümeler yoluyla dilimize girdi..

Geleneğe dayanmayıp yeni olduğu için de bir cazibesi var.. “***Kur’an*** okumaları” dediğiniz zaman bir “artistlik” yapmış da oluyorsunuz.

Bu vatandaşlar neden **gelenek** içinde konuşup “tefsir” demiyor da “okuma” diyorlar?

Kafa karışıklığı ve Mahmut Erol..

Geleneği savunduğu bir yazıda verdiği örneğe bakın!..

Sonra, **hermenötik** denilen “metni bozma” ameliyesi, hangi geleneğe dayanıyor?

Hermenötik, kısaca, papazların metnini bozdukları **İncil**‘i “bugünün idrakine” uydurmak için icat ettikleri bir saçmalıktan başka birşey değildir.

Delik, hermenötik yamasıyla kapatılacak kadar küçük değil.

Ve, hermenötik, hareket noktası itibariyle, geleneği tanımamayı, iplememeyi gerektirir.

Eğer gelenekten söz ederseniz, hermenötiğin meşruiyeti kalmaz.

Mahmut Erol mu daha kıt anlayışlı, bu gençler mi, karar vermek zor.

YANLIŞ SORUNUN DOĞRU CEVABI OLMAZ

Yeni Şafak gazetesi yazarı Prof. Mahmut Erol Kılıç'ın "**Davud el-Kayseri bizim neyimiz olur?**" başlığını taşıyan 17 Eylül 2019 tarihli yazısını sonu şöyle:

> "Şimdi sorumu soruyorum: Yerli ve yabancı pek çok bilim adamının muhtelif konulardaki fikirleri üzerinde hala çalışmalar yaptığı böylesi bir âlim olan Davud el-Kayseri ile acaba bizim ne alakamız kaldı? Osmanlı Devleti'nin en baş müderrisinin İslam anlayışı ile bugün bize İslam'ı öğreten hocaların İslam anlayışları ne kadar örtüşüyor?"

Hz. Ali k. v., "Hakkı kişilere göre tanıma, kişileri hakka göre tanı!! Hakkı tanı, ehlini de bilirsin" demiştir.

Yukarıdaki soruyu sorabilen bir kişinin istikamet üzere olabilmesi çok zordur. Belki de sadece tesadüflere bağlıdır.

Doğru soru ancak şu olabilir: **Allah'ın Resulü'nün ve güzide ashabının İslam anlayışı ile bugün İslam'ı öğretme iddiasında bulunanların İslam anlayışı ne kadar örtüşüyor?**

Bu sorunun bir değeri vardır.

Çünkü, hadis-i şerifte de belirtildiği gibi, bu ümmet 73 fırkaya ayrılacaktır. Kurtulan fırka, Allah'ın Resulü sallallahu aleyhi ve sellem ile onun ashabının yolundan gidenler olacaktır.

*

Bir adama, "Yerli ve yabancı pek çok bilim adamı tarafından onun muhtelif konulardaki fikirleri üzerinde hala çalışmalar" yapılıyor diye değer atfedilmez.

Hristiyan dünyasındaki **Ortaçağ skolastisizmi** böyle birşeydi. Eflatun ve Aristo gibi isimlerin fikirleri üzerinde çalışma üstüne çalışma yaptılar, tonlarca mürekkep harcadılar, bir adım bile mesafe alamadılar.

Bakış açınız bu olursa, haklarında sürekli yeni çalışmalar yapılıyor diye **Darwin**, **Freud** ve **Marx** gibi isimler de değerli hale gelir.

İkincisi, buradaki ısrarlı Osmanlı vurgusu da, son tahlilde ben-merkezci, hatta ırkçı bir bakış açısını benimsemek anlamına gelir.

Üçüncüsü, kaygılanmamız gereken husus, yukarıda da belirtildiği gibi, Allah'ın Resulü s.a.s. ile ashabının İslam anlayışı ile olan alâkamız olabilir.

İnsanları, Davud-ı Kayserî'nin İslam anlayışı ile alâkası noktasından sorgulamak, boş, yanlış ve haksız bir tutumdur.

Onları, sorumlu olmadıkları birşeyle suçlamaktır.

*

Mahmut Erol'un yazısı, bir "ilim" adamına yakışmayan ifadelerle dolu.

Mesela, *"İrfan mı esas ilim mi esastır gibi suni tartışmalara giren zamanımız fukahası bu baş müderrisin (Davud-ı Kayserî'nin),* ***Ledünni İlim ve Hakiki Sevgi*** *(çev. M. Bayrakdar, İst. 2009) eserine bir baksalardı orada bir Osmanlı müderrisinin ilimler anlayışını görürler beyhude teorilerle vakit geçirmezlerdi"* diyor.

Bir fikrin doğruluğu, kitap adı vermekle ispat edilmiş olmaz.

"Sen filan yazarı okusaydın böyle konuşmazdın" tarzı "delillendirme" ya da "ispat" biçimine, ilmî delillerin ve kanıtlamanın ne anlama geldiğini bile tam bilmeyen "akademi dışındaki" insanlar tarafından yapıldığında bir dereceye kadar müsamaha

gösterilebilir, fakat bu bir akademisyen tarafından yapıldığında, onun "ilim" adına konuşma salahiyetine aslında sahip olmadığını göstermekten başka bir işe yaramaz.

Üstelik, "İrfan mı esas ilim mi esastır" sorusuna cevap aramak "suni tartışma" olarak kabul edilecekse, Mahmut Erol'un baş tacı ettiği isimlerin kitaplarının suni tartışma olmanın da ötesinde, zararlı bir sürü tartışma ile dolu olduğunu hatırlamak gerekir.

Mesela, İbn Arabî'nin Firavun'un imanı meselesi, nasıl bir tartışmadır?

Mahmut Erol, muhataplarına "beyhude teoriler" de isnat ediyor.

İbn Arabî'nin Firavun'un imanı teorisi, nasıl bir teoridir?

Bu, sadece bir örnek.

Mahmut Erol'un "propagandist" üslubuyla "suni tartışma, beyhude teori" vs. "yafta"ları takmak yerine, bir ilim adamı ciddiyetiyle muhataplarının fikirlerini tartışması ve bunların gerçekten sunî tartışmalar ve boş teoriler olduğunu ortaya koyması gerekirdi.

*

Mahmut Erol, Davud-ı Kayserî'nin İbn Arabî hakkındaki övgülerini de aktarıyor.

Bilindiği gibi, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in, Raşid Halifeler, aşere-i mübeşşere, Selman-ı Farisî, Ebuzer-i Gıfarî, Ammar bin Yasir, Habbab bin Eret, Abdullah ibni Mes'ud vs. gibi ashab hakkında bazı övgüleri mevcuttur.

Bunlar, bir değer taşır. Daha doğrusu, değerin ta kendisidir. Ölçülemez.

Davud-ı Kayserî'nin İbn Arabî hakkındaki övgüleri ise, kendisinden başkasını bağlamaz. Aslında, bozacının şahidi şıracıdır fehvasınca, bazen bu tür övgüler, öven kişinin değerini düşüren birşey de olabilir.

Mahmud Erol bu bağlamda İbn Arabî'yi "Osmanlı İslam anlayışının kurucu babalarından" biri olarak nitelendiriyor ki, "**Osmanlı İslam anlayışı**" diye birşey ortaya atması bakımından, "suni ve beyhude" olmanın da ötesinde, yanlıştır.

Önemli olan, başta da söylediğimiz gibi, Ehl-i Sünnet ve Cemaat anlayışıdır.

Yani, Sünnet'e ve (ırkçı ya da ben-merkezci bir bakış açısıyla Emevî, Abbasî, Osmanlı vs. gibi belirli bir zümreyi veya siyasal odağı değil, ümmet-i Muhammed'in genelini ifade eden) Cemaat'e bağlılık anlayışıdır.

*

Mahmut Erol, Davud-ı Kayserî'nin şu sözünü de naklediyor:

> "… ihvanımız, **Fusûsu'l-Hikem** kitabını okumaya niyetlendi. O kitabı Hz. Peygamber, ehil insanlara sunsun ve hakikatlerden örtülü kalanları açıklasın, incelik ve sırlardan gizli kalanları açığa çıkarsın diye Şeyh Muhyiddîn İbn Arabî'ye vermişti."

Belki de, Davud-ı Kayserî temiz kalpli ve iyi niyetli bir insandı ve ***Fusûsu'l-Hikem*** adlı kitaba, yukarıda dile getirdiği gerekçeyle özel bir önem atfediyordu. Bilmiyoruz. Fakat, ***Fusûs***'un Hz. Peygamber s.a.s. tarafından İbnü'l-Arabî'ye verildiği iddiası, kitabının yazarının "kendisinden menkul bir kerameti" olmaktan öteye gitmez.

Peygamber Efendimiz s.a.s.'den sonraki altı asır, yani 600 yıl boyunca, yani Türkiye Cumhuriyeti'nin ömrünün yaklaşık altı-yedi katı uzunluktaki bir zaman dilimi boyunca "örtülü hakikatler" kalmışmış da, Resulullah s.a.s. bunun için İbn Arabî'ye bir kitap vermişmiş.

Sanki, gökten yeni bir vahiy gelmiş.

“İncelik ve sırlardan gizli kalanlar” varmış, bu gizli kalanları İbn Arabî ortaya çıkarmışmış.

Bunlar da, nasıl oluyorsa, Firavun’un imanı, Cehennem azabının devamlı olmayışı türünden (***Kur’an***‘ı açıkça yalanlayan) “zırvalar”..

Bugünün dessas ve hilebaz **İngiliz**‘i de, ***Kur’an***‘ı beğenmemekle birlikte, bu “yeni gelmiş örtülü hakikatler ve gizli kalmış sırlar ve incelikler” çok hoşuna gittiği için **Oxford**‘da **Ibn Arabi Society** diye bir merkez kuruyor, Mahmut Erol gibileri ona “**onur üyesi**” yapıyor.

Şimdi, böyle ***Kur’an***‘a aykırılığı açık bir kitabı, sırf İbn Arabî, “Bunu bana Hz. Peygamber verdi” dedi diye, “örtülü hakikatleri açıklayan” kitap olarak mı kabul edeceğiz, yoksa, Allame Taftazanî gibi, “Aklı yerinde olduğuna göre, bu adamın **rüya uyduran bir sahtekâr** olduğu açıktır” diye mi düşüneceğiz.

Batılılar, **Fethullah Gülen**‘e de değer atfediyorlar. Adamın peşinden “keşf ü kerameti var, Peygamber’imizle irtibatlı vs. diyerek” yüz binler gitti..

Sonra…

Davud-ı Kayserî âlimdi de, onu yalan rüya uydurmakla itham eden Taftazanî sebze halinde kabzımal mıydı?!

*

Yazı uzadı, onun için, kısa geçelim.

Mahmut Erol şöyle diyor:

> “… bu Osmanlı baş müderrisine (Davud-i Kayserî’ye) göre en şerefli ilim “İlâhî İlimler”dir. Bu ilimler, ilâhî isim ve sıfatların, bunların hüküm ve lâzımlarının mazharlarda nasıl zuhûr ettiğinin bilinmesini amaçlar. Felsefe ve kelâmda da bu hususlar anlatılır ama onlar asıl meseleyi ihmâl

> etmiş ve kulun, Rabbi'ne nasıl yaklaşacağından, O'na nasıl ulaşacağından, yâni 'seyr ü sülûk'den söz etmemişlerdir. Halbuki **ilim tahsîlinin gerçek maksadı budur**. Yazdığı bütün eserlerde, tüm burhan ve delilleri onların (ehl-i nazar) tâkip ettiği yola uygun şekilde getirdiğini söyler. Çünkü şühûd ehlinin keşfi onlar için delil değildir, bu sebeple de kendileriyle kendi dillerinden konuşmak gerekir. *"Aslında bu ilim, keşfî ve zevkî bir ilimdir. Dolayısıyla ondan ancak vecd, vücûd, ıyân ve şühûd sâhipleri pay alabilir. Ancak gördüm ki, zâhir ehli, bu ilmin bir asla dayanmadığını, onun şiirler, hayaller ve zikir yapmaya bağlı coşkunluklardan ibâret olduğunu zannediyorlar. Yine onlar sûfîlerin bu konuda bir delillerinin bulunmadığını düşünüyor ve tasavvufu kendisine uyulması gerekmeyen basit bir mükâşefe dâvâsından ibâret görüyorlar."*

Bu ifadeler de, gerçekte ilme değil, büyük ölçüde bilgisizliğe karşılık geliyor.

Bir defa, her ilmin kendine özgü bir konusu bulunur. Kelam ilminin konusu da bellidir. Dolayısıyla, kelam ilminin "seyr u sülûk"u ihmal etmesinden söz etmek anlamsızdır.

Yukarıdaki ifadeler, İbn Haldun gibi isimlerin işaret ettiği gibi, tasavvufun ilk mutasavvıflar döneminde görülenin aksine, İbn Arabî gibiler elinde tasavvuf olmaktan çıkıp felsefeye (**Eski Yunan**'dan kalan lafların faydasız olanlarının takipçiliğine) dönüştüğünü de ortaya koymaktadır.

Davud-ı Kayserî'nin, *"Yazdığı bütün eserlerde, tüm burhan ve delilleri onların (ehl-i nazar) tâkip ettiği yola uygun şekilde getirdiğini"* söylemesi de bu anlama gelir.

Yani, "icat ettikleri felsefî tasavvuf"u açıklamak için felsefecilerin ve kelamcıların (burada nazar, fikrî bakış ve akıl yürütme demektir) yöntemini kullanmış.. *"Çünkü şühûd ehlinin keşfi onlar için delil değildir, bu sebeple de kendileriyle kendi dillerinden konuşmak gerekir"* demişmiş.

İşte bunu yapmaya çalıştığı zaman, mesele "akıl" ve "nakil" ekseninde tartışılan birşey haline gelmektedir.

Ve tasavvuf, kelam ve felsefeye indirgenmiş, "hâl" olmaktan çıkıp "kâl"e dönüşmüş oluyor.

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi de, vahdet-i vücutçular için bunu söylemektedir. Şeriat ulemasını hâl değil kâl ehli olmakla suçladıklarını, fakat **asıl kendilerinin sürekli laf ürettiklerini**, kelamcılara cedelcilik ithamında bulunduklarını fakat **asıl cedelciliğin onlarda görüldüğünü** ifade etmektedir.

Yani aslında, **kendilerinden bile haberleri olmayan** bir topluluk durumundalar ne yazık ki.

Mustafa Sabri Efendi'nin İbn Arabî hakkındaki hükmü buna yakın birşeydir: "Hz. Ebu Bekir'i bile bilmiyor/tanıyamamış, nerede kaldı ki Allah'ı bilsin!" demektedir.

*

Bununla birlikte, Davud-ı Kayserî'nin *"Yazdığı bütün eserlerde, tüm burhan ve delilleri onların (ehl-i nazar) tâkip ettiği yola uygun şekilde getirdiği"* iddiası, boş bir iddiadır. Palavradır.

Nitekim bizzat kendisi, "*Aslında bu ilim, keşfî ve zevkî bir ilimdir. Dolayısıyla ondan ancak vecd, vücûd, ıyân ve şühûd sâhipleri pay alabilir"* demektedir.

Yani kendi kendisini yalanlamaktadır. Boş adammış. İdraki biraz kıt olduğu için boş lafa müşteri olmuş.

İmam Matüridî'nin ***Kitabü't-Tevhîd***'de belirttiği gibi, bazı şeyler vardır ki, var oldukları ancak "akıl"la anlaşılabilir, bazı şeylerin var olduğu ise ancak duyu organları vasıtasıyla gösterilebilir, kanıtlaması ancak bu şekilde yapılabilir.

Mesela, diyelim ki başka bir gezegende de Dünya'daki gibi bir hayatın bulunduğunu iddia ediyorsunuz, bunun için akıl yolunu (yani ehl-i nazarın delil ve burhanlarını) kullanamazsınız. "Dünyada bulunan herşey uzayda zaten var. O halde başka bir gezegende de kesinlikle benzer bir hayat vardır" diyemezsiniz. Bunu kanıtlamanın gözlemden (**müşahede**) başka bir yolu yoktur.

Akla dayanarak ancak, başka bir gezegende de hayatın bulunmasının **mümkün** (muhal olmayan, imkân dahilinde) birşey olduğunu söyleyebilirsiniz.

Müşahededе (gözlemde, dış görüde) durum bu olduğu gibi, **mükâşefe**de (iç görüde) de durum budur.

Yani, mükâşefe diye ortaya attığınız şeylerin var olduğunu **ehl-i nazarın burhan ve delilleriyle ispatlamanız imkânsızdır**.

Böylesi bir ispat çabasıyla sadece, yaşanıyor olmalarının "mümkün" olduğunu söyleyebilirsiniz. Daha fazlasını söyleyemezsiniz. Ve bu da iddianızı ispat etmeniz anlamına gelmez.

Dolayısıyla Davud-ı Kayserî'nin, İbn Arabî'nin "yazdığı bütün eserlerde, tüm burhan ve delilleri onların (ehl-i nazar) tâkip ettiği yola uygun şekilde getirdiğini" söylemesi, onun aptal biri olduğunu ispat etmekten başka birşeye yaramaz. Bunu ancak ilimlerin özüne nüfuz edememiş, "usul"ü kavrayamamış bir aptal ya da sahtekâr bir yalancı söyleyebilir.

İbn Arabî *"Çünkü şühûd ehlinin keşfi onlar için delil değildir, bu sebeple de kendileriyle kendi dillerinden konuşmak gerekir"* demişmiş.

Demişse büyük saçmalamış.. İbn Arabî mi daha aptal yoksa Kayserili Davut mu, karar vermek zor. Ya da belki şöyle konuşmak gerekiyor: İbn Arabî mi daha sahtekâr yoksa Kayserili Davut mu?

*

Bu son noktayı biraz daha açmak gerekiyor.

Keşf, hüküm bakımından **rüya**dan farklı birşey değildir. Bir insanın gördüğü **rüyanın gerçekliğini** ehl-i nazarın burhan ve delilleri vasıtasıyla ispatlaması mümkün değildir.

Bununla birlikte, rüyanın varlığını kimse inkâr etmez, bunun nedeni, akıl yürütme sonucunda bunun kesin bir gerçeklik olduğu kanaatine varmaları değildir. İnkâr edilmemesinin nedeni, herkes tarafından yaşanıyor olmasıdır, kişisel **tecrübe**dir.

Ancak, rüya, görenden başkası için herhangi bir şekilde delil olmaz (Sadece peygamberlerin rüyası ile yine peygamberlerin tasdik ve tabir ettikleri rüyalar delil olur). Mesela, herhangi bir dünyevî ihtilafta, mahkemeye çıkıp, "O öyle, çünkü ben rüyamda gördüm" diyemezsiniz.

O rüya da, rüyanın gösterdiği durum da, iddia edildiği gibi olabilir. Fakat, delil olmaz. Çünkü, böyle bir kapı açıldığında, sahih rüyalar ile uydurma rüyaların birbirinden ayrılması mümkün değildir. Yani bu mesele "ehl-i nazarın burhan ve delilleri" vasıtasıyla çözüme bağlanabilecek bir mesele değildir. Bir başka deyişle, rüya, onların usulü çerçevesinde bir kıymete haiz değildir.

Rüya sadece göreni bağlar, ki gören de, rüyasının sadık mı asılsız mı olduğunu, doğru mu yanlış mı yorumladığını her zaman bilemez.

Keşfte de durum aynıdır. Keşf kapısını bir defa açtığınızda ve dinde geçerliliğini kabul ettiğinizde, dinin bozulması sadece an meselesidir.

Zampara **İbn Arabî** soytarısının yaptığı ne yazık ki tam da budur. Yazdıklarının İslam'a olumlu bir katkısı olmamış, fakat insanların itikadını bozmuştur. (Katkısı var da, İngilizler'e..)

Edebiyatı güçlüdür, malumatı geniştir, zekâsı parlaktır. Fakat istikametle bir ilgisi maalesef yoktur.

Şimdi onun **misyon**unu, onun **sözde keşifleri**ne dayanarak **İngiliz, Amerikalı ve İspanyol** İslam düşmanları sürdürüyorlar.

Merkezlerle, kurumlarla, sempozyumlarla, dergilerle, kitaplarla, kütüphanelerle..

Bununla mücadele edilmesi, dinî bir mükellefiyettir.

Farzdır.

Madem ki İbn Teymiyye'nin hataları söz konusu olunca onu tenkit etmekten geri kalmıyoruz (ki kalmamak da gerekir), hatayı yapanın İbn Arabî olduğunu görünce (**Şeylühislam Mustafa Sabri Efendi ve Ömer Nasuhi Bilmen** hocalar gibi) onu da eleştirme tutarlılığını gösterebilmeliyiz.

*

Tasavvufun **keşfî ve zevkî** bir ilim olduğu doğrudur.

Fakat bu "keşf" ve "zevk", zahir ilimleri adı altında küçümsenmeye kalkışılan şer'î ilimleri iptal eden ve onları geçersiz kılan birşey olamaz.

Öyle görülmeleri durumunda, o zevk ve keşf, **şeytanî zevk ve keşf** olmaktan öteye gitmez.

Tasavvuf, tümden reddedilecek veya reddedilmesi gereken birşey değildir. Bir aslı vardır.

Fakat, itikadî meselelerde söz tasavvufçuların değil, **İmam Matüridî ve İmam Hasen el-Eş'arî** gibi ulemanındır. **Kuşeyrî ve Kelabazî** gibi isimlerin itikadının da onlarınkine mutabık olduğu görülmektedir.

Ancak, vahdet-i vücutçular için aynı şeyi söyleyemiyoruz.

MÜŞRİKLERE BENZEMEYE BAŞLAMIŞ OLDUĞUNU ANLAYABİLSEYDİ

Tasavvufçu akademisyen Prof. Mahmut Erol Kılıç, ***Yeni Şafak*** gazetesinin 15 Ocak 2017 tarihli sayısında yayınlanan "**4 dereceli din"** başlıklı yazısıyla zırva üretimi alanında bir çığır açmış gibi görünüyor.

Şunları söylüyor:

> "… "***Şeriat Tarikat*** *yoldur varana –* ***Marifet Hakikat*** *andan içeru*" diyerek dini 4 mertebede ele alan Gelenekteki bu din anlayışının bugün **3 mertebesinin kayıp** olduğunu görmekteyiz.
>
> "Geleneğimizde anlaşılıp tatbik edildiği şekliyle din, bu dört ana mertebe üzerine oturmaktadır. Bu dört mertebe: "Şeriat", "Tarikat", "Marifet" ve "Hakikat" olarak isimlendirilir. Dini bu şekilde basamak basamak yükselen bir biliş ve oluş süreci olarak düşünmek ilk dönemden günümüze kadar pek sufi din adamının geliştirdikleri bir modeldir. Şeyh Abdullah Ensârî Herevî'nin (v.1088) **"Yolcuların Menzilleri" (Menâzilü's-sâirîn)** isimli eserinde, sonra Hoca Ahmed Yesevî'nin (v.1166) **Fakrnâme** ve yeni bulunan **Makâmât-ı Erbaîn** risalelerinde hep bu modellemenin hakim olduğu görülecektir. (…)
>
> "Şimdi birinci kapı olan Şeriat kapısı bugünkü Müslümanların elinde kalan yegane kapı.. Ve adeta çıkışı olmayan bir kapı. Yani tek kapılı bir han. "İki kapılı bir han" olmadığı için dinamik değil statik. Gireni hapsediyor. Bir yere götürmüyor. Onu algılamada da farklılıklar var. Bir ittifak orada da yok. Hakikatine uygun kurgulanmadığı zaman her şeyi kendinde tutuyor ve bırakmıyor. Kapı olmaktan çıkıyor adeta duvar oluyor. Hicab oluyor. Bugünkü din eğitimi de sadece bu mertebe ile iktifa edip buna müteallik

ilimler öğreten yerler olunca sonuç daha da vahim bir hal alıyor. Oysa yukarıda adları geçen Geleneğin büyük din alimlerinde bu kapı adeta bir "Kabul Odası" gibi. Ve bir Yol gibi. Kendini izleyeni, şartlarını yerine getirenleri alıp adım adım Sultan'ının huzuruna, enderuna kadar götürecek bir yol…. Modernler güzelim Şeriatı adeta bir hukuka hem de ceza hukukuna indirgediler. Din hukuk tarafından işgal edildi. Tıpkı Musa şeriatının hahamlar eliyle pıhtılaştırılıp dondurulması gibi İslam şeriatı da donduruldu. Hz. İsa bu açıdan Şeriat getirmedi. Zira fazlasıyla vardı zaten. Eksik olan parçayı getirdi. O bakımdan büyük İslam ârifleri İslam içerisinde Hz. İsa fonksiyonunu yerine getirdiler. Büyük arif Muhyiddin İbn Arabi; "Bu ümmetin firavunları hukuktan başka bir şey sunmayanlardır" derken aynı manaya temas etmekteydi…. Gelenekte ilimler hiyerarşisi nasıldı onu bulmaya çalışıyoruz. Pek çok fıkıhçı arkadaşımızla yaptığımız sohbetlerde de herkesin aynı dertte olduklarını görüyoruz. Ortaklaşa çözümler arıyoruz. Zira konu 'çoklu disiplin' çalışmasına ihtiyaç duyuyor.

'Biz Nuh'a Dinden bir Şeriat yaptık' ayetinde (Şura, 13) olduğu gibi **Din** ana gövdedir. Şeriat onun içinden çıkan daha somut, adeta daha erkanlaştırılmış bir yoldur. Dinin adeta elle tutulur gözle görülür kılınmış halidir. Ve her nebi için hususileştirilmiş bir yol vardır. Bu açıdan **Din** bir tanedir (Al-i İmran, 19) fakat şeriatlar muhteliftir. Hatta şeriat getirmemiş peygamber dahi vardır. Gelenekteki ârif/fakihlerin din anlayışları üzerinde arkeolojik kazılar yapmaya devam edeceğiz. Medeniyetimizin topraklar altında kalmış düşünce esaslarını bu kazılarla keşfetmeyi ümid ediyoruz. Tıpkı DNA'sı ile oynanmamış Siyez buğdayını arayanlar gibi biz de genleri ile oynanmamış, iğdiş edilmemiş, otantik Geleneğin peşindeyiz…"

*

Mahmut Erol'un birinci iddiası şu: *Dinin dört mertebe ya da derecesi var ve bugün üç mertebe kayıp. Yani tarikat, marifet ve hakikat yok olmuş durumda. Ortada sadece Şeriat kalmış.*

Referans olarak Herevî ve Yesevî'yi alıyor, fakat onların tarikat, marifet ve hakikatten ne anladıklarını yazmıyor.

Madem ki onlar tarikatin, marifetin ve hakikatin ne olduğunu açıklayan kitaplar yazmışlar, bunları aktarsın, biz de, "Gerçekten de bunlar şu anda kaybolmuş" diyebilelim.

Senin gayen insanların tarikat, marifet ve hakikati anlamalarını sağlamaksa, neden Şeriatçılığa savaş açıyorsun da, tarikati, marifeti ve hakikati anlatmıyorsun?

Sonra, Herevî ve Yesevî gibi zatlar, "Şeriat gereksizdir" demiyorlar ki..

Şayet senin niyetin iyiyse, samimiysen, şunu demen gerekir: "Arkadaşlar, söz konusu dört mertebenin hepsini kaybetseydik, elimizde din namına hiçbir şey kalmamış olacaktı. **Çok şükür ki, elimizde hiç değilse şeriat kalmış.** Ama tarikat, hakikat ve marifet de lazım."

Hayır, adam bunu demiyor. Derdi üzüm yemek değil, bağcı dövmek.

Derdi şeriatle..

*

Gelelim **Mahmut Erol'un ikinci iddiasına**.. Şöyle diyor:

> "Şimdi birinci kapı olan Şeriat kapısı bugünkü Müslümanların elinde kalan yegane kapı.. Ve adeta çıkışı olmayan bir kapı. Yani tek kapılı bir han. "İki kapılı bir han" olmadığı için dinamik değil statik. Gireni hapsediyor. Bir yere götürmüyor. Onu algılamada da farklılıklar var. Bir ittifak orada da

yok. Hakikatine uygun kurgulanmadığı zaman her şeyi kendinde tutuyor ve bırakmıyor. Kapı olmaktan çıkıyor adeta duvar oluyor. Hicab oluyor."

Böylece Mahmut Erol, Herevî ve Yesevî gibi isimlerin söylediklerinin tam tersini savunmuş oluyor. Şeriati, **"çıkışı olmayan bir kapı", "tek kapılı bir han", "gireni hapseden, bir yere götürmeyen"**, yani tarikat, marifet ve hakikatten kopuk, onların ortaya çıkmasına engel olan bir **"duvar" ve "hicab" (perde)** olarak gösteriyor.

Bir de, şeriati **"algılamadaki farklılıklardan, bir ittifakın" bulunmayışından** söz ediyor. Böylece, fıkıh usulü noktasından "zır cahil" olduğunu ortaya koymuş oluyor.

(Basitçe ifade edelim: Şeriatçılar arasında, namaz, oruç, hac ve zekâtın farz olduğu, içki, kumar, zina, hırsızlık ve faizin haram olduğu konusunda bir algılama farklılığı var mı?! Ayrıntıya inelim, farz namazların rekat sayıları konusunda algı farklılığı var mı?!)

Bu adam bir taraftan algılama farklılıklarından ve ittifakın bulunmayışından yakınıyor, diğer taraftan da, "herşeyi kendinde tutup bırakmaması"ndan..

Şayet algılama farklılıkları ve ittifak eksikliği varsa, herşeyi kendisinde tutup bırakmaması diye birşey söz konusu olamaz.

Adam, kendi yazdığını kendisi çürütüyor, farkında değil.

Şayet şeriat alanında algılama farklılığı (içtihadî ihtilaflar) diye birşey ortaya çıkmasaydı, her konuda bir ittifak zorunluluğu bulunsaydı, işte o zaman, yazarın bundan şikayetçi olması kendi içinde tutarlı kabul edilebilirdi.

*

Mahmut Erol'un **üçüncü** iddiası şu:

> “Modernler güzelim Şeriatı adeta bir hukuka hem de ceza hukukuna indirgediler. Din hukuk tarafından işgal edildi.”

Burada önce “Bu modernler kim?” sorusuna cevap aramak gerekiyor. Yazar kimleri kastettiğini açıklamadığı için, bu ifadesi boşlukta kalıyor. O yüzden bu bahsi geçmek zorundayız.

Fakat, günümüzde dinin sadece şeriat boyutunun kalmış olduğunu iddia ettiğine göre, bugün yaşayan bütün müslümanların onun gözünde “modernler” olduğunu söylemek mümkün olabilir. Ne var ki **bugünün müslümanlarına baktığımızda, çok fazla bir şeriat hassasiyeti göremiyoruz.**

Eğer şeriat hassasiyeti bulunsaydı, mesela Türkiye bu halde olmazdı.

Tam aksine, **Mahmut Erol’un da aralarında bulunduğu “modernler”in, günümüzde, şeriate adeta savaş açmış bulunduklarını görüyoruz.**

Din, hukuk tarafından işgal edilmişmiş..

Kastı laik hukuk(suzluk) değil, dinin bizzat kendi hukuku..

Evet, buradaki hukuktan kasıt, şeriat hükümleri.. Yani **“Allahu Teala’nın hükümleri”**..

Din, Allahu Teala’nın emir ve yasakları tarafından işgal edilmişmiş.. Şu saçmalığa bakın!

*

İşin esasına gelince..

Bu aptal “pırasasör”ün anlayamadığı şu: Bizler insanları din açısından sadece şeriat noktasından sorgulayabiliriz. **Mesela Peygamber Efendimiz s.a.s., münafıkları**

bildiği halde, onların durumunu sadece şeriat çerçevesinde ele almıştır. Münafıkların **tarikat, marifet ve hakikat** noktasından bomboş oldukları kesindir.

İnsanların şeriate, yani hukuka uygun hareket etme yükümlülüğü vardır. Fakat, **tarikat, marifet ve hakikat** açısından sorgulanamazlar. Bir müslüman sadece kendi nefsini tarikat, marifet ve hakikat açısından sorgulayabilir. Başkası hakkında bu açılardan değerlendirmede bulunma hakkı söz konusu olamaz.

Yani bir insana ancak, "Senin şu hareketin şeriate aykırı, günah, haram!" diyebiliriz. Mesela bir insana, "Neden hırsızlık, yolsuzluk, yankesicilik, soygunculuk yapıyorsun?" denilebilir, bu noktadan hesaba çekilebilir. Fakat ona, "Neden sen Hz. Ebubekir gibi malının tamamını hayra harcamıyorsun? Şayet tarikat, marifet ve hakikatten nasibin olsaydı bunu yapardın" denilemez.

Şeriatçılar, Mahmut Erol gibilerin elini tutmuyor.. Madem Şeriatçılar tarikat, marifet ve hakikatten nasipsiz, kendisi bu alanlarda mesafe katetsin ve millete örnek olsun.

Şeriate ve şeriatçılığa savaş açmak, yoksa, tarikat, marifet ve hakikatin şartı mı? Herevî ve Yesevî bunu mu yazıyor?!

Mahmut Erol'un yazdıkları cehaletten öte birşey.. Adını siz koyun..

*

Mahmut Erol'un **dördüncü iddiası** ise şu:

> "Tıpkı Musa şeriatının hahamlar eliyle pıhtılaştırılıp dondurulması gibi İslam şeriatı da donduruldu. Hz. İsa bu açıdan Şeriat getirmedi. Zira fazlasıyla vardı zaten. Eksik olan parçayı getirdi."

Böylece yazar, yahudileşme temayülünden söz edip bugünlere gelen **Mustafa İslamoğlu** gibi konuşuyor. Müslüman müçtehit ve fakihleri yahudi hahamları ile

bir tutuyor. İslam şeriati dondurulmuşmuş.. Yani "Dondurmayalım, vıcık vıcık olsun, herkes istediği gibi sündürebilsin" demek istiyor.

Yahudi hahamların sorunu dini pıhtılaştırmaları değil, tahrif etmeleri, şeriate uymamalarıdır. Onlar, halklarını kötülükten nehyetmiyorlar, şeriati uygulamıyorlardı.

Mesela zina edenler için ***Tevrat***'taki hüküm recm olduğu halde, bunu değiştirdiler. Bu suçu işleyenleri **katrana/zifte buluyor, sonra hayvan tüyleriyle kaplıyor, bir merkebe ters bindirip şehrin içinde dolaştırıyorlardı.** Bu şekilde şeriat hükümlerini eğip büktü, değiştirip bozdular.. Örneklerden biri de **cumartesi yasağı**dır. Orada da akıllarınca hile-i şeriye yaptılar. Yani şeriati kaale almadılar..

Şeriat emirlerinin fazla bir önemi olmasaydı, herhalde cumartesi ashabı domuz ve maymunlara dönüştürülmezlerdi. Sonuçta bu adamlar sadece balık avlıyorlar, adam öldürmüyor, hırsızlık yapmıyor, faiz yemiyor. Ama, şeriatin bir hükmünü, yani Allahu Teala'nın emir ve yasağını önemsemiyorlar.

Esas önemli olan belki şeriat hükümlerinin ne olduğu da değildir, bunları kimin emretmiş olduğudur. Madem ki bunları Allahu Teala emretmiştir, o halde tazimle karşılamak gerekir.

Kur'an'da belirtildiği gibi, **Allah'ın şiarlarına hürmet, kalplerin takvasından (marifet ve hakikatten nasipdar olmaktan) kaynaklanır.**

Şeriat'e tazim ve hürmet, aslında marifet ve hakikatin zorunlu sonucudur.

Marifet ve hakikate erişmiş olan, şeriat hükümlerine seve seve tabi olur, münafık ise istemeyerek.

Marifet ve hakikatten nasipsiz olan, şeriate cephe alır.

Aslında, meselenin özü budur.

Ayrıca, Mahmut Erol'un iddiasının aksine, Hz. İsa da aslında **kolaylaştırma anlamında** yeni şer'î hükümler getirmiştir.

Eksik olan parçayı getirmesine gelince, dinde eksik parça mı vardı ki, tamamlamış olsun?! Hz. Musa'da, Hz. Zekeriya'da ne eksikti de, Hz. İsa o eksiği tamamladı?!

*

Mahmut Erol'un **beşinci iddiası** ise şöyle:

> "O bakımdan büyük İslam ârifleri İslam içerisinde Hz. İsa fonksiyonunu yerine getirdiler. Büyük arif Muhyiddin İbn Arabi; 'Bu ümmetin firavunları hukuktan başka bir şey sunmayanlardır' derken aynı manaya temas etmekteydi."

Halbuki, İmam Malik'in belirttiği gibi, İslam, "Bugün sizin **dininizi tamamladım" ayetiyle** tamamlanıp bitmiştir. Ondan sonra "**dinde Hz. İsa gibi bir fonksiyon** sahibi olma" diye birşey söz konusu olamaz. Ondan sonrası ancak bid'at olur.

Ki, **Muhyiddin ibn Arabî'**nin kitaplarının durumu da, mevcut haliyle budur.

İbn Arabî'nin, selefe muhalefet ederek ortaya attığı görüşlerin belki hepsi küfür, sapıklık ya da bid'atten ibarettir. **İbn Teymiyye**'nin birtakım hatalarının bulunması, İbn Arabî ile ilgili eleştirilerinin tümden yanlış olduğunu göstermez. İbn Teymiyye tecsim vs. gibi bazı itikadî konularda ciddi biçimde hata etmiş, birkaç fıkhî meselede de **selefe muhalefette** bulunmuştur. İbn Arabî'nin kitapları ise, bu noktada, İbn Teymiyye'ninkilerle kıyas kabul etmeyecek saçmalıklarla doludur.

Onun hakkında hüsn-ü zanda bulunanlar ya "Kitapları yahudiler tarafından bozuldu" ya da "Bunları ehli anlar, biz cahil ve geri zekâlıyız, anlamayamıyoruz" diyerek cehalet ve geri zekâlılık itirafında bulunma dışında birşey yapamıyorlar.

Sizin geri zekâlı ve cahil olmanız, adamın kitabını anlayamamanız, başkalarının da anlayamamasını gerektirmez. Madem ilminiz ve zekânız yetersiz, o halde bu konuya hiç müdahale olmamalı, İbn Arabî'yi savunma tavrı da sergilememelisiniz.

İnsanın anlamadığı şeyin avukatlığını yapması, iflah olmaz bir aptal olduğunu gösterir. Ahmaklık ve eblehlikte zirvedir. Daha fazlası düşünülemez.

*

Neden, şu Batılılar, **"pis kokulu" Danimarkalılar ve *Charlie Hebdo*'cular** Peygamber Efendimiz s.a.s. için çok çirkin ve iğrenç **karikatürler** çizerken, İbn Arabî için **Oxford gibi yerlerde merkezler kuruyor, özel kütüphane tesis ediyor, özel dergi çıkarıyor, her yıl uluslararası sempozyumlar düzenliyorlar?!**

İslam'ın marifet ve hakikat boyutlarının ihmal edilmiş olduğunu görmeleri yüzünden yürekleri yandığı, ciğerleri parçalandığı için mi?!

Adamlar, İslam'ı bozmak için kimden yararlanabileceklerini biliyorlar.

Peygamber Efendimiz s.a.s.'den nefret ediyorlar, İbn Arabî sevdaları ise sınırsız.

*

Meselenin bir boyutu da şu:

Tevbe Suresi'nin 31'inci ayetinde geçtiği şekilde, **Yahudiler hahamlarını rabler edinmiş ve şirke düşmüşlerdir.** Mahmut Erol, **İbn Arabî** gibilere İslam dininde biçtiği rol ile, aslında Yahudiler'in izinden gidiyor, farkında değil.

Söz konusu ayetin anlamını açıklayan (**Adiy bin Hatem**'in rivayet ettiği) **hadîs,** hahamların şeriati dondurup pıhtılaştırma değil, **haramı helal, helali haram** yapacak şekilde sündürüp eğip bozduklarını, tahrif edip değiştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Bu **ümmetin firavunları** olmaya gelince..

Hukuktan başka birşey sunmayanlar, kâmil insan olmayabilirler, eksik bir tarafları bulunuyor olabilir. Fakat neden firavun olsunlar ki!

Bir insan hukuka uyduğunda, ona kim ne diyebilir? Mesela şu anda devlet bir vatandaşa, "Sen neden hukuka uyuyor, yasaları çiğnememekle yetiniyorsun? Neden sende başka birşey yok?" diyebilir mi?!..

Allahu Teala, iman edip de hukuka, şeriat ahkâmına, yani kendisinin emir ve yasaklarına uyan kimseye asla azap etmez.

Hukuka uymak, tanım gereği, *şeriate aykırı düşmeyen, onunla çelişmeyen marifet ve hakikat başlıklı meselelerde* de hukuka riayet etmek demektir.

İşin ilginç tarafı, eğer kitapları tahrif edilmemişse, bu İbn Arabî, Firavun'un imanlı öldüğünü de ileri sürebilmiştir. Sadece bunu bile kendisi yazdıysa, bu adam arif değildir, küfrünü gizleyen bir sapıktır.

*

Mahmut Erol **ayrıca şunu söylüyor**:

> "… Gelenekte ilimler hiyerarşisi nasıldı onu bulmaya çalışıyoruz. Pek çok fıkıhçı arkadaşımızla yaptığımız sohbetlerde de herkesin aynı dertte olduklarını görüyoruz. Ortaklaşa çözümler arıyoruz. Zira konu 'çoklu disiplin' çalışmasına ihtiyaç duyuyor."

Burada, "çoklu disiplin" lafıyla, **"modern Batılılar"ı referans** aldığını ortaya koymuş oluyor.

Yazı uzadığı için kısa geçelim.

Gerçekte, ilim bir bütündür. Bilim dallarının ayrılması, pedagojik maslahat gereğidir.

Kur'an'da "Birinci Bölüm: Akaid, İkinci Bölüm: Fıkıh" vs. gibi bir tasnif yok. Peygamber Efendimiz s.a.s. de İslam'ı anlatırken, "Bugün size fıkıh dersi vereceğim, yarınki dersimiz kelam/akaid konusunda. Ertesi gün tasavvuf (marifet, irfan) dersi yapacağız" demiyordu.

İslam, bir bütündür. Bu ilim dallarının ayrılması, öğretimin kolaylığı içindir.

İslam, ***Kur'an*** ve Sünnet demektir. İcma ve kıyas (içtihatlar) da bu iki asla dayanır.

Esas olan, Kur'an ve Sünnet'i iyi bilmektir.

Sadece tasavvuf, sadece kelam ya da sadece fıkıhla meşgul olan, Kur'an ve Sünnet bütününün bazı bölümlerini ihmal etmiş olur.

Bu ilim dalları ***Kur'an*** ve Sünnet'ten neş'et ettikleri için, **onların arasında bir tutarlılık ve bütünleyicilik bulunur.**

Yani, mesela akaid ile tasavvuf, birbiriyle çatışıyor olamaz. Şeriatle (fıkıhla) tasavvuf da birbiriyle **çelişmez.**

Çelişmeleri durumunda, ***Kur'an*** ve Sünnet'in kendi içinde çelişkili olduğu sonucu çıkar.

Fakat böyle değildir.

Eğer bir tasavvuf anlayışı ile fıkhî anlayış çelişiyorsa, ya içlerinden biri, ya da her ikisi, ***Kur'an*** ve Sünnet'e ters düşüyor demektir.

*

Mahmut Erol'un **doğruya yaklaşmaya başladığı satırlarını** ise şunlar oluşturuyor:

> **“ ‘Biz Nuh’a Dinden bir Şeriat yaptık’** ayetinde (Şura, 13) olduğu gibi Din ana gövdedir. Şeriat onun içinden çıkan daha somut, adeta daha erkanlaştırılmış bir yoldur. Dinin adeta **elle tutulur gözle görülür kılınmış halidir.”**

Mahmut Erol, ayet-i kerimenin mealini tam verseydi daha iyi olurdu: .

> “Dini dosdoğru ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin” diye dinden Nuh’a vasiyet ettiğini ve sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya vasiyet ettiğimizi sizin için de **şeriat kıldı**. Senin kendilerini çağırdığın şey **(şeriat)**, müşriklere ağır geldi. Allah, dilediğini buna seçer ve içten kendisine yöneleni hidayete erdirir.”

Evet Mahmut Erol, işte mesele bundan ibaret.

Şeriat size neden ağır geliyor?

Neden müşriklerden beklenmesi gereken tepki sizden geliyor?

VAHDET-İ VÜCUD, MARİFET VE HAKİKAT

Önceki yazılardan birinde konu edindiğimiz gibi, İbrahim Hakkı Erzurumî rh. a., ***Marifetname***'de, vahdet-i vücudu **şuhud**un (müşahedenin, hal olarak yaşamanın) söz konusu olabileceğini, fakat vahdet-i vücud **marifet**inin (bilgisinin) ilhad ve dinden çıkma anlamına geleceğini belirtmektedir.

Mevlana, bu duruma şöyle işaret eder:

> "O birlik [vahdet, sadece], vasıf ve [psikolojik] hal bakımındandır [gerçeklik ise farklıdır]. Fakat **söz meydanına** [hal değil] **ancak** [gerçeğin ifadesi olan] **ikilik gelebilir.** Ya şaşı gibi ikiliği iç, yahut ağzını yum, güzelce sus!"
>
> (Mevlana, ***Mesnevî***, C. 6, çev. V. İzbudak, İstanbul 1990, s. 162.)

Bu ifadelerin Farsça aslında da "**vasf**" ve "**hâl**" kelimeleri yer alıyor, **"… sû-yi vasf est ve hâl**" deniliyor. "**Sû**", yön, cihet, taraf, yan, canip demektir. Tercümede "**bakımından**" karşılığı kullanılmış.

Mevlana rh. a.'in açıklaması doğru, fakat yaptığı benzetme yanlış.. "İkiliğin dile getirilmesini" şaşılık gibi olumsuz bir hale benzetmesi uygun olmamış ve ve yüzeysel/dikkatsiz okuyanlarda yanlış anlamaya neden oluyor.

Çünkü, şaşılık, vasıftır ve hâlin ürünüdür. Şaşı görme, kişinin öznel/sübjektif hâlidir ve **objektif/nesnel gerçekliğe** karşılık gelmez, onu değiştirir, farklı gösterir. O yüzden, gerçekte burada asıl şaşılık, **"vahdet" algısıdır, "ikiyi bir görme" şeklindeki tersinden şaşılıktır**. Veya körlüktür.

Susması gereken, **bu ikiliğin farkında olmayan** kişi olduğuna göre, şaşılık gibi bir kusur ancak ona izafe edilebilir.

Ya da, "ikiliğin farkında olan"a **şaşı** diyorsak, "bu ikiliğin farkında olmayıp da susması gereken kişi" için **kör** nitelemesi yapmamız gerekir.

Şunu unutmayalım, Mevlana da sonuçta bir insandır ve masum peygamber de değildir, eseri de çelişkilerden azade olmaktan uzaktır.

> "Hâla Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi? Eğer o, **Allah'tan başkası** tarafından gelmiş olsaydı onda **birçok tutarsızlık** bulurlardı." (Nisa, 4/82)

Bunları dile getirmek Mevlana'yı küçümsemek anlamına gelmez. ***Mesnevî*** "hikmetle dolu" bir kitap olmakla birlikte sonuçta şiir formunda kaleme alınmıştır.

*

Ahmed Avni Konuk da, İbn Arabî'ye yazdığı bir şerhte, vahdet-i vücud edebiyatının **zayıf akıllıları dalalete ve Şeriat'i küçümsemeye** iteceğini itiraf etmektedir (Bold/koyu giriş cümlesi İbnü'l-Arabî'ye ait):

> *" 'Ve zuhuru ile emr ettiği şeyin ifşasından onu nehy etti.'*
>
> "Hak Teala hazretlerinin zuhuru ile emrettiği şey marifet-i haktır…. İnsan-ı kamil halkı **marifet**-i Hakk'a dâ'îdir [davetçidir]. Zira Hak Teala onun zuhurunu emr etmiştir. Fakat **zevka [tadarak bilmeye] taalluk eden vahdet-i vücud sırrının avama ifşasından nehy etmiştir.** Zira vahdet-i vücud '**hakikat**'tir. Bu hakikatin akval [sözler] ile ifşası ukul-ı zaife erbabı indinde **dalalete ve ta'tîl-i şeriate** sebep olur [Bu hakikatin sözle açığa vurulması, zayıf akıllıları sapıklığa ve şeriati bırakmaya iter]…. Ve **şeriat tevhide davet eder**. Zira şeriat isneyniyyet [ikilik] üzerine müsteniddir. Çünkü tevhid 'bir kılmak' demektir. Ve tevhid için 'birleyen'in ve 'birlenen'in vücudları ve 'birlemek' keyfiyyeti iktiza eder. Bunlar ise kesrettir. …. İmdi bu makam bir insan-ı kamilin terbiye-i hususiyyesiyle

süluk (yol alma) ve **mücahedat neticesinde** salikin (yol alanın) nefsinde münkeşif olan (ortaya çıkan) **bir hal ve zevk** olduğundan, insan-ı kamil bu vahdet-i vücud sırrının umuma ifşasından neyh olunmuştur…. ”

(İbn Arabî, ***Tedbîrat-ı İlahiyye***, tercüme ve şerh: Ahmed Avni Konuk, haz.: Mustafa Tahralı, 3. b., İstanbul 2004, s. 13-14.)

Bu şerh ya da yoruma göre, vahdet-i vücud edebiyatı, **zayıf akıllıları dalalete ve Şeriat'i küçümsemeye** itmektedir.

Burada, vahdet-i vücudun bir hal olarak yaşanabileceği, fakat anlatılamayacağı dile getiriliyor. **İmam Gazalî** de, ***el-Munkız***'da, böylesi haller yaşayıp da onları anlatmaya çalışanların mutlaka hata edeceğini ve hatasından sorumlu olacağını söylemektedir:

"… Tarîkatin başlangıcından itibaren, **keşif** ve müşahedelerle başlar. Hatta onlar, uyanık hallerinde bile, melekleri, nebîlerin ruhlarını görürler, onlardan söz işitir ve faydalar temin ederler. Daha sonra durum, şekil ve misallerin müşahedesinden, sözle ifâde edilemeyecek derecelere yükselir. Bunları anlatmağa teşebbüs eden, söylediklerinde muhakkak kaçınılması mümkün olmayan açık bir hataya düşer. Kısaca durum, içlerinden bir zümrenin, Allah'a **hulûl** etmelerini, bir zümrenin Allah'la birleştiğini ve bir zümrenin de O'na kavuştuğunu tahayyül edebilecekleri hale varır. Bunların hepsi yanlış tutumlardır…."

(el-Gazzâlî, **el-Munkızu min ed-Dalal**, çev. A. Suphi Furat, İstanbul: Şamil Yayınları, s. 75.)

Evet, vahdet-i vücud dedikleri şeyi, belki bir hâl olarak birileri yaşamaktadır, fakat avanak Avni'nin iddiasının aksine, "hakikat"i yansıtmaz. Hakikat değildir, hakikati tahrif eden birşeydir.

Uyuşturucu müptelaları da uyuşturucunun etkisiyle bir "hâl" yaşıyorlar ve gerçeklikten kopuyorlar. Onların yaşadıkları hali, hiç uyuşturucu kullanmamış birinin anlaması mümkün değil. Onlar, girdikleri hal içinde keyifli ve mutlu olabilirler, fakat dışarıdan bakan birileri açısından onlar, insanlığını kaybederek adeta zombileşen zavallılar durumundadır.

İşte, birilerinin vahdet-i vücud dedikleri halet-i ruhiye içine girenleri de "**maneviyat zombileri**" olarak görmek mümkün olabilir. Böyle biri, içine girdiği "hal"in "hakikat"le bir ilgisi olmadığını farkedebiliyorsa, uyuşturucu bağımlısının uyuşmuş halini beğenmemesi gibi bu halini beğenmiyorsa ne âlâ.. Yok, öyle yapmıyor da söz konusu haliyle "hakikat"e ulaştığını ileri sürüyorsa, tedavi kabul etmeyen bir uyuşturucu bağımlısı gibi insanlıktan çıkmış demektir.

İmam-ı Rabbanî, vahdet-i vücudun hakikat olmadığını, salikin belirli bir aşamada yaşadığı bir hal olduğunu, **vücudun, yani varlığın** değil, **şühudun / şahit oluşun / gözlemleyip hissedişin** ürünü bir mevhum birliğin söz konusu olduğunu belirtmektedir.

Teşbihte hata olmaz derler, belki aradaki farkı şöyle bir örnekle ifade etmek mümkün olabilir. Bir odanın temiz ve lekesiz bir camla ortadan ikiye ayrılmış olduğunu, ve arada cam bir duvarın bulunduğunu gösteren bir kapı, yapıştırmalar, perde vs. olmadığını varsayalım. Bu durumda gerçekte iki ayrı oda mevcut olduğu halde bize tek bir oda varmış gibi görünecektir. Bu, mevcudun birliği değil, şühudun / algılamanın vehmindeki birliktir.

Avni Konuk, halkın, ancak bir hal/zevk/duyuş/hissediş olarak "**zuhur**" eden bu marifete (bilişe) **akval** (sözler) ile davet edilmesinin, onlar hakkında **muzır/zararlı** olduğunu kabul ediyor. Bu kadarını anlamayı başarabilmiş. Darısı Mahmut Erol gibilerin başına.

Maalesef **Mahmut Erol** tam da bu zararlı işi yapıyor.. Kendisi zararda, ve yaptığı iş de külliyen zarar.. Akla zarar, ruha zarar, dine zarar, insanlara zarar. Baştan ayağa zarar.

Evet, söz konusu marifet ve hakikat iddiası, avanak Avni'nin yorumu çerçevesinde, ehli tarafından anlaşılabilen ve dolayısıyla ifşa edilmemesi gereken birşey olduğundan, Mahmut Erol'un insanları tutup marifet ve hakikate davet etmesi, halkın inancına zarar vermek, onları **ilhad/dinsizlik ve sapıklığa çağırmak** anlamına gelmektedir.

Çünkü, bu yorum çerçevesinde, Mahmut Erol'un, **bahis konusu marifet ve sözde hakikatten haberinin olmadığı** anlaşılmaktadır.

Çünkü, marifet ve sözde hakikate erişmiş olsaydı, halkı buna sözle davet etmenin yerinde birşey olmadığını anlayacaktı.

Anlamadığına göre, kendi marifet ve hakikat anlayışı çerçevesinde, **marifet ve hakikatten nasipsiz b**ir adam olduğu ortaya çıkmaktadır.

*

Ayrıca, avanak Avni'nin şerhi çerçevesinde düşünüldüğünde, Mahmut Erol'un **günümüzde dinden elde sadece şeriatin kaldığını, marifet ve hakikatin yitirilmiş** olduğunu söylemesi de, cahil cüreti haline gelmektedir.

Çünkü, ehli (yani marifet sahibi olup da "hakikat"e ulaşmış olanlar) bunları **açıklamadığına, açıklayamadığına** göre, söz konusu o ehil insanların marifet ve hakikatten ne kadar hissemend oldukları konusunda Mahmud Erol'un birşey söylemesi, gaybı taşlamak anlamına gelmektedir.

Bu yüzden, aslında Mahmut Erol'un değerlendirmesi, cahil cüretinin yanı sıra, bir kibir ve kendini adeta gaybı bilen adam gibi görme enaniyeti ya da cehaletini de içermektedir.

Sanki bütün insanların kalbini yarıp bakmış.. Adamdaki üslup bu..

Evet, Mahmut Erol, dinde dört derecenin bulunduğunu söylüyor ve bugünün müslümanının elinde sadece şeriatin kaldığını, tarikat, marifet ve hakikat derecelerinin yitirildiğini iddia ediyor.

Yazdıklarına bakılırsa, kendisi, şeriati de yitirmiş durumda..

Çünkü küçümsüyor, şeriat için hoş olmayan değerlendirmelerde bulunuyor. Dolayısıyla, kendisi üç değil, dört dereceyi de yitirmiş..

Yazık!

*

Çağımızda **vahdet-i vücud** (varlığın birliği) konusunda yazıp çizenlerin, onları bu şekilde yazıp çizmeye iten psikolojik haller yaşamadıkları halde, kendilerinde "**hal"**e (zevke, duyuşa) dayalı özel bir bilgi" bulunduğunu zannettiklerini veya öyle görünmeye çalıştıklarını söylemek yanlış olmaz.

Bunların, Batılı oryantalistler ve yerli zendeka tarafından vahdet-i vücutçulara yapılan abartılı övgülerden etkilendikleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca, vahdet-i vücud edebiyatı yapmaları, onlara, hem kendilerini "**özel**" hissetme, hem de dinî emirleri önemsememe gibi bir "**ayrıcalık**"larının bulunduğunu ihsas etme imkânını vermektedir.

Zanlarına göre, onlar, seçkin ve havasstır.. Merhum Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır hoca, havas-avam ayrımının mahzuruna şu şekilde işaret eder:

> "… Demek ki, iman hususunda münafıkların, şüphecilerin saplandıkları özel fikir, 'imanın insan için bir tuzak olması ve buna göre sırasında yalnız halkı gemlemek için kullanılması' noktasında toplanır ve bunun için kâfirlerle beraber yaşamak imkânını gördükleri zaman, imanın lafından bile

sıyrılırlar. Mü'minler içinde yaşamaya mecbur kaldıkları zaman da imandan bahsederler. Lâkin havass (seçkinler)ın imanıyla halkın imanı arasında zaruri bir fark ve yükselme bulunacağı davasından vazgeçmezler. Halbuki İslâm dininin teklif ettiği imanın şartları, hak ve gerçeğin en genel ve en kapsamlı esas çizgileri olduğu için, **imanın aslında ve şartlarında seçkinler ve halk farkı bahis konusu olamaz**. Bu fark, o imanın amellerinde ve kemalinin derecelerinde bahis konusu olabilir. Genel prensiplerde eşitlik başka, bunda ilerleme meselesi yine başkadır. Halbuki şüpheciler, **imanın esasını, kalbin saflığını, ihlası** budalalık saydıklarından müminlere, **aldatılmaya hazır, safdil, budala** gözüyle bakarlar. Fakat Allah Teâlâ buyuruyor ki: **'Şunu muhakkak biliniz ki, beyinsiz, budala, ancak o münafıkların kendileridir, fakat bilmezler.'** Gerçi onlar kendilerini, ilim ve bilgi ile herkesten yüksek görmek isterlerse de, onların ilim ile ilgileri yoktur…."

(***Hak Dini Kur'an Dili***, İstanbul: Azim, C. 1, s. 212.)

*

Mahmut Erol Kılıç adlı cahil prof. ise, Nuriye Akman'a verdiği bir röportajında şu facia sözleri sarfedebilmiştir:

"Her ideolojinin normatif tarafı ve iç katmanları vardır. Bugün Türkiye'de belirli bir ideolojiyi izleyenler, ister Kemalist, ister İslamcı olsunlar, her ikisi de 'şeriat' düzeyinde kalmışlardır. İkisi de birbirlerine hukuk dayatırlar, norma dayalı faaliyet yaparlar. Gönle hitap etmezler. Hukuki dayatmayla kendilerine katılmayı sağlamaya çalışırlar. Bu yüzden Türkiye'deki çatışma bir bakıma 'şeriatçılar' arası çatışmadır."

Kılıç'a göre, Şeriat'in payına norm, tasavvufun payına ise gönül düşüyor.

Bu yaklaşım çerçevesinde tasavvuf, normsuz birşey haline geliyor.

Bir defa, birşey için “**normatif taraf**” ve “**iç katmanlar**” ayrımı yapılamaz. Normatifin karşıtı aslında “**olgusal**”dır. Yani norm, “olması gereken”i, bunun karşıtı ise “olan”ı ifade eder.

“İç katmanlar”ın karşıtı da “normatif taraf” değil, “dış katmanlar” ya da form veya kabuk olabilir.

Tasavvuf da en az Şeriat kadar normatiftir, yani norm koyar. Fakat, Şeriat’in normlarının genellikle dış yaptırımı vardır; tasavvufun ise yoktur.

Şeriat’in normlarının dış yaptırımının bulunması, bu normlara konu olan hükümlerin İslam açısından **vazgeçilmez** nitelikte olmasından kaynaklanır.

Tasavvufu eğer ihlas, tevekkül, rıza vs. gibi hasletler olarak ele alırsak, bunları ölçmenin zaten sağlıklı bir yolu yoktur; bu konuda hüküm verebilecek olan Allahu Teala’dır. Bu konuda bir insan başkasını yargılama hakkına sahip değildir; bu, normsuzluk değil, normun ölçme konusu olamamasıdır.

Buna karşılık tasavvufu zühd ya da nafile ibadetler gibi **amelî** hususlar olarak ele alırsak, aslında bunlar da bir normdur. Ama, bir insan bunları yapmadığında cezalandırılmaz. Burada gönüllülük esastır, fakat bu gönüllülük normsuzluk demek değildir.

Normatif olmayan bir tasavvuftan söz etmek, susuz deniz ya da kumsuz çölden söz etmekten farksızdır.

“Bugün Türkiye'de … ister Kemalist, ister İslamcı olsunlar, her ikisi de 'şeriat' düzeyinde kalmışlardır” diyen Kılıç’ın, birincisi, Şeriat (Allah’ın hükmü) ile Kemalizm (Kemal Atatürk’ün ilkeleri) arasındaki farkı anlaması gerekir.

İkincisi, insanlara hukuk dayatmama diye birşey olamaz. Hukuksuz bir toplum olmaz.. Hukuk ise ya Şeriat’e dayanır ya da birtakım insanların kendilerince üzerinde ittifak ettikleri ilkelere.. Ama her halükârda toplum demek hukuk

demektir. Hukuksuz bir toplum olmaz ve tasavvufun amacı da hukuksuz, yani Şeriat'siz bir toplum üretmek değildir. Böyle bir tasavvuf varsa, bu, İslam açısından sapıklıktır, başka birşey değil..

Gönle hitap etmeye gelince.. Bizzat Şeriat'in kendisi bu noktada insanları iman etmeye zorlamayı yasaklar. Yani Şeriat, hukukî dayatmayla insanların kendisini kabul etmesini sağlamaya çalışmaz. Gönle hitap etmek (tasavvuf) eğer insanları Şeriat'siz bir İslam'a çağırmak, İslam'ı yaşamayı insanların gönlüne bırakmak, İslam'ı normsuzlaştırmak ise, bu tasavvuf değil, eskilerin tabiriyle zındıklıktır.

*

Mahmut Erol'un yazıları, tasavvufu hiç anlamamış olduğunu gösteriyor. *Nuriye Akman'a söyledikleri de bunun şahidi.*

Mahmut Erol gibilerinin beyanlarının, günümüz insanının değer yargılarına yaslandığı, şirin görünme amacı taşıdığı için ihlas ve samimiyetle (tasavvufla) bir alakası yoktur, bu tür sözlerin "Bakın beni Şeriatçılarla aynı kefeye koymayın, ben gönül boyutu olan farklı bir adamım ya da öyle bir geleneğe dayanıyorum" anlamına gelen, insanlara hoş görünme amaçlı ifadeler olduğu açıktır.

Böylece zımnen Şeriat de tahkir edilmektedir.

Allah'ı sevmek, herşeyden önce emirlerini, Şeriat'ini sevmektir. Allah'ın şeriatini sevmeden tasavvuftan muhabbetullahtan bahsetmekten daha büyük riyakârlık, sahtekârlık olabilir mi?!

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

TAVŞANIN SUYUNUN SUYU KABİLİNDEN LÜZUMSUZ İBN ARABÎCİ: PROF. DR. HÜR MAHMUT YÜCER

BİR EZBERİN EZBERCİ ADAMI OLMAK

Hür Mahmut Yücer, doçentliği sırasında,İbn Arabî'yi savunmak için bir makale kaleme almış bulunuyordu: *"Bir İbn Arabî Müdafaası: Çerkeşîzâde Mehmed Tevfik Efendi ve* ***Levâyihu'l-kudsiyye fi fedâili'ş- Şeyhi'l-Ekber*** *Adlı Eseri",* http://www.tasavvufakademi.com/indir.php?tur=2&no=1378)

Makalesinde, Çerkeşizâde adlı bir müderrisin **(İngilizler'in gözde şeyhi) İbn Arabî**'yi savunmak için yazdıklarını, hiçbir **tenkid süzgecinden geçirmeksizin**, sahiplenerek, olduğu gibi aktardığı görülüyor.

(Evet, İngilizler günümüzde zampara şarlatan İbn Arabî için **Ibn Arabi Society** adlı bir tekke kurmuş durumdalar.. İbn Arabîcilik sapıklığını yaymak için kesenin ağzını sonuna kadar açmış bulunuyorlar. İslam dünyasına sapıklık ihraç etmeye çalışan **Yahudi-İngiliz konsorsiyumunun keşif kolu** oryantalizmin son cephanesi, sahte sufî zampara İbn Arabî'nin zırvaları.)

Doç. Yücer, muhtemelen, Çerkeşizade'nin söylediği yeni birşey bulunmadığından, **Suyutî**'nin (bir kısmı yanlış olan) laflarını, tavşanın suyu kabilinden aynen tekrarlamış olduğundan habersizdi. (Suyutî konusuna döneceğiz.)

Bu durumu (Çerkeşizade'nin yaptığı şeye "intihal" demeyeceksek eğer), en iyi ihtimalle "**cehaletin, cahilce taklidin gelenekselleşmesi ve kurumsallaşması**" olarak adlandırmak uygun olur.

*

Hür Mahmut Yücer gibi isimlerin (ve seleflerinin), İbn Arabî'nin *"Sizin taptığınız ayağımın altındadır"* gibi laflarının bir başka açıklamasının olmasını veya tevil edilebilmesini (daha doğrusu, tevile müsait gibi görünmesini), **tevile müsait olmayan** sözleri için de geçerli gibi göstermeye çalıştıkları görülüyor.

Rivayet doğruysa eğer, halka böyle söylemiş, daha sonra ayağını bastığı yeri kazınca define gibi birşey bulmuşlarmış..

Güzel hikâye..

Herşeyden önce, bu rivayetin *doğru olduğundan emin olunamaz*. İkincisi, bu hikâye gerçek bile olsa, keramet sahibi bir insanın *sonradan yanlış şeyler söylemeyeceği garanti edilemez*.

Mesela, İbn Haldun'un ***Mukaddime***'de naklettiğine göre, **İbn Arabî, Mehdi'nin hicrî 680 küsur senesinde çıkacağını söylemiş bulunuyor.**

Mehdî hâlâ çıkacak..

*

Ancak, söz konusu hikâyeye eklenen “Sonradan orada define bulmuşlar” şeklindeki kulp (tevil), hikâyeyi kurtarmaya yetmiyor. Böyle bir yırtığı kapatacak yamayı bulmak kolay değil.

Adam *“Sizin taptığınız ayağımın altındadır”* şeklindeki sözü Mecusîlere veya putperestlere söylemiyor, Müslümanlara söylüyor.

Onları müslüman kabul ediyorsa, Allahu Teala’ya karşı küfür olan bir söz söylemiş, edepsizliğin daniskasını yapmış durumda.

Müslümman kabul etmiyorsa, bu durumda da (delilsiz olarak haksız yere) **tekfir** suçunu işlemiş oluyor.

Bu din hiç kimseye, müslüman olduğunu söyleyen biri hakkında “**kalbini yarıp da bakmış gibi**” imanı hakkında hüküm verme iznini vermiş değildir.

Bunu **papazlar** yapıyorlar.

Tekfir mutlak olarak haram değildir, hak eden tekfir edilebilir, fakat bunun için, tekfir edilen kişinin “tevile müsait olmayan” açık söz ve eylemlerini **delil** olarak göstermek şarttır.

Bu hikâyede böyle birşey var mı?..

Yok!

Sonra da bu tür zırva hikâyelerle İbn Arabîcilik yapan beyinsizler, “tekfirci” Selefîlerden vs. şikayetçi oluyor, tasavvufun, gönül zenginliğinin asude iklimine insanları davet ediyor, “kimseyi incitmeme ve incinmeme” edebiyatı yapıyorlar.

Söz konusu hikâye, zampara İbn Arabî'nin kaba saba madrabaz bir din dolandırıcısı olduğunu ispat eder, başka da birşeyi göstermez.

Gerçekten orada daha sonra define bulunmuş olsa bile, durum değişmez. Buna itibar edilmez.

Karşısındaki insanların bu hadsiz soytarıya tepki gösterecekleri, diş gıcırdatacakları, hesap sormak isteyecekleri kesindir. Bu dangalak zamparanın daha sonra, yediği haltı temizlemek için oraya birkaç altın gömdürüp bir mizansen hazırlamadığından emin olunamaz.

Bu sözü söylediği anda birisi çıkıp orayı kazıp define bulsa bile durum değişmez. Önceden böyle bir mizansen ayarlamadığını kim nereden bilebilir?

"**Rabbimiz Allah'tır**" diyen Müslümanların karşısına geçip onları aşağılayarak, Allahu Teala'ya hakaret etme anlamına gelen bir söz söyleyerek tekfir eden, "Sizin taptığınız benim ayağımın altındadır" diyebilen bir hadsiz ve edepsiz soytarıdan herşey beklenir.

*

İbn Arabi'yi savunmak için, doğruluğunun kesin olup olmadığı belli olmayan keramet hikyelerine sığınmak kabul edilebilir bir yol değildir.

Doğru olsalar bile, **istikamet kerametten önemlidir**.

Asıl keramet, istikamettir.

İstikametin ölçüsü ise ***Kur'an*** ve Sünnet'e uygunluktur.. **Keşf ve irfan pazarlamacılığı, rüya ticareti** değil.

Bu gerçeği kabul edip sonra da, istikametten uzak ifadeleri kullanan kişiler için, "Ama kerameti var" demek, **tutarsızlık** olur.

İbn Arabî müdafaalarında bu az rastlanan bir özellik değil. **İbn Kemal** bile kerameti olduğundan söz edip ardından fetvayı tutuşturuyor..

“Hani istikamet önemliydi? Nerede istikamet?…” sorusunu ise kimse sormuyor.

Kaldı ki, **sapıkça sözler söyleyen birinden görülen olağanüstülük** keramet bile kabul edilemez, **istidrac** anlamına gelir.

*

Allah’a iman ettiklerini söyleyen insanlara böyle hitap etmek, sözün “zahir”ine göre, Allahu Teala’yı tahkirden ibarettir.. Öyle böyle değil, büyük edepsizliktir.

Adam onların itikatlarını tartışmıyor, itikatlarında gördüğü küfür anlamına gelen bir bozukluğu “**delil**”leriyle ortaya koymuyor, “**işkembe**”sinden putperestlikle suçluyor.

Ve de, “tekfiri gerçekten hak edenleri **delil göstererek** tekfir edenlere” karşı sözde Ehl-i Sünnetçilik adına, tasavvufçuluk adına ağızlarına geleni söyleyenler, bu **delilsiz, senetsiz sepetsiz tekfircilik** karşısında ağzı açık ayran budalası gibi hayranlık sergiliyorlar.

“Müslümana karşı bu şekilde **suizan**da bulunulamaz, delilsiz, senetsiz sepetsiz putperestlik suçlaması yöneltilemez” demiyorlar.

Zampara şarlatan böyle konuşmuşmuş da, sonra orayı kazmışmışlar da, orada define bulunmuşmuş da.. Yalandan kim ölmüş, böyle akla ziyan rezil hikayeleri uydur keramet diye anlat, herkes zampara bir sahtekârı “böyük evliya” sansın..

Madem bu kadar “keşf” ehlisin, insanların kalbinden haber veriyorsun, bari “Ayağımın altında define var” diye ayağının altından da haber ver de, Allahu Teala’yı değil, altın'ı tahkir ettiğin anlaşılsın..

İbn Arabî sapığının keramet diye anlatılan bütün hikâyeleri böylesi rezaletlerden oluşuyor.

Alnı secdeye gelen, müslüman olduğunu söyleyen insanlara bu şekilde hitap edilmez.. Daha bunu bile anlamayan bir kimse, tasavvuftan hiçbir şey anlamamış demektir.]

*

Hür Mahmut Yücer, **İmam Gazâlî**'nin vahdet-i vücudu akla getiren ifadelerinin bulunmasını da İbn Arabî'nin lehinde bir durum olarak aktarıyor.

Oysa, İmam Gazâlî, bu konularda (mükâşefat) fazla konuşulmasını hoş görmez ve ***İhya***'da bunu açıkça ifade eder.

Ayrıca, onun, İbn Arabî'yi mahkum etmek için kullanılabilecek ifadelerini görmezden gelip salt aklamak için bazı görüşlerini olmayacak şekilde yorumlamak, tutarlı bir tutum olamaz.

Mesela, **cehennemin ebedîliği** meselesinde İbn Arabî, konuyla ilgili ayetleri açıkça inkâr etmez, fakat "Allahu Teala için **vaadinden dönmenin** uygun olmayacağını, vaîdinden (tehdidinden) dönmesinin ise kerem anlamına geleceğini" iddia eder.

Ona göre, Allahu Teala, ahirette vaîdinden dönecektir.

Halbuki, İbn Arabî'den önce yaşamış olan İmam Gazalî, ***İhya***'nın ikinci cildinin sonlarında, **böyle bir iddia ortaya atanlar bulunduğunu, fakat Alahu Teala için her ikisinin de düşünülemeyeceğini** belirtir.

Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendi'nin de dediği gibi, bu yaklaşım doğru olmamakla birlikte, doğru olsaydı bile, **vaîdin bir hikmetinin bulunması için, vaîdden dönüleceğinin asla bilinmemesi gerekirdi**.

Halbuki, İbn Arabî, bunu keşfettiğini iddia etmektedir (Aslında, İmam Gazalî'nin ortaya koyduğu gibi, 'keşf'i 'orijinal' değildir, başkalarından çalmış bulunuyor).

Allahu Teala'nın tehdidi gerçek değilse ve siz de bunu biliyorsanız, tehdidin kendisi **abes** birşey olur.

Abes ise Allahu Teala için düşünülemez.

Fakat abes, zampara şarlatan İbn Arabî ve onu savunanlar için elbette düşünülebilir.

İbn Arabîci dangalaklar ise abesle iştigali Allahu Teala'ya yakıştırıyorlar da zampara şarlatana yakıştıramıyor, ona toz kondurmuyorlar.

Allah ıslah etsin!

*

Tabiî ki İbn Arabî'nin her söylediği yanlış değil, ama birbirini tutmaz şeyler, çelişkili bir sürü laflar söylemiş. Bunu, ***İslâm Ansiklopedisi***'ndeki ilgili maddede Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç da belirtiyor.

Öte yandan, Doç. Dr. Yücer, Nakşî silsilesinden Muhammed Zahid Parisa'nın İbn Arabî'nin eserleriyle ilgili övgüsünü de, onu savunmak için aktarmış bulunuyor.

Oysa, onun övgüsü tek başına **delil olmaz; çünkü onun övgüsü, açıktır ki, *şer'î* delil değildir; edille-i şer'iyye** içinde yer almaz.

İmam-ı Rabbanî bu konuda tam aksini savunuyor ve konuyla ilgili onlarca sayfa tutan beyanı var. Birisinin *açıklamaları* var, diğerinin ise salt bir cümlelik kanaat beyanı (ispatsız iddia)..

Benzer şekilde, Molla Câmî'nin vs. İbn Arabî taraftarlığı da ilmî açıdan bir değer taşımıyor.. **Hüsnüzan**, ilmî tartışmalarda bir **delil** olarak ileri sürülemez.

MUHKEMDEN KAÇMAK, MÜTEŞABİHE SIĞINMAK

Doç. Dr. Yücer'in makalesine göre, Çerkeşizade şöyle diyor:

> " 'Cenâb-ı Hak ve Rasûl-i Ekrem'den başkasının **müteşabih** söz söylemesi caiz değildir', denilirse; öncelikle bilinmelidir ki naslarda (ayet ve hadislerde) ümmetin bu tür sözler söylemesinin yasaklandığına dair bir emir gelmemiştir. Hatta âlimler, nebiyy-i mürselinin (peygamberler) ilmen **vârisleri** olduğu için bu bir izin anlamına da gelmektedir. Müteşâbih sözler için özel bir sınırlama da yoktur. Nitekim bu sözler için İmam Gazâlî; 'Onlar **Kur'an**'da ve sünnetteki müteşâbihlere benzemektedir' demiştir."

Bu sözler, cahilce zırvalar değilseler şayet, kurnazca mugalata olarak kabul edilmelidirler.

Çünkü Peygamber Efendimiz s.a.s., **insanlara akıllarına göre hitap edilmesini** emretmiştir.

Üstelik bu, **'müteşabih' falan diye adlandırılan hususlar için de değil, normal sözler** içindir. Peygamberlere ilmen varis olan, buna dikkat eder.

Anlaşılıyor ki Çerkeşizade ilmen varislik noktasından arızalı.

Yücer, **en az kendisi kadar ilmen yetersiz ve kafası karışık** olduğu anlaşılan Çerkeşizade adlı müderrisin şu ifadelerini de aktarıyor:

> "**Müteşabih** âyet ve hadisleri her bilginin anlayamadığı ancak dinde derinlik sahibi (râsih) âlimlerin anladığı gibi, **evliyâdan rivâyet edilen müteşabih sözleri** de ancak derinlik sahibi veliler anlayabilir. Şayet 'Müteşabih söz söylemek doğru bir şey ise insanlardan niçin

> gizleniyor', şeklinde bir soru sorulacak olursa, **aynı soru müteşabih âyet ve hadisler için de geçerli** olmalıdır. Buna verilecek cevap onlar için de aynıdır. Yani âyet ve hadislerdeki müteşabihlik **râsih/derinlik sahibi âlimlerin kalplerini sınamak** için ise şeyhlerin müteşâbih sözleri de **âriflerin kalplerini imtihan** içindir."

Oysa konuyla ilgili ayette böyle bir ifade yok.

Yani müteşabih ayetlerin ilimde derinleşmiş insanların kalplerini sınamak için indirildiğine dair bir ifade bulunmadığı gibi, böylesi bir yorumu gerektirecek bir durum da yok.

Bunlar, **kafasında oluşturduğu bir sonuca varmak için insanın kendi kendisine birtakım saçma sapan yorumlar üretmesi**nden, ***Kur'a***n'a **heva ve hevesine göre anlam** eklemesinden (ya da **yorum düzeyinde tahrif** etmesinden) başka birşey değil.

Konuyla ilgili ayetin meali şöyle:

> "Sana bu kitabı indiren O'dur. Bunun âyetlerinden bir kısmı muhkemdir ki, bu âyetler, kitabın anası (aslı) demektir. Diğer bir kısmı da müteşabih âyetlerdir. **Kalblerinde kaypaklık olanlar**, sırf **fitne çıkarmak** için, bir de **kendi keyflerine göre te'vil** yapmak için onun müteşabih olanlarının peşine düşerler. Halbuki onun te'vilini Allah'dan başka kimse bilmez. İlimde uzman (râsih) olanlar, 'Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz'in katındandır' derler. Üstün akıllılardan başkası da derin düşünmez." (Ali İmran, 3/7)

Merhum Elmalılı Hoca'nın ***Hak Dini Kur'an Dili*** tefsirinde açıkladığı gibi, sözkonusu ayette geçen ilgili ifadeye, cümledeki durak yerinin değişebilmesi yüzünden, *"Onun tevilini Allah'tan ve ilimde rüsuh kazanmış olanlardan başkası bilmez"* şeklinde anlam verenler de vardır.

Fakat bu, *ilimde rüsuh sahibi olan alimlerin ifadelerinin müteşabih olabileceği* anlamına gel**me**mektedir. Onlar, şöyle diyen insanlardır: *"Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz'in katındandır."*

*

Çerkeşizade'nin lafları, **hiçbir delile dayanmayan**, "O öyleyse şu da şöyle olmalıdır" türünden mesnetsiz ve mantıksız birer çıkarım..

Uydurma ve yakıştırma..

Daha doğrusu, eskilerin tabiriyle buna kıyas ma'al-fârık demek gerekir. **Allahu Teala, 'râsih' alimleri 'müteşabih' laflar edenler** olarak değil, kendi kelamındaki **'müteşabih'i bile kurcalamayanlar** olarak tanıtıyor.

Müteşabih ayetleri **kurcalamak** bile bir insanın **kalbinde eğrilik bulunduğunu** gösteriyorsa, hiç de mecbur değilken **müteşabih diye nitelendirilebilecek laflar üreten** bir insanın durumu ne olur?..

Sonra, ariflerin kalplerini imtihan da ne demek?!.. Müteşabih sözler sarfettiği söylenen bir kimse için de en iyi ihtimalle **arif** sıfatı kullanılabileceğine göre (her halde onlara 'Rab' denemez), **arifin arifi imtihanı da ne demek oluyor**?!..

Aslında bu sözler, "Zırva tevil edilmez" türünden saçmalıklar.. Necdet Oral, Gümüşhaneli Tekkesi meşayihinden merhum Abdülaziz Bekkine Efendi'nin şöyle bir sözünü naklediyor:

> "Şeyh imtihan etmez, **imtihan eden ancak mel'undur**. Şeyh imtihan etmez. 'Şu adama helâları süpürteyim de, bakayım içinden bir şey geçiyor mu?' demez. Ya küfre düşerse, bunun vebali ne olacak? **İmtihan Allah'ındır**. Şeyh bu işi yapmaz."
>
> (**http://www.dervisan.com/silsile/azizefendi/index.htm**)

*

Ancak, Taftazanî'nin İbn Arabî'yi tenkid ettiği ve hatalarını ortaya koyduğu kitabında belirttiği gibi, **keşifte de müteşabih hususlar olabileceğini** söyleyenler vardır.

Fakat, buradaki **müteşabih keşif, bizzat keşfi yapan için** bir imtihandır. Başkası için değil.. Başkası için o keşif **delil** niteliği taşımaz, **yok hükmünde**dir.

O müteşabih keşfin, tıpkı **müteşabih ayetlerin muhkem ayetlere irca** edilmesi gibi, **muhkem hususlara irca edilmesi gerekir.**

Salt o müteşabih keşfe takılıp kalmak, kalpte eğrilik anlamına gelebilir veya buna yol açabilir.

Böylesi bir keşfi bir şeyhin ortaya atıp bununla ariflerin kalplerini imtihan edebileceğini söylemek ise, **sapıklık değilse, *en iyi ihtimalle* derin bir cehalettir.**

*****

Öte yandan, yukarıda aktarılan sözlerin yanlış olmak bir yana, **tutarsız, mantıksız ve çelişkili** olduğu da görülüyor.

İfade şöyle:

> "Şayet 'Müteşabih söz söylemek doğru bir şey ise insanlardan niçin gizleniyor', şeklinde bir soru sorulacak olursa, aynı soru müteşabih âyet ve hadisler için de geçerli olmalıdır."

Oysa, bahsedilen soruyu soran yok.

Çünkü böyle **aptalca bir soru**yu soracak adam kolay çıkmaz.

Ayrıca **müteşabih ayet ve hadislerin insanlardan gizlenmesi diye birşey de yok ki** (çünkü ayet ve hadis insanlardan gizlenemez), bundan hareketle, "aynı soru müteşabih ayet ve hadisler için de geçerli olmalıdır" diye birşey söylenebilsin.

(Ebu Hureyre r.a.'in açıklamadığını söylediği bazı bilgiler, açıklamamış olduğu için, bu konuda delil olmaz. Açıklanmadığı için ne ile ilgili olduğu bilinemez. Biliniyorsa, açıklanmış demektir).

Öyle olsaydı bile, insan sözünden hareketle ayet ve hadisler için hüküm çıkarılamaz.

Bu, **insanlar için konulan hükümlerde ayet ve hadisleri delil kabul etmek değil, ayet ve hadis için insan sözlerini delil ittihaz etmek** olur.

Yukarıdaki sözleri yazabilen insanların hem **usûl ilimleri**nden, hem de **akıl ve mantık** kurallarından habersiz oldukları anlaşılmaktadır.

*

Söz konusu makalede yer alan, **"Naslarda ümmetin bu tür sözler söylemesinin yasaklandığına dair bir emir gelmemiştir"** şeklindeki ifade de, yukarıda dikkat çekmiş olduğumuz gibi, **kesinlikle yanlıştır.**

Gelmediyse, **"insanlara akıllarına göre konuşma" emri** ne oluyor?!

İkincisi, Hz. Peygamber s.a.s. ile ilgili olarak ayette, **heva ve hevesinden konuşmayacağı** bilgisi verilmiştir. Peki bir başkası için böyle bir **garanti var mı**dır?!

Yani, bir başkasının heva ve hevesinden konuşmadığını nereden bileceğiz?.

Üçüncüsü, **ilgili ayet, bırakın kafadan müteşabih uydurmayı, *Kur'an*'daki müteşabih ifadeleri bile** Allahu Teala'ya havale etmeyi emrediyor:

> "Sana bu kitabı indiren O'dur. Bunun âyetlerinden bir kısmı muhkemdir ki, bu âyetler, kitabın anası (aslı) demektir. Diğer bir kısmı da müteşabih âyetlerdir. **Kalblerinde kaypaklık olanlar**, **sırf fitne çıkarmak için**, bir de kendi **keyflerine göre te'vil yapmak** için onun müteşabih olanlarının peşine düşerler. Halbuki onun te'vilini Allah'dan başka kimse bilmez. İlimde uzman olanlar, 'Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz katındandır' derler. Üstün akıllılardan başkası da derin düşünmez." (Al-i İmran, 3/7)

Bu ayet çerçevesinde düşünülürse, ümmetten herhangi birinin çıkıp kafasından müteşabih uydurması, o kişinin **kalbinde kaypaklık olduğunu ve fitne çıkarmak istediğini** gösterir.

Allahu Teala, ***Kur'an***'daki müteşabihin tevilini bile kendisinden başkasını bilmeyeceğini bildirirken, **Çerkeşizade** denilen ahmak şahsa göre, herhangi bir alim, müteşabih sözler söyleyebiliyor.

Halbuki, müteşabih söz söyleyebilecek seviyede olmak, böylesi sözleri anlamaktan **daha yüksek** bir makamdır.

Mesela bir şiiri anlamak başka, yazabilmek başkadır. Herkes anlayabilir ama, herkes yazamaz.

Çerkeşizade'nin, sırf İbn Arabî'yi savunacağım derken ayeti bile görmezden gelmesi, Doç. Dr. Yücer'in de bunu matah birşeymiş gibi aktarması anlaşılabilir birşey değildir.

Ayette, ilimde râsih olanların, *"Biz buna inandık, hepsi Rabbimiz katındandır"* dedikleri belirtilmektedir. Peki **"ümmetten birinin sözümona müteşabih lafı için"** Çerkeşizade ve Hür Mahmut Yücer gibi izleyicileri ne diyecektir: **"Biz buna inandık, hepsi Rabbimizin katındandır" mı diyecekler?..**

İbn Arabî gibiler **onların rabbi midir?..**

Böylesi "kerameti, veliliği ve keşfi **kendinden menkul**" **zampara şarlatanlara rab muamelesi** yapmak zorunda olduklarını mı düşünüyorlar?

*

Çerkeşizade'nin *"Hatta âlimler, nebiyy-i mürselinin ilmen vârisleri olduğu için bu bir izin anlamına da gelmektedir"* şeklindeki sözü de su katılmadık bir zırva durumunda.

İlme varis olmak demek, o ilimden yararlanmak, ona sahip olmak demektir; fakat müteşabih söz **söyleyebilme** şeklindeki bir yaklaşım **ilme varis olmak değil, peygamberliğe varis olmak** anlamına gelir.

Çerkeşizade devam ediyor:

> "Nitekim bu sözler için İmam Gazâlî; 'Onlar ***Kur'a*****n**'da ve sünnetteki müteşâbihlere benzemektedir' demiştir."

Benzemek, onların da ***Kur'an*** **ve Sünnet'teki müteşabihin hükmü altına** gireceği anlamına gelmez..

Puta secde etmek Allahu Teala'ya secde etmeye benziyor diye mazur görülemez.. Benzemek, tek başına meşruiyetin delili olamaz.

*

Nitekim İmam Gazalî tasavvuftaki seyr ü sülukla ilgili olarak şöyle demektedir:

> "…Daha sonra durum, şekil ve misallerin müşahedesinden, sözle ifâde edilemeyecek derecelere yükselir. Bunları anlatmağa teşebbüs eden, söylediklerinde muhakkak kaçınılması mümkün olmayan **açık bir hata**ya düşer. Kısaca durum, içlerinden bir zümrenin, Allah'a hulûl etmelerini, bir zümrenin Allah'la birleştiğini ve bir zümrenin de O'na kavuştuğunu tahayyül edebilecekleri hale varır. Bunların hepsi **yanlış** tutumlardır…."

(el-Gazzâlî, ***el-Munkızu min ed-Dalal***, çev. A. Suphi Furat, İstanbul: Şamil Yayınları, s. 75.)

İmam Gazalî şunu da söylüyor:

> "Bu sofîlerden **Mansur Hallac** gibi, **duygularını kaybetmedikleri, cezbe ve vecit halinde bulunmadıkları vakit** bu kabîlden sözler söylerlerse, bunlar bu sözlerinden sorumludurlar."
>
> (***İhya***, C. 2, İstanbul: Bedir Y., s. 559.)

İmam Gazalî'nin bu hükmünü, Bediüzzaman **Said-i Nursî de bir kitabında aynen tekrarlıyor.** Yani **Hallac gibilerin sözlerine, müteşabihti filan diye bakılmaz**..

Vecd halinde söyledikleri sözler de aslında kabul edilmez.

Çünkü, İmam Gazalî'den yaptığımız ilk alıntıda geçtiği gibi, **bunlar aslında *mutlaka hata* ederler**.

Bu tür konularda **aklı başında olmayan insanların (cezbe)** açıklamalarına itibar edilmez, fakat onlar belki mazur görülebilirler, fakat akılları başlarında olmamak ve akılları başlarına gelince tevbe etmek kaydıyla..

Buna karşılık **aklı başında olan adamların, başkalarının ancak akılları başlarında değilken mazur görülebilecekleri şatah (saçma) sözlerini savunmaları** anlamsızdır.

Aslında dinî açıdan bir **cinayettir, sorumsuzluktur, sapıklıktır**.

Müteşabih konusuyla ilgili ayetin tefsirinde merhum Elmalılı şöyle demektedir:

> "…Hasılı müteşabihin kısımlarından olan hafinin hükmü, araştırma; müşkilin hükmü, araştırmayla beraber düşünme; mücmelin hükmü

bunlardan açıklayıcı bir tefsiri bekleme ve araştırma; asıl **müteşabihin hükmü de duraklama ve Allah'a teslim olup sığınmadır**….

"İşte kitabın âyetleri böyle muhkemat ve müteşabihat şeklinde iki kısma ayrılmıştır. Asıl uyulacak ümmü'l-kitap da müteşabihat olanlar değil, muhkemattır. Amma **kalblerinde eğrilik ve kaypaklık olanlar, doğruluktan hoşlanmayıp eğrilikten, yamukluktan ve sapıklıktan zevk alanlar, muhkematı bırakırlar da kitabın müteşabih olan âyetlerinin peşine düşerler, onları esas alırlar**, dumanlı havalar ararlar. Çünkü fitne çıkarmak, hakkı ve hakikatı karıştırıp, halkı şüpheye düşürmek ve şaşırtmak suretiyle **doğru yoldan çıkarmak ve belaya uğratmak isterler**, ve onu kendi gönüllerine ve keyflerine göre **eğri büğrü te'vîl etmek arzusunu** beslerler. Halbuki onun te'vilini, yani meâlinin ve sonunun nereye varacağını Allah'dan başka kimse bilmez. Genel anlamda müteşabihat içinde, özel anlamda müteşabih olan bir kısım vardır ki, bunun meâlini, **gerçek maksadına uygun olarak ancak Allah bilir**. Bundan dolayı bütün müteşabihatın te'vilini Allah'tan başka kimse bilmez. Allah Teâlâ'ya yerde ve gökte, bütün zamanlarda ve bütün mekanlarda gizli, meçhul bir şey bulunmadığı halde, O'ndan başkasına böyle olmadığı gibi, bütünüyle hakikat olan ilâhî kitapta dahi hal böyledir. "O'nun ilminden hiçbir şey kavrayamazlar." (Bakara, 2/255), "Allah bilir, siz ise bilemezsiniz." (Bakara, 2/232).

"…Beşer ilminin değerine ve gerçeklik derecesine kesin gözüyle bakmak, mantık ve matematik ölçüsünde ona zaruri bir şaşmazlık kazandırmak ve böyle bir özellik aramak çelişkidir. Bunun için, ilâhî kitaplarda müteşabihat bulunmamalı idi şeklinde bir vehme kapılıp kalmamalıdır.… Buna karşılık, muhkematı esas alan güçlü ve aydınlık bir isbat yolu ve metodu üzerinde yürümeyip, **doğrudan müteşabihata sarılmak ve onun muhkem bir gerçeklik içerdiğini inkâr edip şüpheyi esas tutmak** ve katıksız meçhulleri yalnızca bunlarla halletmeye kalkışıp işin sonucunun nereye

varacağını Allah'dan başka kimsenin bilmediği şüpheli, karışık, sağa mı sola mı, ileri mi geri mi, hayra mı şerre mi, aydınlığa mı karanlığa mı, varlığa mı yokluğa mı, cennete mi cehenneme mi götüreceği belli olmayan sisli ve dumanlı havada çıkmaz yollarda dolaşmak da **haddini bilmemek ve ilâhî hidayeti dinlememek, tehlikelere ve karanlıklara doğru koşmaktır** ki, bunu kalblerinde eğrilik ve kötü niyet, kaypaklık ve çarpıklık bulunanlar yaparlar. Esbab-ı Nüzul'de zikredildiği üzere Hristiyanların **İncil**'deki (baba) mecazını, gerçek anlamıyla peder; **Kur'ân**'daki "O'nun Meryem'e ilka eylediği bir kelimesi ve O'ndan bir ruhtur" (Nisa, 4/171) müteşabih âyetine, Allah'dan doğmuş bir ruh mânâsı vererek ve Hak Teâlâ'nın doğma ve doğurma gibi üreme şekillerinden münezzeh, hayy ve kayyûm, azîz ve hakîm hâlik ve barî-i musavvir bulunduğu hakkındaki **muhkemata bakmayarak, Allah'a çocuk isnat etmeleri**; yine bunun gibi, **yahudiler gibi hurûf-i mukattaa denilen başlıkları "ebced hesabı" ile te'vil ederek bunlardan Muhammed ümmetinin ömrünü, kıyametin kopacağı zamanı çıkarmaya** kalkışmaları da bu türden bir olaydır. Bunlar ya heva ve heveslerinden başka bir şeyde hak ve hakikat tanımazlar, ya da din deyince herhangi bir hakikatle ilgisi olmayan bir oyuncak anlarlar. **Din meselesinin kayıtsız şartsız hakka uymak demek olduğunu** bilmek istemezler. Bu konuda **muhkem olan isbat yoluna yanaşmazlar** ve onlarla amel etmekten hoşlanmazlar da durmadan zihinleri şüphelere ve vehimlere sürüklemek için yalnızca **hayal ürünü olan şeylerde, rumuz ve sembollerde, muamma ve müteşabihatta boş ve havaî şeyler** ararlar; müteşabihatı, şüpheye basamak yapmak için muhkemata üstün tutarlar…."

Doç. Dr. Yücer'in şu sözü de, tutarsız:

> "Diğer taraftan bir şeyhten rivâyet edilen sözün ondan çıktığı kesinleşmedikçe kâfir olduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü bazı hasetçi ve mülhidlerin kendi sözlerini o şeyhe isnad etme ihtimali vardır."

Bu söz doğrudur. Fakat, **kesinleştiği sabit olunca, "Buna bizim aklımız ermez, müteşabihtir, vs." filan denilecekse, bunu söylemek gereksiz olur.**

Şu örnek de, konuya uymuyor:

> "Bir kelimenin bir lügat bir de örfte kullanılan manası vardır. Mutasavvıflar da kendi aralarında kullandıkları kelimeleri lügat manasıyla değil, **özel bir ıstlahta** kullanmaktadırlar. Mesela kelime anlamı 'duâ' olan 'salât' lafzını, bir şahıs "cünüb olan adamın salâtı caiz ve sahihtir" şeklinde kullansa, onun hangi anlamı kast ettiğine bakılmalıdır. Şayet bu cümleyi herkes tarafından bilinen 'namaz' anlamında söylemişse bu adamın küfrüne hükmedilir. Ancak salâtı sözlükteki 'duâ' anlamında kullanmışsa sözü doğrudur, bundan dolayı da katiyen tekfir edilemez."

Bu konuda zaten bir tartışma yok.. Bunun İbn Arabî gibilerin sözleriyle bir ilgisi bulunmuyor.

Şu da, **konuyla ilgisiz** bir savunma biçimi:

> "Müellifimiz Türkçe risâlenin sonuna muarızların Mevlânâ Celâleddin Rûmî'ye de iftira ettiklerini söyleyerek eserinden iktibasta bulunmaktadır."

Çerkeşizâde'nin, ondan iktibasta bulunacağına İbn Arabî'den bulunması gerekirdi.

Ayrıca **bu tarz bir savunma, ilmen geçersizdir**. Çünkü Mevlana'ya iftira edilmiş olması, başkası hakkındaki iddiaların da iftira olması gerektiğini ispatlamaz.

Bu savunma biçimi, Çerkeşizâde'nin aslında **ilmen çok yetersiz** olduğunu gösteriyor. Mesela **gerçek peygamberlere itiraz edilmiş olmasından hareketle, Müseyleme gibilere itiraz edilmesi için, "Zaten peygamberlere itiraz edilir,** demek ki buna da haksız yere itiraz ediliyor" türünden mantık yürütülmez.

Müseyleme'yi kendi başına değerlendirmek gerekir. **İbn Arabî için de bu böyledir;** Mevlana'yı işin içine karıştırmak, **neyin delil olup olmayacağını yeterince bilmeme ve mantıklı düşünememe alâmetidir.**

*****

Doç. Dr. Yücer'in şu sözü de doğru değil:

> "Kaldı ki mutasavvıflar derece ve mertebelerine göre **sapık mezhep mensuplarının sözlerine benzer sözler söyleyebilirler."**

Galiba **en alt mertebedekiler sahabe** ve müçtehit imamlar olduğu için onların böyle sapıklarınkine benzer sözleri yok.

Sanki hadîste belirtilen fırka-i naciye (kurtulan grup), Hz. Peygamber s.a.s.'in ve ashabının yolundan gidenler değil de, sapıkça laflar edenler..

Nasıl oluyorsa, "kıymeti kendinden menkul" bu derecelerin icabına en uygun konuşanlar **sapıklar** oluyor, hak mezhepler hep kenarda kalıyor..

Bu, **kendi amelini, yine kendi amelinin doğruluğu için delil göstermek**tir.

"Mutasavvıfların böyle konuşması normaldir, çünkü mutasavvıflar böyle konuşabilir" demek, hiçbir şey dememektir.

Daha doğrusu, **mantıklı düşünme melekesinden yoksunluk ve İslâmî ilimlerin "usûl"ünü bilmemektir.** Sapıklığa yelken açmış katmerli cehalettir.

*

Çerkeşizade'nin akıl hocasının **Suyûtî** olduğunu söylemiştik.. Onun argümanlarını tekrarlamış durumda.. Tek katkısı, yeni hatalar eklemiş olması.

Prof. Ferzende İdiz, Suyûtî'nin konuyla ilgili sözlerini *"İmâm Suyûtî'nin İbn Arabî'ye Dair Bir Risalesi:* ***Tenbihü'l-ğabî bi tebrieti İbn Arabî****"* başlıklı makalesinde aktarmış bulunuyor (***Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi***, cilt 14, sayı 1, 2012).

Risaledeki ifadelere geçmeden önce şunu söylememiz gerekiyor: Suyûtî gibi alimlerin isimlerinin başındaki "imam" gibi kelimeler bizi aldatmamalıdır. **Önemli olan söylenen sözlerin kendisidir, sözün sahibinin şöhreti değil.**

Dikkat edilmesi gereken ikinci bir husus şu: İslam tarihindeki **sahabe, tabiîn ve tebe-i tabiîn** diye adlandırılan ilk üç nesil önemlidir. Daha sonraki kuşakların ise birbirlerinden bir üstünlüğü yoktur. Yani tarihî bir figür olmak önem taşımıyor.

Üçüncü bir önemli nokta da şu: Bir alimin çok fazla eser vermiş olması, onun değerinin bir ölçüsü değildir.. Ashabın alimleri kitap kaleme almış değillerdi.. Ayrıca, çok kitap yazmış olarak bilinenlerin birçoğunun kitaplarının büyük kısmı aslında (makale boyutunda) küçük risalelerden ibarettir.

Evet, tarihte yaşamış müellifleri eserlerinin azlığı ve çokluğuna göre değerlendirmemek gerekir.. Mesela günümüzde bazı **cübbeli-cübbesiz** tiplerin şurdan burdan kesip yapıştırarak bir sürü ıvır zıvır kitap kaleme aldıklarını, bazılarının da sırf **edebiyat paralayarak boş lafazanlık** yaptıklarını görüyoruz. Mesela idraki kıt (fıkıh/anlayış özürlü) Prof. Mehmet Okuyan'ın 30 ciltlik tefsir yazmış olması bir değer taşımıyor..

ÇERKEŞÎZADE'NİN AKIL HOCASI

TDV İslâm Ansiklopedisi'ndeki şu ifadeler dikkate alındığında, Suyûtî'nin ifadelerine ihtiyatlı yaklaşmak gerektiği anlaşılır:

> "Süyûtî'nin çağdaşlarıyla girdiği tartışmalar meşhurdur. Öğrencilik döneminden başlayıp 906'da (1500) inzivaya çekilmesine kadar devam eden bu tartışmalara genellikle bir eleştiriye cevap vermesi, bir görüş veya fetvayı reddetmesi dolayısıyla girmiştir. Çeşitli ilimlere dair meseleler veya intihal suçlamaları yüzünden cereyan eden bu tartışmaların asıl sebebi Süyûtî'nin çağdaşlarını ilmî açıdan hafife alması (Sehâvî, IV, 69) ve onları cehaletle suçlamasıdır. **Kendini IX. (XVI.) yüzyılda fıkıh, hadis ve dil ilimlerinde mutlak müctehid seviyesine ulaşan tek kişi ve müceddid olarak kabul eden Süyûtî herkesin ilimde kendisine ihtiyaç duyduğunu belirtmiş** (*el-Ḥâvî*, II, 248; *Ṭarzü'l-ʿimâme*, II, 687, 696, 782; *ed-Deverânü'l-felekî*, I, 409, 419; *el-Küllâciyye*, II, 958-960, 969), başkalarının hatalarını eleştirmekten geri durmamıştır. **Bir müctehidin mantık ve kelâm bilmesinin şart olmadığını** (*Taḳrîrü'l-istinâd*, s. 49-50), **bütün âlimlerin hata ettiği sırada [kendisinin] tek başına doğru görüşü bulabileceğini iddia etmiş** (*er-Red*, s. 169), bu tür iddiaları yüzünden başına gelenleri Hz. Peygamber'in peygamberliğini ilân ettiği zaman çektiği sıkıntılara benzetmiştir (*Ṭarzü'l-ʿimâme*, II, 691). Fıkıhta mutlak müctehid sayıldığını söylemesine rağmen mutlak müctehidin müstakil müctehidle aynı mânaya gelmediğine dikkat çekerek fıkhî konularda Şâfiî mezhebine mensup bulunmakla birlikte Şâfiî'nin mukallidi değil ictihadında onun yöntemini benimseyen mutlak bir müctehid olduğunu söylemiştir."

Suyutî'nin sergilediği özgüvenin ve kendisiyle ilgili hüsnüzannının **basireti bağlanmış taassub ehline özgü bir psikolojik arıza** olduğu açık.

Ancak, insan topluluklarının **iddialı** insanlara inanmaya eğilimli oldukları da bir gerçektir.. (O yüzden "demokratik" siyasette dürüst insanlar başarılı olamazlar.. Kendisinden emin bir şekilde yalan söyleyip palavralar savuran insanların karşısında dürüst insanların şansı sıfırdır.)

*

Prof. İdiz makalesini şöyle özetlemiş:

> "Bu çalışma, daha çok zâhir ilimler alanında tanınmış, altı yüz hatta bazı rivâyetlere göre bin iki yüz kadar eser yazmış olan önemli âlimlerden İmâm Suyûtî'nin İbn Arabî'yi adeta savunusu mahiyetinde olan ***Tenbihü'l-ğabî bi tebrieti İbn Arabî*** adlı eserinin **tercümesi**dir.
>
> "İlk andan itibaren olumlu ve olumsuz bir çok eleştiriye maruz kalmış olan İbn Arabî, günümüzde olduğu gibi, İmâm Suyûtî döneminde de tartışılmıştır. İbn Arabî hakkında olumlu görüş sahibi olan İmâm Suyûtî, İbn Arabî'yi savunan bu risâleyi yazmıştır.
>
> "Kısaca bu risâlede İmâm Suyûtî İbn Arabî'nin bir velî olduğunu savunmakta ve onu eleştirenlere karşı çıkmaktadır." (s. 329.)

Risalenin özeti ise şöyle yapılmış:

> "… İmâm Suyûtî'nin şu sözlerinden anlamak mümkündür*: "İbn Arabî hakkında insanlar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ihtilafa düşmüşlerdir. Bir grup onun velî bir kul olduğunu söylemiştir ki bunlar (bu düşüncelerinde) isâbet etmişlerdir."* Böylece İmâm Suyûtî, İbn Arabî hakkındaki olumlu düşüncesini de ortaya koymaktadır.

> "Ona göre geriye iki grup kalmıştır: *"Bir grup onun dalâletine inanmıştır ki bunlara **büyük bir fâkih grubu** da dahildir. Bir başka grup da hakkında (ne lehinde ne de aleyhinde) görüş belirtmeyip, susmuştur. ..."*
>
> "İmâm Suyûtî eserin devamında ise, İbn Arabî'yi öven âlimlerden bazılarını saymaktadır. Eser İbn Arabi'nin kısaca hayatı hakkında bilgi vererek son bulmaktadır." (s. 332-3)
>
> *

Risaledeki ifadelere baktığımızda, "müfessirin **Mantık ve Kelam** bilmesini gerekli görmeyen" Suyutî'nin bu hususta mantıklı ve isabetli düşünmeyi beceremediğini farkediyoruz. (Bu haliyle nasıl müçtehit oluyorsa?!)

Şunu diyor: *"Bir grup, onun **velî** olduğuna inanmıştır ki bunda isabet etmişlerdir."* (s. 335.)

"Dakika bir, gol bir" kabilinden bir gaf..

Bir defa, hakkında vahiy bulunmadıkça hiç kimsenin veliliğinden kesin emin olunamaz. "Salahıyla tanınmıştı, fazıl bir kişiydi, abiddi, alimdi vs." denilebilir, fakat **velayet** meselesi insanın bilebileceği birşey değildir. "**Falanın velî olduğu kanaatini taşıyorum, fakat gaybı Allah bilir**" demek gerekir.. Halk arasındaki konuşmalarda bu kadar ince nüanslara dikkat edilmemesi hoşgörülebilir, fakat ilmî bir çalışmada bu husus önem taşır.

Kitaplarına bakıldığında verilecek hüküm şudur: İbn Arabî'nin veliliğini geçtik, **imanı bile şüpheli**dir.

Kanaatler, **deliller** üzerine bina edilmelidir.. Kişilerin kanaatleri ve iddiaları değil, kanaatlerini dayandırdıkları deliller önem taşır.. İbn Arabî hakkında olumlu konuşanların delil olarak ortaya getirebildikleri birşey yok.. Salt **hüsnüzan**na dayanıyorlar ki **aksi yönde kesin deliller** bulunduğunda **zann**a itibar edilemez..

Adamın kesin delil niteliği taşıyan **batıl sözleri** ortada. Bu batıl sözlerin kimisinin hükmü **küfür**, kimisinin **bid'at**.

*

"Bir grup, onun velî olduğuna inanmıştır ki bunda isâbet etmişlerdir" diyen Suyutî, daha sonra, bu kanaatinin delilden yoksun bir "üfürme" olduğunu ortaya koyuyor (Mantık bilmemesini önemsemiyor da, mantıklı düşünmekten aciz, kendisiyle çelişiyor):

> "İbn Arabî hakkındaki son sözüm şudur: **Onun yoluna**, gerek onu tasdîk edip velâyetine inanan; gerek aleyhinde olup **kitaplarına bakmayı haram sayan dönemin iki fırkası da rıza göstermemiştir**. Nitekim kendisinden şu söz nakledilmiştir: "*Biz, kitaplarına bakılması (okunması) yasaklanmış bir topluluğuz."* Bunun da sebebi şudur: Sûfîler, bir takım lafızlar üzerinde anlaşmış ve bununla bilinen **asıl (zâhirî) manaları dışında başka manalar murâd** etmişlerdir. Dolayısıyla her kim ki bu lafızları, zâhir ulemâ tarafından bilinen manalarına hamledip öyle anlarsa, ya inkâr ya da tekfir eder." (s. 336)

Böylece, İbn Arabî'nin laflarının **tekfir**i hak ettiğini itiraf etmiş bulunuyor..

Allah söyletmiş.

Lafa bak, hem adamın velayetine (veliliğine) inanıyorsun, hem de yoluna ve yazdıklarına rıza göstermiyorsun..

Yoluna razı değilsen, o yolu **sapıklık** olarak görüyorsun demektir.

Yok, yalu hak ise, ona niçin razı değilsin?

Yol eğri, fakat yolda yürüyen doğru yolda kabul ediliyor.. Burası, mantıklı düşünmeyi beceremeyen kişinin kanaatlerinin iflas ettiği yerdir.

*

İbn Arabî şarlatanının "*Biz, kitaplarına bakılması (okunması) yasaklanmış bir topluluğuz"* şeklindeki zırvasına gelelim..

Demek ki, sen kendin de, okunması **haram** olan şeyler yazdığının farkındasın.. Bu durumda senin onları **yazman da haram** olur..

Eğer diyorsan ki "Birtakım manevî haller yaşadıkları için onları doğru anlayan insanlar var", o takdirde yine yazmaman gerekir, çünkü senin yazdıkların onlara **fazladan** birşey kazandırmaz.

Arife tarif gerekmez, görünen köy de kılavuz istemez.

MASONİKLEŞEN TASAVVUF

Suyutî'nin, İbn Arabî şarlatanının "*Biz, kitaplarına bakılması (okunması) yasaklanmış bir topluluğuz"* şeklindeki zırvasına kulp takmak için üfürdüğü *"Bunun da sebebi şudur: Sûfîler, bir takım lafızlar üzerinde anlaşmış ve bununla bilinen* ***asıl (zâhirî) manaları dışında başka manalar murad etmişlerdir"*** şeklindeki lafına gelince..

Bu, sufîliği tümden savunulamaz bir şey haline getirir.. Özrün kabahatten büyük olması durumudur..

Çünkü bu, sufîliğin "anlam" düzeyinde sonradan ihdas ve icat edilmiş bir **itikadî bid'at**, **saf ve pür sapıklık** olduğunu ileri sürmek demektir.. O "manalar" ashab devrinde yok muydu, sizinle mi ortaya çıktı?!.. Siz ashabdan ve tabiînden daha mı fazla "mana" ve "maneviyat" ehlisiniz?!

Böylesi bir tasavvuf anlayışı, özü itibariyle **masonluk gibi bir sapıklık** anlamına gelir.. Onlar da kendilerine göre bir **jargon, şifreler ve işaretler** oluşturmuşlar; başka insanlara göre kendilerini ayrıcalıklı ve seçilmiş (havass), "aydınlanmış" insanlar kabul ediyorlar.

Böylesi bir tasavvuf anlayışını benimsemek, yahudileşmekten başka bir şey değildir. Allahu Teala şöyle buyuruyor:

> "Sonra o sağlam sözlerini bozmaları sebebiyle onlara lâ'net ettik ve kalblerini kaskatı yaptık. Onlar kelimeleri konuldukları yerlerinden (çekip alıp, anlam bakımından) tahrif ederler, kendisiyle nasîhat edildikleri (kitapları)ndan bir nasîb (almay)ı da unuttular. İçlerinden pek azı müstesnâ, onlardan dâimâ bir hâinliğe muttali' olursun; yine de (sen) onları affet ve aldırma! Muhakkak ki Allah, iyilik edenleri sever." (Maide, 5/13)

Evet, Allahu Teala, Yahudiler için "*Onlar kelimeleri (anlam bakımından) konuldukları yerlerinden (çekip alıp, anlam bakımından) tahrif ederler* (**Yuharrifûne'l-kelime 'an mevâdi'ihî)**" buyuruyor.

Balon müçtehit Suyutî de, "okunması haram olan" zırvaları savunmak için İbn Arabî şarlatanına "**Yuharrifûne'l-kelime 'an mevâdi'ihî**" fazilet ve meziyeti atfediyor.

*

Suyutî, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "**İmâm Gazâlî** bazı kitaplarında böyle belirtmiş ve "*Bu durum, **Kur'an** ve sünnetteki müteşâbihata benzer*" demiştir. Kim bu lafızları **zâhirî manalarına** yorarsa küfre girer. Zira onların bilinenin dışında başka bir takım manaları vardır. Çünkü, 'vech', 'yed', 'ayn' ve 'istivâ' âyetlerini bilinen (**lugat/zâhir**) manalarına yoran kimse, **kesinlikle küfre** düşer." (***A.y.***)

Böylece, Çerkeşizade'nin akıl hocasının Suyutî olduğu ortaya çıkmış oluyor. (Başka biri de olabilir tabiî.. Suyutî'nin de akıl hocası olan veya Suyutî'den akıl almış bir başka akıldane..)

Suyutî, bu sözleriyle denklemi iyice karıştırmış durumda.. Ayrıca, kendisi hakkındaki hüsnüzannının aksine, **müçtehit** olmayı sağlayacak bir fehm ve idrakin kendisinde bulunmadığını da belgelemiş oluyor.

Çünkü burada "kıyas ma'al-fârık" durumu var.. Arada benzerlik yok.

Çünkü, ***Kur'an*** *ve sünnetteki müteşâbih ifadeleri, kelimelerin* **zâhirî manaları çerçevesinde** anlamak (ve böylece onları tevil etmek), ayetle yasaklanmış, ve böyle yapanların **kalplerinde eğrilik (zeyğ)** bulunduğu bildirilmiştir. Ayrıca *o ayetlerin*

tevilini (anlamını) "Allah'tan başkasının bilemeyeceği" de haber verilmiştir (Al-i İmran, 3/7).

Bunu yapan, Allahu Teala'ya isyan etmiş olur.

Peki, sufî geçinen herzevekillerin laflarına "ayet" ve "hadîs" muamelesi yapılması emredilmiş midir?

Hayır!

Bu, caiz olur mu?

Yine hayır!

Bu durumda, onların laflarının **zahir**ine itibar edenleri (onda kendilerinin anlamadığı "hak" olan bir **batınî** mana bulunduğunu kabul etmek zorunda olmadıklarını, bunun sapıklığı meşrulaştırma amaçlı bir alavere dalavere, şeytanî bir hile olabileceğini kabul edenleri) suçlayanlar, **birincisi**, sufî diye bildikleri kişileri bir bakıma "**rab**" konumuna yükseltmiş olurlar (**Yahudi ve Hristiyanlar'ın haham ve rahiplerini "rab"** haline getirdiklerini bildiren Tevbe Suresi'nin 31'inci ayetini hatırlayalım).

İkincisi, onların lafları hakkında farkında olmadan "ayet" uydurmakla (Allahu Teala adına konuşma hadsizliği yapmakla) suçlanmayı hak edecek bir tavır sergilemiş olurlar.

Fakat sorun bunlardan ibaret değil..

Şeriat'te esas olan, "**zahir**"e itibar edilmesidir.. Mesela, bir münafığın zahirî iman beyanını reddedebilme durumunda değiliz.. Bu şekilde iman izhar eden bir münafığa müslüman muamelesi yaptığımız için sorumlu da olmayız..

Öte yandan, sözleri küfür olan bir kimseyi "Bu evliyadandır" filan diyerek savunmamız, kendi kafamızdan evliyalık makamı dağıtmamız da caiz değildir.

Dolayısıyla, zahiren küfür olan sözleri kullananlara (gerekli uyarılar yapıldıktan sonra ısrar etmeleri durumunda) kâfir muamelesi yapanlar sorumlu olmazlar, fakat onlardan sadır olan küfür sözleri savunanlar sorumlu olurlar.

HASPAYA TEKFİR YAKIŞIYOR

Suyutî'nin sözlerinin devamı, onun müçtehitlik iddiasını palavra olarak gören çağdaşı alimlerin haklı olduğunu ortaya koyuyor:

> "İbn Arabî'yi **tekfir**e çalışan kimse, kötü bir imtihandan da korkmadı. Bu kimseye İbn Arabî'nin kâfir olduğu sence (kesin delîller ile) sâbit midir? diye sorulduğunda, şayet "***Kitapları küfrüne delâlet etmektedir***" cevabını verirse; ona, İbn Arabî'nin bu lafızları bizzat (senin anladığın) şekilde ve zâhirî manalarıyla kullandığına dâir sana ulaşan nakillerin makbul bir tarîkle (yolla) geldiği kesin midir? diye sorarız.
>
> "Birincisine, dayanacağı senedi olmadığından verecek cevabı da olmaz.
>
> "Kitabın kendisine ait olduğunun ispatı durumunda da, kendisine ait olmayan bu kelimelerin bir düşman veya mülhîd (dinsiz) tarafından kitaplarına sokulmuş olabileceği ihtimaline karşılık, her kelimenin ayrı ayrı (ona ait olduğuna dâir) tespiti gerekir.
>
> "… İkincisi, İbn Arabî'nin, bu lafızlarla (kesinlikle) şu (zâhirî) manayı kastettiği söylenemez. Böyle bir iddiada bulunan küfre girmiş olur. **Çünkü bu manalar, Allah'tan başka kimsenin muttali olamadığı kalbî husûslardır**." (s. 337)

Adam ciltlerce kitap yazmış, fakat seviyesi bu.

Bir defa, İbn Arabî'nin sözlerindeki manaları *"**Allah'tan başka kimsenin muttali olamadığı**" kalbî hususlardan* kabul ediyorsan, o sözlerin saf ve som küfür de olabileceğini, adamın kalbinin küfürle dolu olup olmadığını da Allah'tan başkasının bilemeyeceğini, dolayısıyla o sözleri söyleyen kişinin kâfir de olabileceğini ve senin buna **muttali olamayacağını** kabul ediyorsun demektir.

Görülüyor ki, deve yükü kitap yazmış, fakat kafası çalışmıyor.

Onun sözlerindeki **mana**lara Allah'tan başkası muttali olamıyor da sen bunlardan nasıl velayet **anlamı** çıkarıyorsun?! Nasıl muttali oluyorsun; haşa, sen "**rab**" misin?!

Haddini bilmeden, adamın velî olduğunu söylüyorsun.. Yani Allahu Teala'nın onu velî yaptığını ileri sürüyorsun.. Yani Allahu Teala'nın tabiri caizse haline muttalisin, vakıfsın.. O'nun adına konuşuyor, hüküm veriyorsun.

Çok kitap yazmışmış.. İdrak ve fehm yoksa istersen milyonlarca kitap yaz.. Gevezelik parayla değil ya..

Kıyamet günü Hz. İsa aleyhisselam Allahu Teala'ya şöyle yakaracak:

> **"Sen benim nefsimde olanı bilirsin, ben (ise) senin nefsinde olanı bilmem** (Ta'lemu ma fi nefsi ve la a'lemu ma fi nefsike)." **(Maide, 5/116)**

İbn Arabî şarlatanının aptal avukatı balon müçtehit Suyutî ise "Allahu Teala'nın nefsinde olanı" biliyor.. Hz. İsa aleyhisselam gibi "marifet ve irfan" yoksunu bir cahil değil. Kendisini öyle zannediyor.

*

Balon müçtehit bu sözleriyle "**usul**"ü temelden reddetmekte olduğunun farkında değil.

Bir defa, delillendirme konusundaki akıl yürütüş biçimi kabul edildiğinde, ***Kur'an*** ve Sünnet inkârcılarına itiraz etmek imkânsız hale gelir.

"İbn Arabî'nin bu lafızları bizzat (senin anladığın) şekilde ve zâhirî manalarıyla kullandığına dâir sana ulaşan nakillerin makbul bir tarîkle (yolla) geldiği kesin midir?" şeklindeki lafı, **tarihselci modernistlerin** arayıp da bulamayacağı bir zırva durumunda.

Tarihselci modernistler bile bu kadar aptalca cümle kurmuyorlar.. Bu lafıyla ortada "**din**" diye bir şey bırakmamanın önünü açtığının farkında değil.

Balon "müçtehit" bu zırvasının üstüne bir de tüy dikmiş:

> "Kitabın kendisine ait olduğunun ispatı durumunda da, kendisine ait olmayan bu kelimelerin bir düşman veya mülhîd (dinsiz) tarafından kitaplarına sokulmuş olabileceği ihtimaline karşılık, her kelimenin ayrı ayrı (ona ait olduğuna dâir) tespiti gerekir." (s. 337)

Aynı şeyin ayet ve hadîsler için de ileri sürülebileceğini aklına getirmiyor.. Lafa bak, her kelimenin ayrı ayrı tespiti gerekirmiş..

*

Balonun bir başka çelişkisi de şu: İbn Arabî'nin tekfiri konusunda böyle aşılması imkânsız engeller getirirken, onu eleştirenleri ceffelkalem tekfir ediyor:

> "… İkincisi, İbn Arabî'nin, bu lafızlarla (kesinlikle) şu (zâhirî) manayı kastettiği söylenemez. Böyle bir iddiada bulunan **küfre girmiş** olur." (s. 337)

Eğer böyle her lafta "kastın belirsizliği" hurafesine sarılırsan, başkalarının yaptığı küfür suçlaması da bir muammaya dönüşür.. Belki de lügat/sözlük anlamını (örtme, örtüş) ya da başka bir anlamı kastetmişlerdir.

İbn Arabî'ye gelince "ihtimaller" devreye giriyor, muhaliflerinin payına düşen ise "kesinlik" ve küfür.. Tekfiri başlarına boca ediyor. "Böyle bir iddiada bulunan küfre girmiş olur"muş.. Vay köftehor müçtehit taslağı vay!

Bu noktada şunu da belirtmek gerekiyor: Söz konusu kitapların ve onlardaki ifadelerin İbn Arabî'ye ait olduğu kesindir.. Çünkü, sonradan ekleme söz konusu olsaydı, eklentisiz orijinal metinlerin de elde olması gerekirdi.. Fakat yoklar..

İkincisi, İbn Arabî'nin bizzat kendisinin yazdığı nüsha mevcut.

*

Suyutî'nin sözlerinin devamı başka telden çalıyor:

> "İbn Arabî'nin kitaplarına bakmak veya onları başkalarına okutmak için gayret sarfeden kimsenin durumuna gelince. **Bu kitapları okumak, ne kendisine ne de başkasına bir fayda vermez**, bilakis kendisine de tüm müslümânlara da **zarar** vermiş olur. Özellikle de okuyan kişi **şer'î ve zâhir ilimlerden yoksun** (bu ilimlere vakıf olmayan) bir kimse ise. Zira böyle biri, **dalâlete düştüğü gibi**, başkalarını da dalâlete sürükler. Yok eğer bu kitapları kendisine okuttuğu kimse, anlayan biri ise, bu durumda da (şöyle deriz): Bu kavmin (sûfîlerin) tarîkatlarında, müridlere tasavvuf **kitaplarını okutma geleneği zaten yoktur**. (Çünkü) bu ilim (tasavvuf), kitaplardan öğrenilmez (yaşanır ancak)." (s. 337-8)

Yaptığı uyarı yerinde.. Fakat tutarlılıktan yoksun.

Bu kitaplarda **zarar**dan başka birşey bulunmadığını, **dalalete düşürücü** olduğunu kabul ediyorsun, fakat kitabın yazarının **zararlı ve dalalete düşüren bir herzevekil** olduğunun söylenmesine razı değilsin.

Bu kitapların zararlı ve dalaletle dolu olduğunu, yazan kişi niye anlamamış?!

Asıl gayesinin suret-i haktan gelerek **batılı hakka karıştırmak**, İslam'a zarar vermek ve Müslümanları dalalete düşürmek ol**ma**dığını nerden biliyorsun?!

Sonra, sufîlerin yolunda (tarikatında) kitap okutma geleneği yoksa, bu herzevekil, sufîlerin yoluna aykırı hareket ediyor demektir.. Bu durumda ona sufî dememen gerekir. Gulat-ı sufiyyedendir.

*

Suyutî, kerameti kendinden menkul zampara şarlatan İbn Arabî'yi bir taraftan uçurup kaçırır velî ilan ederken, diğer taraftan "İbn Arabî hakkındaki son sözüm şudur" diyor:

> "**Onun yoluna**, gerek onu tasdîk edip velâyetine inanan; gerek aleyhinde olup **kitaplarına bakmayı haram sayan dönemin iki fırkası da rıza göstermemiştir**." (İdiz, s. 336)

Niye göstermemişler?

Suyutî gerekçe olarak şunları sıralıyor:

> "İbn Arabî'nin kitaplarına bakmak veya onları başkalarına okutmak için gayret sarfeden kimsenin durumuna gelince. **Bu kitapları okumak, ne kendisine ne de başkasına bir fayda vermez**, bilakis kendisine de tüm müslümânlara da **zarar** vermiş olur. Özellikle de okuyan kişi **şer'î ve zâhir ilimlerden yoksun** (bu ilimlere vakıf olmayan) bir kimse ise. Zira böyle biri, **dalâlete düştüğü gibi**, başkalarını da dalâlete sürükler. Yok eğer bu kitapları kendisine okuttuğu kimse, anlayan biri ise, bu durumda da (şöyle deriz): Bu kavmin (sûfîlerin) tarîkatlarında, müridlere tasavvuf **kitaplarını okutma geleneği zaten yoktur**. (Çünkü) bu ilim (tasavvuf), kitaplardan öğrenilmez (yaşanır ancak)." (İdiz, s. 337-8)

ZARARLI KİTAPLAR VE İNGİLTERE'DEKİ İBN ARABİYYE TARİKATI TEKKESİ (IBN ARABI SOCIETY)

Evet, İbn Arabî'nin kitapları, birincisi **faydasız** kitaplardır.

Tek kusurları bu olsaydı, dert edinmeye gerek olmayabilirdi, hayatta lüzumsuz ve faydasız çok şey var. Asıl sorun, Suyutî'nin de itiraf ettiği gibi "**dalalete/sapıklığa düşürücü**" kitaplar olması.

Evet, bunlar "**zararlı**" kitaplar.. Sadece faydasız değil, zararlı.

Suyutî, onun kitaplarını okuyan kişi için, *"Böyle biri, **dalâlete düştüğü gibi**, başkalarını da dalâlete sürükler"* diyor.

Fakat nasıl oluyorsa, o dalalete düşürücü zırvaları yazan herzevekil dalalete düşmüş olmuyor. Tam aksine Allah'ın velîsi oluyor.. Kafaya bak!

*

Tasavvuf herşeyden önce **edep** demektir.. Haddini bilmedir..

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile üstünlük yarışına giren bir kendini bilmez edepsiz densiz şarlatan soytarının velî olması mümkün değildir.

İsterse havada uçsun, denizin üstünde yürüsün (Böyle birşeyi de yok ya!.. "Şunu gördüm, bunu duydum, şunu yaşadım, bunu keşfettim" şeklinde ancak ahmakların inanacağı "kendisinden menkul" hurafeleri ve filozoflardan çalıp çırptığı metafizik saçmalıkları, akla ve mantığa aykırı çelişkili ve tutarsız zırvaları var.)

Peki onun kitaplarını okuma-okutma meraklısı kişi ya "dalalete düşmesi muhtemel" biri değil de zaten dalalette olan bir sapıksa ya da kâfirse durum ne olur?

Cevap belli: Sapık ve saptırıcı biri için bu kitaplar gerçek bir hazinedir.. Çift katlı ekmek kadayıfı gibi tadından yenmez nimettir.. Körün istediği tek bir gözken eline geçmiş olan dört gözdür.

*

İşte **İngiliz** keferesinin **Ibn Arabi Society** adı altında bir tekke (dergâh, zaviye) kurup sözde İbn Arabî irfanı ve tasavvufunu yaymak için kesenin ağzını açmış olmasının nedeni budur.

İngiliz keferesi (Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem için çirkin karikatürler çizen) **Danimarkalı densizler ve Fransız angutlar gibi İslam'a cepheden saldırmıyor, sinsice içeriden darbe** vuruyor.

Kurnaz adamlar.

Peygamber Efendimiz s.a.s.'i "**gümüş**", kendisini "**altın**" kerpiç ilan eden, "*O peygamberlerin sonuncusu ise ben de **evliyanın sonuncu**suyum*" diye işkembeden **deccalane bir palavra** savuran, ayrıca velîliğin peygamberlikten üstün olduğunu iddia ederek "altın" olan kendisinin "gümüş"ten daha değerli olduğunu ispat etmeye çalışan Endülüslü edep yoksunu zampara şarlatan soytarı için **İngiliz**'in tekke kurup **kütüphane** açmış olması sebepsiz değil.

Mekînüddin'in (helali, nikahlısı olmayan) **güzel kızı Nizam** için aşk kitabı yazmış olan zampara soytarının zırvalarının yayılması için ellerinden geleni yapıyorlar.

ABD ve İspanya'da tekkelerinin **şube**lerini açmış oldukları gibi her yıl **sempozyum** tertipliyor ve düzenli olarak bir **dergi** çıkarıyorlar.

*

Mecelle'nin "küllî kaideler"inden 30'uncusu şudur: "**Def-i mefâsid, celb-i menâfiden evlâdır.**" (Fesat ve bozulmaya sebep olan şeylerin engellenmesi, faydalı şeylerin ele geçirilmesinden daha iyidir, önemlidir.)

Yine fıkıh usulünde (İslam hukuku metodolojisinde) **sedd-i zerâi'** (vasıtaların engellenmesi) diye bir ilke vardır:

> "Sözlükte "kapatmak, engellemek" anlamındaki **sedd** ile "vesile, sebep, vasıta" anlamındaki **zerî'a**nın çoğulu **zerâi'**den oluşan ve "yolların kapatılması, vasıtaların engellenmesi" mânasına gelen sedd-i zerâi' veya **sedd-i zerîa** (**seddü'z-zerâi'** / **seddü'z-zerîa**) fıkıh usulü terimi olarak, kendi başına mubah olan bir fiilin şer'an sakıncalı bir sonuca götüreceğinden emin olunması veya bunun kuvvetle muhtemel bulunması sebebiyle yasaklanmasını ifade eder."
>
> (***TDV İslâm Ansiklopedisi***, "Sedd-i zerâi'" maddesi)

İbn Arabî soytarısının zırvalarının faydası yok zararı varsa, tutup onun şahsının ve kitaplarının reklamını yapmak makul (aklı başında bir müslümana yakışır) birşey olabilir mi?!

Tamam İngiliz İslam'la mücadele etmek, dinimizi tahrif edip bozmak için bu şeytanlığı yapıyor, peki "**son kale**" olma iddiasındaki Türkiye'nin ***TRT***'si nasıl oluyor da ***Diriliş Ertuğrul*** dizisinde (tarihî gerçeklere de tamamen aykırı olduğu halde) İbn Arabî reklamı yapıyor?

TRT'ye bu aklı kim ya da kimler veriyor?

*

Din işinde kişinin keşfinin hiçbir önemi yoktur. Esas olan Kitap ve Sünnet'tir.

İmam-ı Rabbanî, 220'nci mektubunda şunları diyor (Hüseyin Hilmi Işık tercümesi):

> "... Bu fakîre de, böyle yanılmak çok oldu. Yanlış görüşlere çok yakalandım. Bu hâller çok zamân sürdü. Fakat, Allahü teâlâ korudu. … önceki kuvvetli îmân yanında, böyle görüş, bu kuruntu yerleşemedi, yok oldu.
>
> "Hattâ, bunun yerine, tevbe, istigfâr ve Allahü teâlâya sığınarak**, Ehl-i sünnet i'tikâdına uymıyan böyle keşflerin, görüşlerin hâsıl olmaması için yalvardım, duâ eyledim**. Bir gün, böyle yanlış keşfler için beni kıyâmette **sorgu**ya çekerlerse, **azâb** ederlerse diye çok korktum. Bu korku beni kapladı. Hiç râhatım kalmadı. Allahü teâlâya çok yalvardım. Bu sıkıntım çok zamân sürdü. …
>
> "Böyle şüphelere yol açan ve iyi ma'nâlar verilmesi lâzım olan, bu gibi bilgilerden birkaçını **kitâplarımda ve mektuplarımda yazmıştım**. Böyle bilgilerin yanlış olmasına yol açan yerleri, Allahü teâlâ lutf ederek bildirince, **bunları da yazarak, yaymak** istedim. Çünkü, YAYILMIŞ OLAN GÜNÂHIN TEVBESİNİ DE YAYMAK LÂZIMDIR!. Böylece, herkes, bu bilgilerden, **İslâmiyyete uymayan fikrlere** saplanmasın. Bunlara saplanarak, **doğru yoldan sapmasınlar**. ... Yüksek babamdan kuddise sirruh işitmiştim ki, "*Dalâlet çukuruna düşen, **doğru yoldan ayrılan yetmişiki fırkanın çoğu, tasavvuf yoluna girip,** yolun sonuna varmadan, **yanlış görüşlere aldanarak sapıtmışlardır***" buyurmuştu.

*

Suyutî sözlerini, İbn Arabî'yi savunan bazı alimlerin isimlerini sayarak sürdürüyor.

Böylece, sanki İbn Arabî ulema nezdinde genel kabul görmüşmüş gibi bir izlenim uyandırıyor, okurlarını yanıltıyor. Aleyhinde olanlardan da söz etmesi gerekirdi.

İBN ARABÎ'Yİ SAVUNMA SANAYİİ

Prof. Dr. Mahmut Kaya, ***TDV İslâm Ansiklopedisi***'nin "İbnü'l-Arabî" maddesinde şunu diyor:

> "… yapılan bir araştırmaya göre yalnız Arapça literatürde onun aleyhinde yazılan eser sayısı otuz dört, savunma amacıyla kaleme alınanların sayısı yirmidir; aleyhinde 238, lehinde ise otuz üç fetva verilmiştir (Yahyâ Hüveydî, s. 320)."

238 nerde, 33 nerde!.. İki taraftan 33 eksilttiğimizde bir taraf sıfırlanırken diğer taraf 205 kalıyor.

Savunma amaçlı yazılan kitaplara gelince.. Eğer hepsi Suyutî'nin yazdığı gibiyse (Ki öyle görünüyor), beş para etmezler.

*

Suyutî'nin, bu alimlerin isimlerini sıralarken aktardığı birtakım saçmalıklar da var. Mesela biri şöyle:

> "İmâmu'l-Ârif Şeyh Safiyuddîn b. Ebû Mansûr (öl. 628/1230) … ***Er-Risâle*** adlı eserinin başka bir yerinde ise şunları aktarmaktadır: "*Şeyh Muhyiddîn İbn Arabî Dımeşk'ten, Şeyh Ebu'l-Hasan el-Harra'ya bir mektup gönderdi. O mektupta: 'Ey kardeşim! Fetihlerin [keşiflerin] hakkında bana bilgi ver.' diye yazdı. Bunun üzerine Şeyh, bana* 'Bende garib işler, acâib haberler cereyan etti' diye yaz *dedi. İbn Arabî ona* ***tekrar*** *şunları yazdı: 'Onları sen bana bâtınınla anlat, ben de onlar hakkında sana bâtınımla cevap vereceğim.' …"* (İdiz, s. 344)

Soytarı şarlatanın işi gücü boş gevezelik, artistlik.. Başkasının fethinden, keşfinden sana ne!.. Diyelim ki çok merak ettin, dinler geçersin, cevap vermek, artistlik yarışı yapmak zorunda mısın?..

Cevap verecekmişmiş.. Tutmuş buna bir de "Batınınla anlat" hurafesini eklemiş.. Ne bu, **keşf olimpiyatı** mı?.. Derdin ne, neyi ispatlamaya çalışıyor, ne yapmak istiyorsun?.. Gösterişçi soytarı pespayeliğin dibini bulmuş..

Akıllıya bir işaret kâfidir, fakat bu arsız angut, muhatabı *"Bende garib işler, acâib haberler cereyan etti"* diyerek konuyu kibarca kapatmak istediği halde densizlikte "level" atlıyor, küstahça kerametfuruşluk yaparak *"Onları sen bana bâtınınla anlat, ben de onlar hakkında sana bâtınımla cevap vereceğim"* diyor.

(Mütedeyyin insanımız "**Her geceni Kadir, her gördüğünü Hızır bil!**" öğüdüyle yetiştiği için keramet tüccarı şarlatanlara kolay aldanabiliyor. Merhum Prof. Dr. Mahmud Esad Coşan Hoca anlatmıştı: Adamın biri büyük bir özgüvenle **Mehmed Zahid Kotku rh. a.**'in bulunduğu meclise giriyor, aman zaman vermeden emrivaki kabilinden "Bana şunu şunu ver" diyor.. Aldığı şey ise sadece şu cevap: "**Biz isteyene değil, istediğimize veririz.**")

Ebu'l-Hasan el-Harra, soytarının ağzının payını vermiş tabiî.. Zampara şarlatan cevabını almış, yerine oturmuş:

> "… bunun üzerine Şeyh (Ebu'l-Hasan el-Harra*)* bana *şöyle yaz* dedi: '*Tüm evliyâ bana yuvarlak bir dâire (hâlka) şeklinde (oturmuş olarak) gösterildi. Ortalarında iki kişi durmaktaydı. Bunlardan biri Şeyh Ebu'l-Hasan b. Es-Sebâğ diğeri ise Endülüslü bir adam idi. Bana bu iki kişiden birisinin '"Gavs" olduğu söylendi. Ancak ben hangisinin "Gavs" olduğunu anlamadım. Derken bir delîl gösterildi ve o iki kişi secdeye kapandı. Bana secdeden başını ilk kaldıracak olanın "Kutb/Gavs" olduğu söylendi. Secdeden ilk olarak başını kaldıran Endülüslü adam oldu. Böylece durumu tam olarak anladım. Orada durup bekledim. Ona* ***harf ve sesten münezzeh***

> *bir suâl sordum. O da bana* ***nefesiyle*** *cevap verdi. Böylece ondan cevabımı almış oldum. Diğer sâir evliyâ dâirelerini dolaştım. Her velî o dâireden nasibini aldı. İşte ey kardeş! Eğer sen bu mesabede (makâmda) isen, Mısır'da zaten seninle konumuştum.'* Bundan sonra da bu konuda ona hiç bir şey yazmadı." (İdiz, 344-5)

Adam yerine koyup başka birşey yazmamış.

Kibarca şu mesajı veriyor:

Sen kimsin ki seni muhatap alayım, ben başka bir Endülüslüden istediğim cevabı aldım. Dahası keşfiyatımda evliyanın hepsi ile manen (harf ve ses söz konusu olmaksızın kalpten kalbe) konuştum. Sen onlardan biriydiysen zaten seninle konuşmuştuk.. Bana böyle sorular yöneltmen, senin onlardan (evliyadan) olmadığını gösteriyor. Boş adamsın.. Fetih istiyorsan al sana fetih!

Bunu aktaran, müctehid taslağı Suyutî.. Ne anlama geldiğinin farkında değil.

*

Suyutî sözlerini şöyle sürdürüyor:

> "Meşayıhten naklolunan ve kendilerine nispet edilen husûslar işte bunlardır. Bunlardan zâhire [İslam akaidine ve fıkhına] aykırı görülen sözlerini şu husûslardan birine hamletmek gerekir:
>
> "Birincisi: Bizzat kendileri tarafından teyid edilmedikçe bu (zâhire aykırı görülen) sözleri kendilerine aitmiş gibi kabul etmeyi doğru bulmayız." (İdiz, s. 348)

Boş bir laf.. İbn Arabî'nin laflarının kendisi tarafından teyidi nasıl olacak?!.. Adam ölmüş, nasıl teyit ettireceksin?!

Şarlatan soytarının kitaplarının kendisine ait olduğunu kabul etmiyorsan, teyit bekliyorsan, bu topa hiç girmemen, adamı savunmaman, susman gerekir.

> “Hakkında bilgi sâhibi olmadığın bir şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların hepsi ondan mes'ûldür.” (İsra, 17/36).

*

Okumaya devam edelim:

> “İkincisi: (Bu sözlerin bizzat kendilerinden sâdır olduğu) tespit edildiğinde ise, bu söze uygun bir te’vil getirilmelidir. Şayet uygun bir te’vil bulunmazsa, bu sözün te’vili muhtemelen ilm-i bâtın sahibi âriflerde mevcuttur denilerek (iş ehline) bırakılmalıdır.” (İdiz, s. 349)

Uygun bir tevil bulunmazsa, bulunamıyorsa, tevilinin olmadığı kesin demektir.. Bu durumda “muhtemelen” filan denilerek ihtimallere sığınılamaz, “Belki tevili vardır” denilemez..

Üstelik, bir söz tevil edilebilse bile, esas olan, sözün sahibinin tevil etmesidir.. Başka birinin tevil etmesi, sözün sahibinin aklanması için yeterli olmaz, çünkü adamın **kalbinden** haber vermiş oluyor.

“İlm-i bâtın sahibi ârif” denilen kişinin ilm-i batın sahibi olduğu da, bir başkası için hiçbir zaman kesinlik taşımaz.

Böylesi durumlarda Kehf Suresi’nde anlatılan Hızır kıssası delil olarak ileri sürülemez.. Çünkü Hz. Musa aleyhisselam, söz konusu zatın ilm-i ledün sahibi olduğunu **vahiyle** biliyordu.. Peki İbn Arabî şarlatanı hakkında vahiy mi var?!

“İlm-i bâtın sahibi ârif” eğer bir sözü tevil ediyorsa, bunu “**delil**”leriyle ortaya koymak durumundadır. Şayet (davacı bozacının "şahit olarak" hempası şıracıyı göstermesini geçtik, davasının şahiti olarak yine kendisini göstermesi türünden)

kendi keşfini delil olarak gösterirse, kendisinin keşf diye ortaya sürdüğü hurafeyi (vahye, Kitap ve Sünnet'e dayanan) Şeriat'e üstün tutarak "**rablik**" taslamış olur. (Tevbe Suresi'nin 31'inci ayetini hatırlayalım).

Böylesi bir durumda "gerçek" bir ârif, keşfin hataya açık bir tecrübe alanı olduğunu bilerek kendi keşfine itibar etmemek, bunun sapıklık olduğunu anlamak durumundadır.. Yukarıda İmam-ı Rabbanî'nin sözlerinde geçtiği gibi..

Suyutî resmen saçmalamış.

*

Sözlerinin devamı şöyle:

> "Üçüncüsü: Bu (sözlerin) onlardan sâdır olması, sekr [sarhoşluk] ve gaybet [kendinden geçme, aklın baştan gitmesi] hâlinde olur. Sekr hâline gelince, mübâh sekr hâli bağlayıcı değildir. Zira bu hâldeyken kişi mükellef [yükümlü] değildir." (İdiz, s. 349)

Çocuklar ve deliler gibi yükümlü olmayan bir kişinin sözlerinin peşine düşüp onlara kulp takmaya, tevil için uğraşmaya da gerek yoktur.

Olabilir, sekr ve gaybet hali yaşayanlar bulunabilir, fakat bu haller, devamlılık göstermez.. Ve hiç kimse bu hal içinde ciltler dolusu kitap yazmaz, yazamaz.

Adam kitap yazmış, sonra birkaç sene geçince o kitabı alıp gözden geçirmiş, ekleme ve çıkarmalar yapmış, ve siz onun yazdıklarına sekr ve gaybet halinde yazılmış şeyler gözüyle bakıyorsunuz.

Bu durumda şunu söylemek gerekir: Bunların sekr ve gaybet halinin ürünü olduğunu kabul etmeniz, kusura bakmayın ama, sizin bir parça salak olduğunuzu ispatlar.

FETHULLAH'I ÖRNEK GÖSTEREREK İBN ARABÎ UYARISI YAPTIĞIMIZDA YIL 2009'DU

Son olarak şunu da belirtelim:

Hür Mahmut söz konusu makalesini yayınlattığında onu bir e-posta mesajı ile uyarmıştık:

> To: hurmahmut@hotmail.com
> Subject: 2
> Date: Wed, 29 Jul 2009 08:54:05 +0000
>
> Hür Mahmut Kardeş,
>
> İbnül Arabi hakkında benim de hüsnü zannım vardı, çünkü kitaplarını okumamış, büyük bir veli olduğunu duymuştum. Arapça'dan tercümeler yapmış bir komşum var: Vahdettin İnce. Bu, İbnül Arabi'den de tercümeler yapmış, kitapları bana hediye etmişti. Bunlara bakınca İbnül Arabi hakkındaki fikrim değişti. Mesela Risaleler isimli kitapta Hallac'tan alıntılar yapmış. Diyor ki bir talebesine Hallac: "**Küfür (örtmek diye çevirmiş) benim nezdimde iyidir, müslümanlar nezdinde ise kötü. Aman tevhitten sakın vs.**" Deli saçması laflar.. Kendisini müslümanlardan ayırıyor.. Açıkça küfür sözler söylüyor, bunu da İbnül Arabi, matah birşeymiş gibi aktarıyor. Kitabında çok doğru lafları da var. Ama içinde bu tür saçma sapan zırvalar da mevcut.
>
> Yine, Süleyman Uludağ'ın, "***İslam Düşüncesinin Yapısı***" diye bir kitabı var. Dergah'tan.. Son iki sayfasına bakmanı tavsiye ederim. İbnül Arabi demiş ki: "**Yeryüzündeki herkesin tanrı inancını kabul ediyorum, ben de hepsinin inancına katılıyorm.**" Buna benzer bir söz. Akılsız Uludağ da, bu engin "hoşgörü"ye meftun olmuş.. Halbuki bu söz sapıklıktır. İslam,

insandan bunu mu istiyor?!... İbnül Arabi'den birşey alacaksan bile, kala kala bu mu kaldı?!...

Benzer sapık düşünceleri Dücane Cündioğlu ***Yeni Şafak***'ta savundu. Onunla 2003 ve 2004 yıllarında e-maille uzun tartışmalarımız oldu.

İmam-ı Rabbani'nin ***Mektubat***'ta tekrar tekrar söylediği gibi, önce itikadı tashih etmek, sonra fıkıh öğrenmek, sonra da ahlakı güzelleştirmek için tasavvufla iştigal etmek gerekir. İtikaden yanlış sözlerin sahiplerine "muhakkik sufi" adını takıp peşinden gitmek, tasavvuf değil, zındıklık olur.

Şu hadis, önemli: "**Zühd (tasavvuf) rivayetten (laftan, nakilden), vera' da tasannudan (yalandan ve yapmacıklıktan) ibaret olmadıkça kıyamet kopmaz.**" (R.E. 477)

Asıl tasavvuf zühddür; tevekkül, tefviz, rıza ve ihlas gibi hasletlere sahip olmaktır. ***Kur'an*** ve Sünnet'e muhalif edebiyat değil…

Makalene gore, Çerkeşizade şöyle diyor: "(*Cenâb-ı Hak ve Rasûl-i Ekrem'den başkasının müteşabih söz söylemesi caiz değildir', denilirse; öncelikle bilinmelidir ki naslarda ümmetin bu tür sözler söylemesinin yasaklandığına dair bir emir gelmemiştir. Hatta âlimler, nebiyy-i mürselinin ilmen vârisleri olduğu için bu bir izin anlamına da gelmektedir. Müteşâbih sözler için özel bir sınırlama da yoktur. Nitekim bu sözler için İmam Gazâlî; 'Onlar Kur'an'da ve sünnetteki müteşâbihlere benzemektedir' demiştir.*"

Bu sözler, gerçeği tam aksettirmiyor: Çünkü Peygamber Efendimiz s.a.s., insanlara akıllarına gore hitap edilmesini emretmiştir. Üstelik bu, 'müteşabih' falan diye adlandırılan hususlar için de değil, normal sözler içindir. İlmen varis olan, buna dikkat eder.

Yine şöyle deniliyor: "*Müteşabih âyet ve hadisleri her bilginin anlayamadığı ancak dinde derinlik sahibi (râsih) âlimlerin anladığı gibi, evliyâdan rivâyet edilen müteşabih sözleri de ancak derinlik sahibi veliler anlayabilir. Şayet 'Müteşabih söz söylemek doğru bir şey ise insanlardan niçin gizleniyor', şeklinde bir soru sorulacak olursa, aynı soru müteşabih âyet ve hadisler için de geçerli olmalıdır. Buna verilecek cevap onlar için de aynıdır. Yani âyet ve hadislerdeki müteşabihlik râsih/derinlik sahibi âlimlerin kalplerini sınamak için ise şeyhlerin müteşâbih sözleri de âriflerin kalplerini imtihan içindir.*"

Bu da yanlış bir açıklama. Abdülaziz Bekkine hazretlerinin, "**Şeyh imtihan etmez, şeytan imtihan eder**" anlamında bir sözünü okumuştum. Hangisi yanılıyor?... Kalbi sınamak da ne demek?... Sapıkça görünen sözü kabul edince mi imtihanı kaybetmiş oluyor, kabul etmeyince mi?.. Bir insan mürşid ise, onun insanları hakka irşad etmesi beklenir, sınaması değil.. Neyi sınıyor?.. Kim ona öyle bir yetki vermiş?.. Hz. Peygamber'in s.a.s. sünnetinde böyle birşey var mı?.. Böylesi ifadeler ancak, Müslüm Gündüz ve Ali Kalkancı tipi adamların palazlanması için gerekli ortamı hazırlar..

Şu söz de, çelişkili: "*Diğer taraftan bir şeyhten rivâyet edilen sözün ondan çıktığı kesinleşmedikçe kâfir olduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü bazı hasetçi ve mülhidlerin kendi sözlerini o şeyhe isnad etme ihtimali vardır.*"

Bu söz doğrudur. Fakat, kesinleştiği sabit olunca, "Buna bizim aklımız ermez, müteşabihtir, vs." filan denilecekse, bunu söylemek gereksiz olur.

Şu örnek de, konuya uymuyor: *"Bir kelimenin bir lügat bir de örfte kullanılan manası vardır. Mutasavvıflar da kendi aralarında kullandıkları kelimeleri lügat manasıyla değil, özel bir ıstlahta kullanmaktadırlar. Mesela kelime anlamı "duâ" olan "salât" lafzını, bir şahıs "cünüb olan adamın salâtı caiz ve sahihtir" şeklinde kullansa, onun hangi anlamı kast*

ettiğine bakılmalıdır. Şayet bu cümleyi herkes tarafından bilinen "namaz" anlamında söylemişse bu adamın küfrüne hükmedilir. Ancak salâtı sözlükteki "duâ" anlamında kullanmışsa sözü doğrudur, bundan dolayı da katiyen tekfir edilemez."

Bu konuda zaten bir tartışma yok.. Bunun İbnül Arabi gibilerin sözleriyle bir ilgisi yok.

Şu da, konuyla ilgisiz bir savunma biçimi: "*Müellifimiz Türkçe risâlenin sonuna muarızların Mevlânâ Celâleddin Rûmî'ye de iftira ettiklerini söyleyerek eserinden iktibasta bulunmaktadır.*"

Ondan iktibasta bulunacağına İbnül Arabiden bulunması gerekirdi. Ayrıca bu tarz bir savunma, ilmen geçersizdir. Çünkü Mevlana'ya iftira edilmiş olması, başkası hakkındaki iddiaların da iftira olması gerektiğini ispatlamaz. Bu, müellifin aslında ilmen yetersiz olduğunu gösteriyor. Mesela gerçek peygamberlere itiraz edilmiş olmasından hareketle, Müseyleme gibilere itiraz edilmesi için, "Zaten peygamberlere itiraz edilir, demek ki buna da haksız yere itiraz ediliyor" türü mantık yürütülmez. Müseylime'yi kendi başına değerlendirmek gerekir. İbnül Arabi için de bu böyledir, Mevlana'yı işin içine karıştırmak, neyin delil olup olmayacağını iyi bilmeme alametidir.

Şu söz de doğru değil: *"Kaldı ki mutasavvıflar derece ve mertebelerine göre sapık mezhep mensuplarının sözlerine benzer sözler söyleyebilirler."*

Galiba en alt mertebedekiler sahabe ve müçtehit imamlar olduğu için onların böyle sapıklarınkine benzer sözleri yok. Bir de, nasıl oluyorsa, bu derecelerin icabına en uygun konuşanlar sapıklar oluyor, hak mezhepler hep kenarda kalıyor.. Bu, kendi amelini, yine kendi amelinin doğruluğu için delil göstermektir. "Mutasavvıfların böyle konuşması normaltir, çünkü

mutasavvıflar böyle konuşabilir" demek, hiçbir şey dememektir. Daha doğrusu, "usul" bilmemektir.

Değerli kardeşim, kalbini şüpheye düşüreni bırakıp, mutmain edene yapışmak daha doğrudur. Sahih sözler varken, saçmasapan sözleri tevil etmeye uğraşmak gereksizdir. Sahih sözler, şatahattan (kelime anlamı 'saçmasapan sapan söz'dü, değil mi?) bizi müstağni kılmıştır.

Anladığım kadarıyla, İbnül Arabi'nin durumu çok karışık.. Zaten hayat hikayesi de o kadar pür ve pak değil.. Bir kız için şiirler yazmış, sonra "Ben bunu sembolik anlamda kullanıyorum" vs. demiş.

Bugün **Fethullah Gülen**'in pekçok sempatizanı mevcut.. İlmi de var. Çok zeki.. Hitabeti ve kalemi kuvvetli.. Ayrıca, zahid bir görüntüsü var; dünyayı terk etmiş, hiçbir şeyi olmayan bir adam olarak biliniyor. "***Küçük Dünyam***" diye bir kitap yazıp, kendisinin keramet sahibi, Hz. Peygamber tarafından rüya ile teyit edilen biri ve Alvarlı Mehmet Efe gibi meşayihten feyz almış, Üveysi meşrep bir mutasavvıf gibi algılanmasını sağlayacak şeyler de söyledi. Faraza, herhangi bir skandal yaşamadan ve itibarını kaybetmeden ölse, ve bundan yedi sekiz yüz yıl sonra da hayat devam ediyor olsa, onun hakkında yazılanlar ve onun yazıp söylediklerine bakanların birçoğu, onu **gelmiş geçmiş en büyük velilerden biri** olarak göreceklerdir. Onu bu devirde eleştirenler ise, **ona haset edenler, onun gördüğü ilgili çekemeyenler, onun yaptıklarını anlayamayanlar** olarak değerlendirileceklerdir. Onun şeriate aykırı olarak gösterilen sözleri için de, "**Evliyaullah insanların kalplerini sınar, rüsum alimleri anlamadı, müteşabihti vs.**" diyen bir sürü saf insan çıkacaktır..

*

Evet, Fethullah hakkında bunları yazdığımda 2009 yılının Temmuz ayıydı.

Erdoğan'ın "**Bitsin bu hasret!**"diyerek "gönüller sultanı Fethullah Hocaefendi"yi vatana davet etmesine dört yıl vardı. Erdoğan-Fethullah (AK Parti – The Cemaat) savaşının başlamasına ise dört yıl beş ay..

Ve benim çok sıkıntılı bir zamanımdı, iki ay kadar önce zehirlenmiştim, ellerimin üstü yaralarla kaplıydı. Yalnız, yorgun, küskün ve kırgındım.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Keş Dağı'nın karları arasındaki cesedine ulaşılmasının üzerinden dört ay geçmişti.